ŽIVOT
BLAŽENE DJEVICE MARIJE
PRESVETE MATERE BOŽJE.

Napisao

Dr. JOSIP PAZMAN.

Na svijet izdalo

DRUŠTVO SV. JERONIMA.

U ZAGREBU.
Tisak Dioničke tiskare.
1898.

PUČKA KNJIŽNICA

izdavana

DRUŠTVOM SVETOJERONIMSKIM.

ŽIVOT BLAŽENE DJEVICE MARIJE

PRESVETE MATERE BOŽJE.

OD

DRA. JOSIPA PAZMANA.

ZAGREB.

TISAK DIONIČKE TISKARE.

1898.

ŽIVOT
BLAŽENE DJEVICE MARIJE
PRESVETE MATERE BOŽJE.

NAPISAO

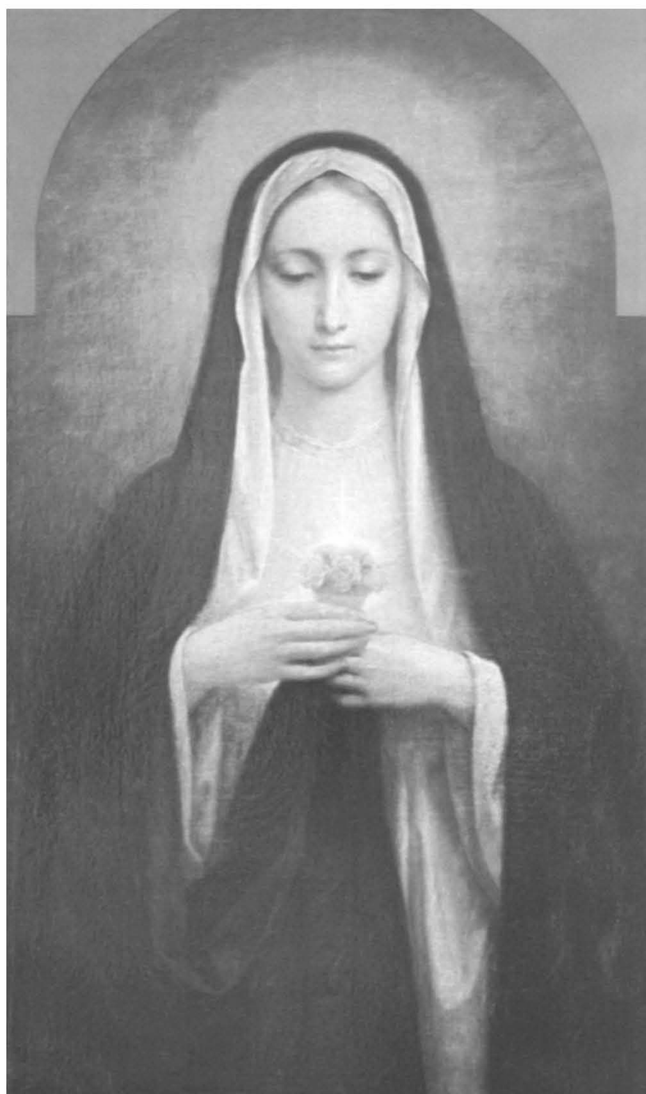
DR. JOSIP PAZMAN.

NA SVIJET IZDALO

DRUŠTVO SV. JERONIMA.

ZAGREB.
TISAK DIONIČKE TISKARE.
1898.

PRESVETOJ I PREČISTOJ

BEZ LJAGE ISTOČNOGA GRIJEHA ZAČETOJ

PREBLAGOSLOVENOJ I SLAVNOJ

VLADARICI NAŠOJ BOGORODICI I VAZDA DJEVI

MARIJI

OVO DJELCE KAKOVO DA JE PRIKAZUJE U ZNAK ZAHVALNOSTI,

POŠTOVANJA I ODANOSTI

SA SVOM SMJERNOŠĆU

PISAC.

PREDGOVOR.

Napisao sam ovu knjigu od ljubavi naprama presvetoj Bogorodici Mariji, našoj nebeskoj Majci, u zahvalu za nebrojena dobročinstva, koja sam primio već od rane mladosti iz njezine ruke. Iza Boga dragoga imadem B. D. Mariji zahvaliti sve što imadem i sve što jesam. Napisao sam i za to, da ispunim davno obećanje svoje, koje zadadoh njojzi jednom zgodom, kad mi se je osobito milostivom pokazala. Nakana mi je pak bila, kad sam ovo djelo sastavljao, da se poznavanje i slava nebeske kraljice, štovanje i pobožnost naprama njoj što većma raširi u kršćanskom puku. Moj narod hrvatski rado čita nabožne knjige, jer u njima nalazi i zdrave pouke i za srce utjehe, koje mu inače nitko ne daje osim njegova dušobrižnika. Narod hrvatski veoma poštiva B. D. Mariju, rado hodočasti u razna svetišta, svečano slavi blagdane Marijine. Eto mu dakle knjige, iz koje će moći mnogo toga naučiti o presvetoj Materi Božjoj i crpsti utjehe u časovima tuge i žalosti. Čitaj ju, brate, sestro, rado, za tebe sam ju pisao; pazi pomnjivo kad čitaš, pa se ne ćeš kajati, što si ju uzeo u ruke.

Ako se dogodi, čitaoče dragi, da što ne razumiješ pitaj pametnijega od sebe, da ti rastumači; nemaš li koga da pitaš, a ti pusti ono nerazumljivo mjesto i čitaj ostalo, što ti je jasno. — Imade i pouke u ovoj knjizi, kako treba da se radi i kako ne treba da se čini. Nije sve za svakoga. Jedno ide ovoga a drugo onoga. Svaki neka uzme ono, što je za njega prikladno. Neka se dakle nitko ne ljuti, ako mu ne bude što po volji napisano.

Što jedan ne razumije, razumjet će drugi. Neka nitko ne rekne u srcu svojem: ta što mi to govori, ja nijesam takova. Ako ti nijesi, druga je; neka se ona popravi, ako si ti dobra. Drugi će opet: ja već odavna tako radim, kako on govori; nije mario toga napisati. Evala ti, brate! To je meni drago i kamo sreće, kad bi svi tako rekli. Ali imade ih, kojima treba pouke i opomene, pa neka si ju nadju u ovoj knjizi.

Bit će možebit čitatelja, koji bi htjeli još više znati o B. D. Mariji, nego li je sadržano u ovoj knjizi. Ono što svaki krsćanin mora da znade, to je Bog objavio svima i to svi znadu već iz vjerovanja apostolskoga, iz katehisma. To ćeš sve naći u ovoj knjizi. Što nam je osim toga zabilježeno u sv. Pismu, u spisima sv. Otaca, crkvenih učitelja i kršćanskih pisaca o B. D. Mariji, od toga je pobrano i pometano u ovo djelce prilično. Što je pak zabilježeno u spisima drugih pisaca, prema svojoj vjeredostojnosti uzeto je u obzir. I za to ćeš naći n. pr. po koju vijest iz djela bl. Marije Agredske, iz knjige opata Orsini-a; ali ono, što se pronosi u kojekakvim legendama ili pripovijetkama, za koje se ne zna, tko ih je napisao, a loš sastavak odaje loša pisca, to se je sve izostavilo. Sve dakle, što se nalazi u ovoj knjizi, pobrano je iz najvjeredostojnijih izvora.

Spomenut ću jošte i ona vrela, iz kojih sam crpao, sastavljajući ovaj »Život B. D. Marije«, osim onih, što su navedena u samoj knjizi na pojedinim mjestima. Ta vrela jesu: Bucceroni, Commentarii de B. V. Maria. Da Civezza, La vita di Maria Vergine. Hirscher. Das Leben Mariä. Volčić, Življenje presvete i prečiste Djeve Bogorodice Marije.

U ZAGREBU na blagdan sviju Svetih 1897.

Pisac.

Poglavlje prvo.

Marija i stari zavjet.

Prva vijest o Mariji, Majci Božjoj, dolazi nam iz raja zemaljskoga. U onom raju, u koji bješe Bog postavio prvoga čovjeka Adama, obećao je Bog Spasitelja, a zajedno s njim i njegovu majku. Ta je vijest najstarija od sviju, koje su zabilježene u sv. Pismu.

Kad je naime zmija prevarila Evu, a ova opet zavela Adama, te su oboje jeli ploda sa zabranjenoga drveta, izrekao je Bog prokletstvo nad zmijom ovim riječima: *„Budući da si to učinila, da si prokleta medju svim životinjama i zvijerima zemaljskim: po trbuhu ćeš plaziti i zemlju ćeš jesti kroz sve dane života svojega. Neprijateljstvo ću zametnuti izmedju tebe i žene, izmedju sjemena tvojega i sjemena njezina: ona će ti satrti glavu, a ti ćeš joj vrebati na petu“*. (I. knj. Mojs. 3. 14. i 15.)

Tim je riječima prorekao Bog već u raju zemaljskom, da će žena neka zajedno sa svojim sjemenom, t. j. sa sinom svojim satrti glavu paklenoj zmiji i sjemenu njezinu. Zmija to je djavao; po njegovoj je zavisti, kako svjedoči sv. Pismo (knj. Mudr. 2. 24. i II. posl. sv. Pavla Korinć. 11. 3.), došla smrt na svijet. Sjeme zmijino to su oni, koji se za djavlom povode i svojim opakim

djelima njemu naliče kao djeca svojemu ocu. To su ljudi opaki i zli, kao što su n. pr. bili farizeji, kojima je Isus kazao: *„Vaš je otac djavao: i želje svojega oca hoćete da ispunite“*. (Iv. 8. 44.). A sv. Ivan apostol i evandjelist veli: *„Tko grijeh čini, taj je od djavla“*. (I. Iv. 3. 8.). Sjeme pak žene jest Gospodin naš Isus Krist. On je obećani Mesija, t. j. Spasitelj, koji je skršio moć pakla i satro glavu paklenoj zmiji. On je onaj, kojega je Bog ponovno obećao Abrahamu, Izaku i Jakobu ovim riječima: *„U sjemenu će tvojem biti blagoslovljeni svi narodi“*. (I. knj. Mojs. 22. 18.). Žena napokon nije nitko drugi, već majka Spasiteljeva, prečista Djeva Marija.

O B. D. Mariji bilo je dakle govora već na početku svijeta. Nju je prorekao Bog našim nesretnim praroditeljima i tim ih znatno osokolio i utješio. I kao što za Isusa veli sv. Pismo: „Na početku knjige pisano je o meni“. (Ps. 39. 8. i u posl. sv. Pavla Hebr. 10. 7): tako se može reći i za Mariju. Prva vijest o njoj zabilježena nam je na početku knjige, na početku naime sv. Pisma.

Nu o B. D. Mariji, kako to dolikuje njezinu dostojanstvu, govore i druge knjige staroga zavjeta. Nju naviještaju gotovo svi proroci u svojim knjigama, a medju njima najodličniji i najglavniji prorok Izaija. O njoj pišu gotovo sve knjige sv. Pisma, a hvalu njezinu opijevaju mnogi psalmi Davidovi. Napose spominjemo, da sveta mati Crkva mnogo toga, što je zabilježeno u knjizi Mudrosti, upravlja na B. D. Mariju i gotovo sve, što je pisano u knjizi: Pjesma nad pjesmama.

„Eto, djevica će začeti sina i nadjenut će mu se ime Emanuel“, rekao je Izaija prorok (Iz. 7. 14.) sedam sto godina prije nego se ispunilo to proročanstvo. A da

se je ispunilo, svjedoči nam sv. Matej evandjelist, kad opisuje naviještenje andjelovo Josipu. Neka se ne boji uzeti Marije žene svoje, veli andjeo Josipu, *„jer ono, što se u njoj začelo, od Duha je Svetoga; ona će roditi sina i nadjeni mu ime Isus, jer će on izbaviti narod svoj od grijeha njihovih“*. (Mat. 1. 20. i sl.). Opisavši naime taj dogadjaj nastavlja govoriti ovako: *„A to se sve zbi, da se ispuni, što je Gospodin rekao po proroku: eto, Djevica će začeti i roditi sina, i nadjenut će mu se ime Emanuel; što znači: Bog s nama“*. (Mat. 1. 22. i 23.). Po tom imademo najtvrdje svjedočanstvo iz samoga sv. Pisma, da se one riječi proroka Izaije imadu razumijevati o B. D. Mariji.

Ne samo u riječima proroka, nego takodjer i u mnogim drugim prilikama staroga zavjeta i osobama vidjevali su sv. Oci predstavljenu i unaprijed naviještenu majku budućega Mesije. Dapače nalazi se kod naroda židovskoga i drevna predaja t. j. pripovijedalo se od usta do usta i prelazilo od oca na sina, da će po obećanom Spasitelju i njegovoj majci doći spasenje ljudskomu rodu. Pa kao što je dostojanstvo Mesije kao poslanika Božjega i Sina Božjega iziskivalo, da se njegov dolazak na ovaj svijet unaprijed najavi, da se narodi priprave i dostojno ga dočekaju: — tako je i dostojanstvo B. D. Marije kao Matere Božje patrilo, da se dolazak njezin navijesti svijetu unaprijed. I kao što su drugi narodi od židovskoga mnogo toga čuli o budućem Mesiji i općenito ga očekivali, tako se je i kod njih tek nejasno pripovijedalo o ženi, od koje će se roditi Mesija.

I tako eto B. D. Marija, koja bi na početku svijeta najavljena uz svoga Sinka kao znak spasenja, tješila je kroz četiri tisuće godina ne samo narod hebrejski, nego i sve narode svijeta. Sigurno je naime, da je židovski narod željno očekivao i živo se nadao, da će skoro doći

obećani Mesija. To je očekivanje i ta nada sve veće i veće postajalo u vrijeme zadnjih vladara od roda Makabejskoga, a postiglo je svoj vrhunac za Heroda Velikoga i rimskoga cara Augusta. Obećanje o budućem Mesiji i njegovoj majci, prvi put učinjeno u raju zemaljskom, a poslije na mnogovrstan način često put opetovano, bilo je kano ti središte, oko kojega se vrtjela cijela povjest židovskoga naroda. Obećanje i očekivanje Mesije bila je duša staroga zavjeta, kao što je vjera u božanskoga Spasitelja duša novomu zavjetu. To je obećanje išlo za tim, da pripravi narod izraelski, a i sve ostale narode na svijetu, da dostojno dočekaju svojega Mesiju i da postanu vrijedni njegove milosti.

I što se je više približavalo vrijeme, u koje se imao Isus roditi, to je većma raslo očekivanje narodno. Jer što se većma približavalo opredijeljeno vrijeme, to se je sve većma osjećala potreba izbavljenja. Vidjeli su naime, da je njihova nekadanja slava propala, da je žezlo — kako je to prije dvije tisuće godina bio prorekao patrijarha Jakob — od domaćih kraljeva prešlo na tudjinca — na Heroda. Trebalo je dakle, da se upravo sada pokaže kroz vijekove očekivani Mesija, kada su i proročanstva zamuknula, koja su dosada podržavala nadu u njega.

I to očekivanje Mesije nije se pokazalo samo u narodu izraelskom, nego je bilo općenito, po cijelom svijetu rašireno. Za to nam stalno jamče mnoga svjedočanstva poganskih pisaca grčkih i rimskih, proročanstva sibilinska i drugi spomenici. Novija pak iznašašća povjesničara i bajoslovaca otkriše nam, da je takovo očekivanje bivalo i na istoku, poimence u Indiji, Perziji i Kini.

Takovo je dakle uzdisanje za Mesijom bilo u sviju naroda, kada je svijet ugledala B. D. Marija. I nju je željno izgledao cio svijet, potreban oslobodjenja od vlasti

paklene, koja ga je nemilo pritiskala. U nju je cio svijet upirao oči, premda je ne poznavaše van nejasno kao u slici, koju ne možeš iz daleka raspoznati, i od nje očekivao, da mu dade Spasitelja, koji će izbaviti ljude od grijeha. I kao što onaj, koji željno iščekuje svjetlo sunca, radosno pozdravlja zoru, tako i Mariju pozdravljaše cijelo stvorenje očekujući Sunce pravde — Isusa Krista.

Poglavlje drugo.

Roditelji B. D. Marije.

Već od najstarijih vremena štuje Crkva katolička i na Istoku i na Zapadu sv. Joahima i sv. Anu kao svete i sretne roditelje B. D. Marije. Premda se u sv. evandjelju ništa o njima ne spominje, nije ipak to bila zapreka, a da im Crkva katolička ne iskazuje štovanja, koje se svecima daje. „Ne treba naime“, da reknemo što i sv. Petar Damjanov, „u sv. knjigama onoga tražiti, česa evandjelisti nijesu smatrali nužnim da se istakne. I zaista, da je tomu drugačije bilo, za stalno ne bi zamučali njihovih imena“. (Hom. III. de nativ. B. M. V.).

Varao bi se medjutim, tko bi mislio, da se zbog toga ne zna ni za ime, ni za život tih sretnih supruga. Došla je naime sve do nas pradrevna predaja, koja dopire u natrag tja u vremena apostolska. Tu su predaju sv. Oci u svojim spisima zabilježili, a poslije se je neprestano potkrjepljivala novim dokazima i potvrdjivala, te tako se sačuvala sve do naših vremena. Po tom znademo za izvjesno i nedvojbeno, da su roditelji B. D. Marije bili sv. Joahim i sv. Ana, kao što ih i sv. mati Crkva pod tim imenima priznaje i štuje. Medjutim za izvjesnost u toj stvari dovoljno je već samo to, što Crkva katolička

slavi posebni blagdan u čast sv. Joahima i posebni u čast sv. Ane; jer nije moguće, da Crkva, kojom upravlja Duh Sveti, u takovoj stvari imade krivo.

Za izvjesno se znade iz povjesti naroda hebrejskoga, da se je ono malo potomaka kraljevske kuće Davidove, koji su se živi povratili iz sužanjstva babilonskoga, nastanili na novo u Betlehemu, u rodnom gradu njihova pradjeda Davida, od kojega su vukli lozu. Tude su oni spokojno živjeli očekujući dolazak Mesijin i dan izbavljenja. No kada je zavladao Herod, koga je pohlepa za vladom zavela, te je u devet godina posmicao sve što je živjelo od roda Makabejskoga, koji prije njega vladaše; pobojaše se i Davidovi potomci Heroda, da ne bi moguće i njih smatrao sebi pogibeljnima i redom ih sve pogubio. U tom strahu za svoju glavu ostaviše oni Betlehem i pobjegoše preko granica kraljevine Jude u Galileju. U toj zemlji nastaniše se u malenom i prezrenom gradiću Nazaretu, sakrivenom medju gorama ne daleko od brda Tabora, živući skrovito i uzdržavajući se djelom ruku svojih. Medju ovima bijahu i roditelji B. D. Marije, sv. Joahim iz plemena Judina, a sv. Ana iz svećeničkoga plemena Levijeva.

Da li su oni bili posvema siromašni, kao što neki drže, ili su bili prilično imućni, kao što misle drugi, tako te su trećinu imovine davali hramu jeruzalemskom, trećinu siromasima, a trećinu tek da su za sebe zadržali, ne zna se za sigurno. Ali za jedno veli sveti Epifanije, da se može držati kao nedvojbeno, da su naime savršeno ispunjavali zapovijedi Božje, a uz to živjeli u potpunoj čistoći ženidbenoj i medjusobnoj ljubavi. Taj je način života bio poglavitim uzrokom, te su bili Bogu osobito mili i dragi. Jer ona ista ruka Božja, koja je stvorila njihova srca, usadila je u njih i medjusobnu ljubav, po kojoj bijahu svima uzor sveta i neporočna života. Sv. je Joahim

neprestano vapio i molio, da skoro osvane spas Izraelu; a sv. Ana u istoj nakani prikazivala sama sebe kao žrtvu Bogu, moleći se bez prestanka u skrovištu svoje kućice. „Bio je sv. Joahim“, piše sv. Grgur Nisenski, „izvrstan gradjanin, što se tiče obdržavanja zakona, a najodličniji, što se tiče poštena života“. (Or. de nativ. Dom.) A sv. Ivan Damaščanin veli, da je sv. Joahim bio narešen svim najizvrsnijim vrlinama. (Or. II. de nativ. virg.).

Koga Bog ljubi, onoga i kara. Pobožni supruzi premda bijahu već u godinama, ne imadjahu ipak poroda od srca. Odani bijahu posvema u volju Božju, ali ih je ipak to bolilo, jer se je neplodnost u narodu izraelskom smatrala kao neko Božje prokletstvo. a s druge strane ne mogahu se ovako nadati, da bi se od njihova pokoljenja rodio Mesija. Svaka se je naime Israelka tješila tom nadom, da će se možda od njezina potomstva roditi budući Mesija, a ona da će se brojiti medju matere njegove. A koja nije imala djece, ta nikakove nade u tu sreću nije mogla imati, i za to se smatraše nesretnom i od Boga kano prokletom. Ovo je za svetu Anu bio to teži križ, što su mnogi iz njezina plemena — tako nam zabilježiše neki sv. Oci, poimence sv. Epifanije, sv. Ivan Damaščanin i German – njojzi javno i nebratski spočitavali neplodnost i korili ju poradi toga, jer da je to kazna Božja. Tako su oni radili a nijesu uvidjali, kako opažaju sveti Oci, da je tako Bog hotio i naredio, neka vidi svijet, da je ona djevojčica, koja se bude iz njihova braka rodila, više dijete milosti, nego li dijete naravi.

Radi ovih prikora i prigovora, vele prije spomenuti sv. Oci, podvostručiše sv. Joahim i Ana svoje molitve, te više nego dosada dizahu oni vapaje svoje neprestano u nebo k Bogu, moleći ga, neka im se smiluje, i neka ne umru prije, nego li im u svojoj dobroti blagosovi

brak. I da im molitva bude što savršenija i vruća, sveti Joahim ode molit na neko samotno brdo — Karmel, — a sv. Ana provadjaše dane većinom u vrtu kraj svoje kuće. U tom se vrtu ona neprestano moljaše, a jednoga dana zavjetova se Gospodinu, ako joj se smiluje i daruje čedo, da će ga njemu prikazati u hramu. Na taj zavjet pristade i sv. Joahim, a na to ga potaknu milost Duha Svetoga, kako veli sv. Epifanije.

Gospodin Bog pako, koji ne prezire molitava, što no proizlaze iz ponizna srca, već ih ljubezno uslišava, posla im andjela, koji im najavi, da su njihove goruće molitve uslišane, i da će Ana začeti i roditi kćerku, koja će svetošću svojom natkriliti svako stvorenje. I doista tako je dolikovalo da se zbude. U tom se slažu najznamenitiji bogoslovci. Jer ako je andjeo navijestio Sari, da će roditi sina Izaka (I. knj. Mojs. 18. 10.), Manui, da će roditi Samsona, (knj. sud. 13. 3.) Zahariji, da će mu se roditi sin Ivan: to je onda sigurno dolikovalo, da andjeo navijesti i sv. Joahimu i sv. Ani, da će roditi sv. Mariju. „Nije smjelo biti", veli sv. Ambrozije, „da ma ikoji svetac natkrili buduću Majku Božju ni u čem, a najmanje u povlastima milosti". (Lib. de instit. c. V.). I za to nije smjela manjkati njoj ta odlika i ta čast, da naime andjeo nebeski navijesti začetak one presvete Djevice, kojoj će se diviti i klanjati cio svijet, i koju će blaženom nazivati svi naraštaji.

Laglje je pomisliti nego li izreći, kako je te svete supruge ova radosna vijest obradovala i utješila! Nije to bila obična milost Božja koju primiše. Mogli su uvidjeti, a po gotovo u onim prilikama, u kojima se nalazio tada židovski narod, kako je Bog njih odlikovao i odabrao, da iz korijena Jesejeva — a to je bila njihova loza — nikne šibljika, koja je po proročanstvu proroka Izaije imala niknuti i procvasti u znak, da je došlo spasenje svijetu.

„Zgodno je upotrebio prorok Izaija“, veli sv. Jeronim, „upravo ove riječi mjesto drugih, da označi, kako će stablo kuće Davidove biti golo, bez granja i bez lišća, budući lišeno kraljevskoga dostojanstva i sjaja u ono vrijeme, kad bude iz toga stabla t. j. iz te porodice niknula B. Djeva“. (In cap. II. Is.). I to se je sasvim slagalo s Božjim odlukama, po kojima je izvedeno djelo utjelovljenja Sina Božjega. Budući da je Spasitelj svijeta imao doći za to, da izliječi rane, koje je ljudskomu rodu zadao grijeh, a napose grijeh oholosti; a lijek valja da bude protivne naravi od naravi uzroka. — to se je Sin Božji imao doduše roditi od kraljevskoga koljena Davidova, jer je Bog to Davidu bio obećao, ali imao se je roditi u ono vrijeme, kad kuća Davidova nije imala više ni ugleda ni moći ni bogatstva, samo da se vidi, da djelo otkupljenja roda ljudskoga valja pripisati jedino Bogu i Božjoj milosti, a ne možda ugledu i moći ljudskoj.

Iz ove kratke povjesti o sv. Joahimu i sv. Ani može čovjek razabrati, da je temelj pravoj veličini pred Bogom živa vjera u Boga, odanost u Božju volju, molitva i pouzdanje u njegovu beskrajnu dobrotu, koja uvijek rado nagradjuje krotko i pobožno srce obiljem nebeskoga blagoslova.

I doista vjera, pobožnost i molitva, sklonule su Gospodina, te nije dulje otezao, a da ne ispuni svoje obećanje. Jer kada duša puna vjere i poniznosti moli kako treba, Bog joj se ne može protiviti, već joj daje, što moli. Pa za to nas i opominje sam Spasitelj u sv. Pismu: „Molite i dati će vam se; tražite i naći ćete; kucajte i otvoriti će vam se“. (Mat. 7. 7.). Naučimo se dakle moliti, a po molitvi biti će nebo otvoreno svakoj našoj dobroj želji.

Sv. Joahim i Ana lijep su uzor kršćanskim supruzima, kako treba da oni urede svoj život prema zakonu

Božjem. „*Ženidba je veliko otajstvo u Kristu i u crkvi*", veli sv. Pavao apostol (Ef. 5. 32.). Svi valja da taj sveti stalež poštivamo. „I oni, koji živu u djevičanstvu, treba da u poniznosti sv. ženidbu poštivaju", veli sv. Franjo saleški. „Ženidba je vrt kršćanstva, koji napunjuje zemlju vjernicima i nadopunjuje broj odabranika nebeskih". I za to oni, koji ženidbu sklapaju, neka dobro motre svetost i uzvišenost toga sakramenta, prije nego stupe u taj stalež, ako žele u njem naći sreću i blagoslov. Neka promisle, da je svrha sv. ženidbe posvećenje cijele obitelji. Prva dužnost ženidbenih drugova jest to, da se medjusobno ljube. Prema tomu veli sv. Franjo saleški: „Vrlo malo bih rekao, kad bih vama, supruzi, doviknuo: ljubite se onom ljubavlju, kako vas narav uči; ta to čine i grlice; ili kad bih vas opomenuo: ljubite se onom ljubavlju, kako se ljudi ljube, pametno; jer to čine i nevjernici. Nego vam dovikujem riječi sv. Pavla apostola: „*Muži, ljubite žene svoje, kao što je Krist ljubio crkvu i sama sebe predao za nju*". (Ef. 5. 25.). Tako naime treba da je tvrda vaša ljubav i čvrst ženidbeni vez, da se prije rastavi tijelo od duše, nego li muž od žene svoje. Nerazvezivo sjedinjenje srdaca posljedica je prave ljubavi. Osim medjusobne ljubavi zahtijeva zakon ženidbeni od supruga i ženidbenu čistoću. „*Ta mi smo djeca svetih, pa se ne smijemo tako združiti kao i pogani, koji ne znaju za Boga*", rekao je mladi Tobija svojoj ženi Sari. (Tob. 8. 5.). Dobro si je naime zapamtio one riječi, koje mu reče arhandjeo Rafael: „*Poslušaj me,* reče, *i ja ću ti kazati, tko su oni, kojima može nahuditi djavao. Oni naime, koji tako u ženidbu stupaju, da Boga od sebe i iz svojega srca isključe, te se podadu svojoj pohoti kao konj i mazga, u kojih nema pameti: nad takovima imade djavao vlast*". (Tob. 6. 16. i 17.). Medju supruzima dakle treba da vlada medjusobna ljubav i čistoća.

*

Uzor takovih supruga bijahu i roditelji B. D. Marije, sv. Joahim i sv. Ana. Poglavite krjeposti žene udate jesu: 1. da prisvoji sebi srce i iskrenu ljubav muža svojega; 2. da pomnjivo upravlja kućanstvom; 3. da i sama svojim rukama privrjedjuje kući; 4. da ju veseli biti kod kuće; 5. da voli šutjeti, a kad treba govoriti, riječi da su joj blage i ljubazne; 6. sinove i kćeri tako da odgaja, da joj budu na čast; 7. da bude darežljiva siromasima i da im udjeljuje radosno. Ženi, koja je ovakova, čast i poštenje; žena bogobojazna zaslužuje hvalu; ona će obilat rod roditi od rada i krjeposti svoje.

Nikomu ne treba da bude čudno, što je B. D. Marija rodjena od matere nerotkinje. Sv. Pismo spominje više takovih primjera. Dapače svi znameniti ljudi staroga zavjeta imali su matere kroz dugo vremena nerotkinje. Tako Izak rodi se od neplodne Sare; Jakob od Rebeke, koja dugo nije djece imala; Josip od Rahele; Samuel prorok od Ane, koja ga je mnogim i vrućim molitvama isprosila; Samsona, ovo čudovište ljudske snage, rodi takodjer mati nerotkinja. I najveći, koji se rodi od žene, sv. Ivan Krstitelj, imao je majku sv. Elizabetu, koju je Bog istom u starosti blagoslovio. Pa tako eto i najveća, koja se rodi kao dijete Adamovo, imade mater nerotkinju, samo da se što bolje pokaže, da je to dijete milosti, a ne dijete naravi.

Kao što je sva slava i čast B. D. Marije u tom, što je rodila Isusa i tako postala Materom Božjom: tako je sva slava i čast Joahima i Ane u tom, što su roditelji B. D. Marije, Matere Gospodina našega Isusa Krista. I za to se od davnine u Crkvi katoličkoj štuju sv. roditelji Marijini, a napose sv. Ana. Na istoku slavi se svetkovina sv. Ane tri put na godinu: 9. prosinca njezino začeće, 9. rujna njezino zaručenje s Joahimom, a 25. srpnja uspenije (smrt) njezino. Po svem Zapadu časti se spomen

njezin 26. srpnja. Car grčki Justinijan I. sagradi god. 550. u Carigradu veoma lijepu crkvu na čast sv. Ani, a drugu sagradi ondje god. 705. car Justinijan II. Svetkovina pak sv. Joahima slavi se u Crkvi katoličkoj u nedjelju iza Velike Gospe. U Rimu imade veoma lijepa crkva sagradjena god. 1893. u čast sv. Joahimu, a na uspomenu pedesetgodišnjice biskupovanja slavno vladajućega Pape L e o n a XIII., kojemu je krsno ime Joahim.

Sveta Marija bez ljage istočnoga grijeha.

Poglavlje treće.

Marija bez istočnoga grijeha začeta.

Veoma ću se radovati u Gospodu i duša će se moja veseliti u Bogu mojem, jer me obukao u haljine spasenja, i ogrnuo me plaštem pravde, kao zaručnicu nakićenu svojim uresom. Ovako moli Crkva na početku mise na sam blagdan neoskvrnjenoga začetka B. D. Marije. I doista Bog je naresio presv. Bogorodicu svim nebeskim uresom, svetom milosti svojom, kako to dolikuje kćerki Božjoj, kako dolikuje Djevici izabranoj da bude Majka Božjem Sinu, i kako to dolikuje prečistoj zaručnici Duha Svetoga. Haljine spasenja i plašt pravde imadu se razumjeti milost posvećujuća, bogoslovne krjeposti, darovi Duha Svetoga, kojim uresom nakićena natkriljuje B. D. Marija svetošću sve andjele i svece na nebu, budući sama kraljica i andjelima i svecima. No ipak jedan je nakit osebujan, kojim nitko od svetih nije odlikovan; taj resi samo Mariju. To je, rekli bismo, zaručnički nakit, kojim zaručnik dariva zaručnicu svoju na dan svadbe, a valja da bude neki osobiti i dragocjeni dar, i to dragocjeniji, što je veće i uzvišenije dostojanstvo zaručnika darovatelja. I taj osobiti dragocjeni nakit, kojim Duh Sveti naresi svoju milu zaručnicu, jest njezin neoskvrnjeni začetak.

Nauk je Crkve katoličke, da je B. D. Marija u prvi tren svojega začetka po osobitoj milosti i povlasti svemo-

gućega Boga bila očuvana od svake skvrne istočnoga ili nasljednoga grijeha. Da bude naime ona dostojno prebivalište Sinu Božjemu, Bog je nju namah u čas postanka njezina po zaslugama naprijed vidjenim Isusa Krista, Spasitelja ljudskoga roda, očuvao prostu od svake skvrne ili ti ljage grješne. Što tko bolje shvaća utjelovljenje Sina Božjega, što tko dublje spoznaje otkupljenje roda ljudskoga, tomu je sve jasnija ova tajna neoskvrnjenoga začetka B. D. Marije. Tim se je otajstvom položio temelj domu Božjemu na zemlji i započelo djelo otkupljenja. S toga se je već u davnoj davnini, kad je vjera i ljubav živo plamtjela u srcima vjernih kršćana, svetkovao blagdan začetka preblažene i prečiste djevice Marije. Na Istoku svetkovao se je taj blagdan već u petom stoljeću, a na Zapadu širila se je ta svetkovina posvuda od vremena sv. Idelfonsa, nadbiskupa toledskoga, koji je živio u sedmom vijeku.

Što se je općenito svetkovao blagdan neoskvrnjenoga začetka B. D. Marije, najbolji je dokaz, da su kršćani od uvijeke vjerovali u tu tajnu. Ali kao što taj blagdan nije bio s prvine zapovijedani blagdan, tako da bi ga morali katolici po cijelom svijetu svetkovati: tako ni vjera u tu tajnu nije bila s prvine općenito od Crkve proglašena, da bi katolici po cijelom svijetu to morali vjerovati. I ako se je tko usudio drugačije vjerovati i držati za istinu, da B. D. Marija nije bila začeta bez ljage istočnoga grijeha, dakako da je bio u velikoj bludnji, dakako da je griješio prezirući nauku i vjeru katoličke Crkve, ali nije bio za to proglašen krivovjernik; kao što onaj, koji nije hotio svetkovati blagdan začeća B. D. Marije, nije dobro radio, mogao je počiniti sablazan, ili inače sagriješiti, ali nije bio krivac kao da je prestupio zapovijed crkvenu. Istom 6. prosinca 1708. odredio je Papa Klemente XI., da se blagdan neoskvr-

njenoga začetka B. D. Marije imade po cijeloj katoličkoj Crkvi slaviti kao zapovijedani blagdan: a 10. prosinca 1854. proglasio je Papa Pijo IX. svečano kao nauk katoličke Crkve, koji moraju svi vjernici tvrdo i stalno vjerovati, da je preblažena djevica Marija u prvi tren svoga začetka po osobitoj milosti i povlasti svemogućega Boga, poradi zasluga Isusa Krista, Spasitelja ljudskoga roda, bila sačuvana prosta od svake skvrne istočnoga grijeha.

To je dakle vjera, to je nauk Crkve katoličke. Tako valja da vjeruju svi katolici. Tako se je od uvijek vjerovalo, tako su učili sv. Oci, tako crkveni naučitelji i katolički bogoslovci. O tom dakle nema nikakove dvojbe. I doista tko znade, da je Bog sama svetost, da neizmjerno mrzi na grijeh, taj ne može vjerovati, tomu je jasno, da to ne može biti, da ona odabrana osoba, od koje ima Sin Božji, sam Bog, koji je neizmjerno svet i pravedan, uzeti tijelo i roditi se; — da ona, velim, osoba bude okaljana ma i najmanjom samo sjenkom grijeha. Nije moguće pomisliti, da bi si Bog, koji neizmjerno mrzi na svaku ljagu grješnu i odurava svaki grijeh, za majku odabrao onu, koja bi bila okaljana ljagom istočnoga grijeha, i nju ljubio i štovao kao što sin majku svoju ljubi. To nije moguće ni po riječima sv. Pisma, kako to zgodno napominje sv. Toma Akvinski, kad govori o toj istoj stvari. „*U zlobnu dušu ne će unići Mudrost* (razumijeva se Mudrost Božja, sam Bog), *niti će stanovati u tijelu, koje je podvrženo grijehu*“, čitamo u knjizi Mudrosti. (Mudr. 1. 4.). A u Pričama Salamonovim pisano je: „*Slava sinovima oci njihovi*“. (Prič. Sal. 17. 6.). Kakova bi pak to slava bila za Isusa Krista, da se je rodio od matere okaljane grijehom? „*Jer što ima pravda s nepravdom? ili kakovu zajednicu imade*

svjetlo sa tamom?" veli sv. Pavao. (II. Kor. 6. 14.) Drugim riječima: Sin, sama svetost, neokaljana čistoća, ne može imati matere, koja je okaljana grijehom.

Pa ako je Eva, po vremenu prva žena, došla na ovaj svijet iz ruke Božje čista i bez grijeha, kako da ne dodje na svijet čista i neokaljana i druga po vremenu, ali prva po dostojanstvu Eva, Marija? Nije moguće, da u tom B. D. Marija bude manja od Eve, pa da nije začetak njezin bio bez ljage grijeha istočnoga, kad je Eva stvorena bez te ljage. Suviše crkveni učitelji drže, da je prorok Jeremija bio doduše začet u grijehu istočnom, ali da je bio još u utrobi materinoj očišćen od njega pak se rodio bez grijeha. Taj se nauk temelji na riječima sv. Pisma, koje reče Bog Jeremiji: *„Prije nego si izišao iz utrobe, posvetio sam te"*. (Jer. 1. 5.) I rodjenje Ivana Krstitelja bilo je sveto, bez grijeha. Ivan je naime bio takodjer odriješen od istočnoga grijeha već u utrobi matere svoje, kad ju posjeti presveta Djevica Marija. Jer *„kad Elizabeta ču pozdrav Marijin, poskoči dijete u utrobi njezinoj i ona se napuni Duha Svetoga.* (Luk. 1. 41.) No B. D. Marija svetija je od Jeremije proroka budući kraljica proročka; svetija je i od sv. Ivana Krstitelja budući kraljica svih svetih, pače svetija je i od svih andjela nebeskih i od samih heruba i serafa budući kraljica andjeoska. A ne bi bila svetija od svih andjela, kad bi samo za časak imala na sebi ljagu grijeha nasljednoga. Previšnje dostojanstvo Krista Boga čovjeka donosilo je, kako već spomenusmo, da bude čista, neoskvrnjena, bezgrješna ona, koja zavrijedi, da njega začne od Duha Svetoga i rodi. Dolikovalo je, da Mati Božja ne bude ni časak neprijateljica Bogu, i da kraljica nebeska ne bude ni tinji čas podložna djavolu; a dok bi bila u grijehu, bila bi neprijateljica Božja i podložnica djavolova.

Za razliku od prečiste i presvete Bogorodice Djeve Marije, bez ljage naslijednoga grijeha začete, začetak sviju nas ljudi, koji od Adama lozu vučemo, biva sa grijehom istočnim ili nasljednim. Istina Adam i Eva nijesu došli na svijet sa grijehom istočnim, nego su stvoreni bili sveti i pravedni: njihova duša bila je urešena posvećujućom milosti Božjom, njihov razum prosvijetljen i pun znanja, a volja njihova bila je sklona na dobro, te ju nije napastovala nikakova pohota, dok opet tijelo njihovo nije imalo nikada trpjeti nevolja i boli, niti su oni morali umrijeti. U kratko: prvi ljudi, naši praroditelji, bijahu prijatelji Božji, djeca Božja, Bogu mili i dragi. Ali ta sreća nije dugo potrajala. Adam i Eva sagriješiše proti Bogu, jer ne htjedoše obdržavati njegovu zapovijed, kojom im bijaše zabranio, da ne jedu sa drveta, što je bilo u sredini vrta. I kad oni tu zapovijed prekršiše okusivši sa zabranjenoga drveta, oduze im Bog za kaznu one darove, kojima ih bijaše naresio. Oni padoše u nemilost Božju i prestadoše biti prijatelji Božji i djeca Božja; razum im je potamnio i nije više imao onakovo znanje; volja im se nagnula na zlo i počela ih napastovati zla pohota; stigle su ih kojekakove nevolje, glad i žedja, boli i muke, a nakon sviju muka i napora u životu morali su umrijeti.

Eto, to je kazna, kojom bješe kažnjeni naši praroditelji, i to ne oni sami, nego i svi njihovi potomci t. j. svi ljudi. I od onoga vremena nitko se nije toga zla izbavio. Praroditelji naši rinuli su sav rod ljudski u tu nesreću, da je grijeh i njegove zle posljedice prešao od Adama na sve ljude, tako da mi svi s grijehom dolazimo na svijet. I za to se zove taj grieh istočni ili nasljednji grijeh, jer ga nijesmo mi sami učinili, već od praroditelja naših ističe i na nas prelazi kao nasljedstvo. Na sve je ljude taj grijeh prešao, ali se samo jedna jedina iznimka nalazi. B. D. Mariju je Bog po osobitoj

milosti svojoj opčuvao od istočnoga grijeha već u prvi tren njezina začetka t. j. u prvi tren, kad je stvorio njoj dušu i sjedinio s tijelom, tako te nije ni jedan tren ona bila na svijetu s ljagom toga grijeha, već je u isti tren, kad je postala, bila urešena posvećujućom milosti, imala sve one darove u neizrečeno većoj mjeri, koju su imali s prvine i praroditelji Adam i Eva, bila prijateljica Božja i dijete Božje na neizmjerno savršeniji način od ostalih stvorova. Nije na njoj bilo te ljage, kao da i nije lozu vukla od Adama, kao da i nije bila čovjek, već neko više stvorenje.

U tom smislu govore sv. Oci o B. D. Mariji, o kojoj kad bi čovjek sve sabrao, što su napisali, trebalo bi više knjižurina, da sve stane. Za primjer samo navesti ćemo nekoliko riječi. Sv. German biskup u petom stoljeću ovako pozdravlja presvetu Bogorodicu: „Zdravo Marijo, milosti puna, od svetaca svetija i od nebesa uzvišenija i od heruba slavnija i od serafa časnija i nad svako stvorenje poštovanija.... Zdravo presveta, neoskvrnjena i prečista palačo previšnjega kralja, Boga... „(Hom. III. Noct. fest. Immac. Conc. B. V. M.). A sv. Tararije, patrijarha carigradski, u osmom stoljeću diči Mariju: „Kakovim hvalama da te obaspemo, Marijo? Djevojko neoskvrnjena, djevice neokaljana!.... Tebe poštujem jagnjicu neoskvrnjenu, tebe slavim milosti punu, tebe opijevam Božje obitavalište čisto i neoskvrnjeno!“ (Hom. III. Noct. V. die infra. Oct. Immac. Conc. B. M. V.). — Sv. Sofronije. patrijarha jeruzalemski u sedmom stoljeću ovako govori B. D. Mariji: „Više njih je prije tebe cvjetalo izvrsnom svetošću. Ali nikomu nije kao tebi udijeljena puna milost; nitko nije kao ti do tolike uzvišenosti uznesen; nitko nije kao ti pretečen očišćavajućom milosti; nitko nije kao ti zasjao nebeskim svjetlom; nitko nije kao ti nad svaku visinu uzvišen. I pravo je: jer nitko kao ti k Bogu tako blizu ne pristupi;

nitko kao ti Božjim se darovima ne obdari: nitko kao ti Božje milosti ne bi dionik. Sve nadmašuješ, što god je medju ljudima uzvišeno; sve nadvisuješ darove, koji izliveni od Božje darežljivosti sidjoše na ostale. Jer se bogatiš više od sviju imajući Boga na stanu. Nitko nije mogao tako Boga u sebi obujmiti; nitko nije mogao tako uživati nazočnost Božju; nitko se nije našao dostojan, da bude tako od Boga rasvijetljen . . . ." (Hom. III. Noct. VII. die infra. Oct. Immac. Conc. B. M. V.). Sv. Epifanije biskup veli: „B. Djevica Marija je neokaljani ljiljan, koji je rodio neuvehlu ružu — Krista. O sveta Bogorodice, ovčice neoskvrnjena. koja si rodila u tebi postala čovjekom jaganjca — Krista! . . ." (Hom. III. Noct. Oct. Immac. Conc. B. M. V.)

Iz tih se riječi razabire, kako se je u najstarije doba vjerovalo, da je B. D. Marija začeta bez nasljednoga grijeha, da je bila najvećom svetosti obdarena. Ta je vjera puna slave i dike za Mariju, puna radosti i utjehe za nas. Marija je jedina odabranica, jedina milosti puna medju potomcima Adamovim, jedina neoskvrnjena, koja nam pokazuje potpuno, izvorno dostojanstvo čovjeka, stvorena na sliku i priliku Božju. Ona stoji medju nebom i zemljom kao savršena, sjajna slika dostojanstva čovječjega, nedostiživi uzor neporočnosti i čistoće, osobito za slabiji, ženski spol.

I doista, uz Krista Boga i čovjeka eto stoji i Marija, to ogledalo svetosti i pravde. Ona je uzor svim ljudima, ali napose ženama. I baš u ono vrijeme, kad je čovječji rod imao biti dragocjenom krvi neoskvrnjenoga Jaganjca — Isusa Krista — očišćen od grijeha, te u svetosti i pravednosti služiti Bogu svojemu po sve dane života, podijelio je Bog svijetu u B. D. Mariji uzor čistoće i svetosti. Upravo u ono vrijeme, kad se ženski naraštaj imao da izbavi iz onog nedostojnog ropskog položaja, u

kojem se nalazio u staro pogansko doba, — žena se onda smatraše više robinjom nego li slobodnom, kao što biva i dan danas u pogana n. pr. u Muhamedovaca — učinio je Bog čudo na ženi Mariji uzvisivši ju tako visoko, kako je to samo moguće jednomu stvoru. I od onoga doba imadu napose djevojke i žene u B. D. Mariji i uzor svoj čistoće i svetosti, i utjehu svoju u nevoljama i pomoćnicu u nuždi i zagovornicu kod Boga na nebu.

Kad slikari prikazuju to otajstvo neoskvrnjenoga začetka, slikaju Mariju kao veličanstvenu djevicu u bijelo odijelo zaodjenutu, sa krunom od dvanaest zvijezda oko glave i sa ljiljanom u ruci, gdje stoji na kruglji zemaljskoj i satire glavu zmiji. Kruna od zvijezda znači uzvišenost, na koju uzdiže nju Bog na nebu; ljiljan je znak čistoće djevičanske i neokaljanosti; zmija pak obično sa jabukom u ustima znači, da je B. D. Marija po proročanstvu Božjem u raju zemaljskom satrla glavu onoj zmiji — djavolu — koja je Evu na grijeh navela te u propast rinula i nju i sav rod ljudski. I na to obično paze slikari, da prikažu Mariju, kako se samo prstima dotiče zemlje. A to je znak, da osim porijekla čovječjega u nje nema ništa zemaljsko.

Taj način slikanja, mogli bismo reći, odobrila je B. D. Marija. Jer kad se je prije četrdeset godina ukazala maloj djevojčici, Benardici Soubirou u špilji pokraj gradića Lourdesa, bila je odjevena u bijelo odijelo, a riječi, koje je tom prigodom izgovorila, jesu: „Ja sam neoskvrnjeno začeće“. To je nova potvrda vjere rimokatoličke, a za štovatelje Marijine opomena i nauk, neka mnogo cijene čistoću i neporočan život. Djevojke se rado oblače u bjelinu; dobro, ali neka još više paze na čistoću duše svoje. Bijelo odijelo mora da bude čisto; ali još više duša. Na bjelini ne smije biti ljage; niti na duši grijeha. Odijelo jednom zamazano može se oprati; ali

djevičanska čistoća jednom okaljana nikad se više ne može zadobiti. Jednom oskvrnjena nikad više ne može postati neoskvrnjenom. Čovjek može žaliti i kajati se za grijeh, može dobiti na sv. ispovijedi oproštenje grijeha, čovjek može nadalje sveto živjeti i čuvati se grijeha: to se može i mora se činiti, ali — čistoća se jedan put samo ima, i samo jedan put gubi.

Za to čuvaj, djevojko, svoju djevičansku čistoću većom brižljivosti nego sam život. Nastoj da se očuvaš neokaljana nečistim grijehom. Pazi za to na srce svoje i ne daj zlim željama i mislima unutar; čuvaj oči svoje i uši svoje i jezik svoj, da te ne zavedu na grijeh, kojim bi čistoću svoju izgubila. Moli se B. D. Mariji, bez ljage grješne začetoj, neka se udostoji za tebe zauzeti. Njezinom pomoći i zagovorom isprosit ćeš milost u Gospodina, a ako ti neoskvrnjena Djeva bude ogledalom, ne će ti nauditi duh nečistoće, duh bludnosti.

Poglavlje četvrto.

Marijino rodjenje.

Približio se napokon dan, da B. D. Marija ugleda svjetlo Božje. Šibljika iz korjena Jesejeva potjerala je i počela živjeti životom, a cijela narav ćuteći unaprijed, tko će se skoro roditi, uzgibala se, da hvalu dade Stvoritelju svomu, kako to uče neki crkveni Oci. „Gledajte, veli sv. Ivan Damaščanin, gledajte sunce, kako se pomalja na istoku, navješćujući veliku onu radost, kojom se imade napuniti svačije srce, i sipajući većma nego li ikada svoje sjajne zrake nad stvorove; tako i ovi na svoj način svi se raduju i kliču od veselja, jer se nadaju, da će se za koji čas izbaviti od pokvarenosti grijeha, čim se rodi ona, koja će sva čista i sveta roditi Stvoritelja svega svijeta". (Hom. II. in Nativ. B. M. V.).

I taj se je eto sretni čas približio. Sv se Joahimu i sv. Ani rodi kćerka, lijepa tijelom, ali još ljepša na duši, budući neokaljana i bez ljage istočnoga grijeha.

Potječući po ocu od Davida, a po majci od Arona, bila je roda kraljevskoga i svećeničkoga ujedno. Ako li pravo računaju neki znameniti učenjaci, rodila se je istoga dana, kojega je Noe prije dvije tisuće i pet sto godina izašao iz ladje i stupio na zemlju obnovljenu općenitim potopom. Sv. mati Crkva slavi svake godine 8. rujna uspomenu na taj radosni dogadjaj i pjeva sva ushićena u svojim pjesmama i antifonama: „*Rodjenje tvoje*

o Bogorodice Djevo, radost javlja svemu svijetu; jer iz tebe rodi se Sunce pravednosti, Krist, Bog naš; koji odriješiv prokletstvo dade blagoslov, i posramiv smrt darova nam život vječni". (Ant. ad Magnif. in II. Vesp.)

S tim ganutljivim riječima lijepo se sudaraju ove sv. Augustina, kojima sv. mati Crkva na blagdan rodjenja Marijina poziva sve svoje sinove, da obnove svake godine veselje svoga srca. „Evo, veli, došao je željno očekivani dan blažene i svete vazda Djeve Marije; za to neka se veseli i raduje zemlja naša, koju je proslavila prečista Djeva svojim rodjenjem. To je naime onaj poljski cvijet, iz kojega je nikao dragocjeni ljiljan u dolini, i po koje rodjenju mijenja se narav naših praroditelja i briše se grijeh. Ukinuta je na njoj ona osuda nesretne Eve, kojom je rečeno: „U boli radjat ćeš sinove svoje", jer Marija u radosti porodi Gospodina". (Serm. 18. de Sanctis. Lect. II. Noct. in festo Nativ. B. M. V.)

A što da reknemo, koliko je veselje bilo sv. Joahima i sv. Ane, kada su ugledali svoje novorodjeno čedo, koje bijaše više naliko andjelu, nego li zemaljskomu stvoru. Što se majke tiče, sv. Ane, donekle možemo pojmiti njezinu radost, kad pomislimo na onaj ushit, što no ga ćuti majka, kad joj se rodi milo čedo. Ushit velimo, koji nitko drugi na svijetu ne može oćutjeti ni razumjeti osim majke, a drugima je poznat po onoj nježnoj i silnoj ljubavi majčinoj naprama čedu, koja se ne plaši nikakove žrtve, samo da sačuva čedo srca svoga. A kod sv. Ane imade osim toga poseban razlog radosti majčinoj. Ona je postala majkom po posebnoj milosti Božjoj, za kojom je dugo uzdisala i mnogo molila, te ju je za to i radosnije dočekala. Ona je eto od nerotkinje postala majkom. Njezino je dijete p r v o, njezino je dijete j e d i n o, njezino je dijete odabrano od Boga za velike stvari. Sve su to posebni razlozi, da se majka na poseban način ra-

duje i da na poseban način hvalu Bogu daje. Za to ne bi bilo nevjerojatno, ako pomislimo, da je majka B. D. Marije u radosti, koja je onaj čas napunjivala njezinu dušu, udarila u hvalu i slavu Gospodinu pozivajući u pomoć ne samo svoj rod i suplemenike, već i sve stvorove. Imade dapače i pjesma, koju nam je sačuvala drevna predaja, a glasi ovako:

„Pjevat ću hvalu mojemu Gospodinu, jer mi se je smilovao i uklonio me prijekorima mojih neprijatelja! On mi je dao mnogovrstan plod pravednosti pred licem svojim, jer me je učinio roditeljicom! Tko će reći sinovima Rubena, da je Ana postala majkom? Čujte, čujte sva plemena Izraelova: Ana je postala majkom!"

„Pjevaj veselo hvalu Gospodinu", veli sv. Ivan Damaščanin, „sveta Ano, jer ne samo da si jedan put nego tri put blažena, odabrana od Boga, da rodiš djevojčicu, od koje se rodi cvijet života, Krist; djevojčicu slavnu u svojem narodjenju, jer je čista od svake ljage i potpuno sveta; uzvišenu nad svaki stvor, jer je rodia na svijet Spasitelja svijeta". (Or. II. de Nat. B. M. V.)

„Mi se radujemo tebi, o sretna ženo", nastavlja isti svetac, „jer si ti oživila nadu, što no ju nama svima nebo dade, naime šibljiku Božjega obećanja. Da, ti si blažena i blažen je plod krila tvoga, Djeva Marija! Za to nema pobožne duše, koja ne bi razvezala jezik svoj, da uzveliča čedo tvoje, i sve što se govori, kreće se oko toga, da se uzveliča dragocjeni tvoj porod! I doista tko bi mogao biti vrjedniji hvale nego li ona, koja nam je dala svoj plod Isusa, od kojega polazi spasenje ljudskoga roda".

Premda nam povjest toga ne spominje, ipak si možemo misliti, da je u toj radosti sudjelovala cijela porodica, kojoj su pripadali sv. Joahim i sv. Ana. Jer kad se je rodio sv. Ivan Krstitelj, pripovijeda sv. evandjelje,

da su došli svi rodjaci i susjedi u njihovu kuću čestitat roditeljima, da su ih pozdravljali i svoju radost izražavali i veselje, što im je Bog podijelio sinčića. Pa i to se znade, da je u židovskom narodu nastalo veliko oduševljenje i ushit, kad se je pročulo, da se je ova ili ona obitelj kao čudom oslobodila od prokletstva neplodnosti. A to se je eto sada dogodilo sv. Ani, kao i poslije majci sv. Ivana, sv. Elizabeti.

Možemo nadodati, što se nalazi zabilježeno u spisima nekih sv. Otaca i crkvenih pisaca, a pobožna duvna bl. Marija Agreda izrično tvrdi, kad se je rodila B. D. Marija, da je Bog poslao cijelu četu andjela, da joj se poklone i da ju pozdrave. Andjeli da su na to udarili u nebesko pjevanje, a tisuću andjela čuvara da je Bog odredio, neka neprestano čuvaju to presveto djetešce i čine kano ti kakovu počasnu stražu budućoj nebeskoj kraljici, te s velikim počitanjem bdiju nad dragocjenim životom ovoga odabranoga djeteta. „A kad su ju vidjeli“, veli sv. Epifanije, „kako je lijepa i divna, zapanjiše se od čuda te klikoše: Tko je ta, koja dolazi na svijet poput zore, kad se pomalja, lijepa kao mjesec, sjajna kao sunce, strahovita kao vojska poredana?“ (Serm. de laud. Virg.)

Spomenuta svetica nadodaje još i to, da je tom zgodom poslao Gospodin arhandjela Gabrijela u pretpakao s nalogom, da pravednicima ondje navijesti tu radosnu vijest, da se je naime rodila majka obećanoga Mesije. To se posvema slaže s onim riječima, koje rabi sv. Crkva u službi Božjoj na blagdan narodjenja Marijina: „Narodjenje tvoje, Bogorodice Djevo, obradovalo je c i o s v i j e t“. Po riječima sv. Epifanija obradovalo je andjele; obradovalo je ljude na zemlji: roditelje i rodjake Marijine; mora dakle da je obradovalo i one pravednike u pretpaklu, da se ispune spomenute riječi. Pa ako je za

sv. Ivana Krstitelja, koji je bio samo preteča Kristov, rečeno u sv. Pismu: „Mnogi će se obradovati njegovu narodjenju". (Luk. 1. 14.), bit će kud i kud i kamo prije istina o Materi Božjoj, da je njezino narodjenje obradovalo cio svijet.

Običaj je životopisaca, da pišući život kojega vladara, kralja ili kneza, spomenu u povjesti prije svega rodoslovlje, davninu njegovih predaka, plemstvo, moć itd. I to biva punim pravom. Jer starina, pa plemstvo pradjedova mnogo doprinosi k slavi onoga, o kojem se piše. Na sličan način meće i sv. evandjelist Matej na čelo svojega evandjelja, u kojem opisuje život i djela kralja sviju kraljeva, Isusa Krista, njegovo rodoslovlje, da se već i odatle vidi, od kako visoka roda na zemlji potječe onaj, koji je po božanskoj svojoj naravi Sin Božji. Ovako počinje sv. evandjelje; „*Knjiga začetka Isusa Krista, sina Davidova, sina Abrahamova*" . . ." (Mat. 1. 1.) Nije to doduše slava Kristu, što je on sin Davidov i sin Abrahamov, nego je obratno slava Davidu, što se je iz njegova koljena rodio Krist; isto tako je slava Abrahamu, i nagrada za njegovu vjernost, što je on praotac Mesijin. Jer ako koji čovjek priprosta roda postane kraljem, ne diči se on rodom svojim, već rod s njim. Za Krista je slava i dika, što je on Sin Božji. Ako se dakle na početku sv. evandjelja spominje njegovo rodoslovlje, to se dogadja u jednu ruku za to, da se pokaže, da je Bog ispunio obećanje, koje bijaše zadao Abrahamu, Izaku, Jakobu i Davidu, da će se od sjemena njihova roditi Mesija. U drugu ruku pak biva to poradi nas, da vjerujemo u Isusa i priznademo ga kao Mesiju, kad se doista rodio od Abrahama i Davida, kako su to proroci prorekli. No glavni razlog je to, da bude slava i dika za Mariju. Nju je naime Bog odabrao za majku, kad se nalazila u siromaštvu i neznatnosti pred ljudima, ali opet

bijaše slavna po porijeklu svojem i odličnijega roda, nego li ikoja žena. Rod je naime njezin od davnine; njezini pradjedovi bili su praoci naroda israelskoga, kraljevi i veliki svećenici. Od najodličnjih i najslavnijih muževa u povjesti naroda izraelskoga vuče B. D. Marija lozu, kako to i dolikuje Bogorodici. A dolikovalo je i Sinu njezinu Isusu Kristu, koji je imao biti kralj i veliki svećenik naroda odabranoga, da lozu vuče od kraljeva i svećenika, e da se ne bi činilo, kao da si on kraljevstvo i svećeništvo prisvaja, nego da ga to pravom ide.

To je dakle rodoslovlje napisano, kako spomenusmo, da se vidi, od kako odlične porodice vuče lozu B. D. Marija. I za to sv. mati Crkva čita to evandjelje na blagdan Marijina narodjenja. Nego ipak najveća njezina slava i dika razabire se iz zadnjih riječi, koje su napisane u tom rodoslovlju: *„od koje se rodi Isus, koji se zove Krist"*. (Mat. 1. 16.). To njoj pribavlja najveću slavu i najuzvišenije odlikovanje, što se od nje rodi preslavno i preuzvišeno božansko Djetešce Isus Krist. Jer po tom je B. D. Marija u istinu Bogorodica, Mati Božja, a to je vrhunac njezine slave, njezina dostojanstva, njezine moći i blaženstva.

Roditelji B. D. Marije, sv. Joahim i sv. Ana, bijahu veoma radosni, što im se narodila kćerka. To je bilo njihovo prvo i jedino dijete, dugo željkovano i napokon vrućim i neprestanim molitvama izmoljeno. I danas je za roditelje velika radost, kad im se rodi dijete, osobito ako im je prvo. Napose majka zaboravlja na svoje boli, koje je u porodu imala, i uživa u svojem milom čedu, koje ona ponosno zove svojim. Ona ga motri, ljubi, njeguje i u njemu uživa. A kad za neko vrijeme počne dijete kano spoznavati materinu ljubav te s posmjehom i pogledom svojim vraćati milo za drago, onda je majka još radosnija. — No ako je majka uz to još pobožna

ženska, to ona uvidja, da je dijete njezino dar s neba i od Boga njoj povjereno blago, da ga čuva i tako odgoji, da ono upozna Boga, njega ljubi njemu služi i jednom onamo dodje, gdje je on. Za to će pobožna majka s velikom zahvalnošću primiti dijete kao dar Božji i sa svom ozbiljnošću i ljubavi zauzeti se za nj, da ga odgoji za Boga.

Neki su roditelji veoma nezadovoljni i srde se, kad im se rodi žensko dijete. Ali neka znadu, da to nije mala stvar biti djevica, biti majka, i da je upliv žene u društvu ljudskom od nedogledne važnosti. Samo da postane svako žensko dijete pobožnom djevicom, ili valjanom, kršćanskom majkom, velike li sreće po ljudski rod. — Nerazborito bi bilo ljutiti se poradi toga, a ludo, kad bi muž za to krivio svoju ženu. Jer tko će protiv Boga? Što on dade, s tim moramo biti zadovoljni.

Kad se je rodio sv. Ivan Krstitelj, govorili su rodjaci i znanci jedan drugomu: *„Što misliš, što će bit od toga djeteta?“* (Luk. 1. 66.). To ti je veoma lagana stvar, ako ti Boga ljubiš i u toj ljubavi nalaziš sreću. Pazi poglavito na ove dvije stvari, kad odgajaš svoje dijete: Prvo neka dijete postane pobožno. Ono je od naravi na pobožnost ili bogoljubnost sklono. Govori mu o Bogu, koji je sve stvari na svijetu stvorio, i koje dijete oko sebe vidi. Govori mu o Isusu i pokazuj mu raspelo, sliku. Tvoja će riječ blago djelovati na njegovo nježno srce i priučiti dijete, da često na Boga misli, njega ljubi i sretnim se osjeća u toj ljubavi. Moli s djetetom u jutro, kad ustane, moli prije i poslije jela, moli o pozdravljenju, moli na večer prije počinka. Tako će djetetu od mladosti omiljeti molitva i bogoljubnost.

Drugo je posluh. Posluh je za dijete od neizmjerne važnosti. Nauče li roditelji svoje dijete slušati, naučit će ga svladavati vlastitu samovolju, prirodjenu oholost, si-

lovitost i neurednu požudu. A umije li tko svladati te strasti, taj je čovjek. U toj stvari pak treba da roditelji budu veoma oprezni. Ne treba čekati, dok dijete k pameti dodje, pa onda tek zahtijevati od njega, da sluša. Jer dotle mu je osilila samovolja, silovitost ojačala, a onda je već teže priučit dijete na posluh. Odmah iz početka treba mladicu ispravljati. Zlo je, ako majka drži, da njezino dijete imade samo dobre strane, da sve što čini da je dobro. I dijete imade u sebi drugi zakon, koji se protivi zakonu Božjem, t. j. požudu i druge zle sklonosti, dakako jedno više drugo manje. Ono znade biti svojeglavo, prkosno, znade objesiti glavu, kad mu što roditelji zabrane itd. Djecom treba da vlada riječ očeva ili majčina. Roditelji su za djecu zakon. Jesu li oni što zabranili, to imade biti zabranjeno; jesu li što zapovijedili, to imade dijete odmah da učini. Ako li pak dijete ne bi hotjelo poslušati, što onda? Zlo rade roditelji, koji onda djetetu obećaju, da će dobiti slatkiša ili što drugo, ako poslušaju, i tako ih na poslušnost navode. Na taj se način kvari dijete, jer se tako ne može naučiti na posluh, nego da ostane još odlučnije pri svojoj samovolji. I obećanje može biti katkada na mjestu, ali u tom slučaju nipošto. Roditelji moraju dijete radi neposluha kazniti, i to bezodvlačno, svaki put i razmjerno prema krivnji. Dijete naime treba da uvidi, da nijedan grijeh ne ostaje bez kazne. A kaznu treba odmjeriti, dok je dijete još svijesno krivnje, a ne kad već na nju zaboravi. Ne treba se bojati, da će umjerena kazna i u pravo vrijeme podijeljena dijete otudjiti od tebe, ili da će te ono zamrziti. Prije će se to dogoditi, kad bi se recimo majka — a tako slabih imade mnogo na svijetu — žacala kazniti dijete svoje ispričavajući se time, da joj to srce ne da. I još prije će se dogoditi, da dijete na svoju majku zamrzne, kad bi majka odmah poslije kazne počela tetošiti oko

djeteta i ljubakati ga, jer bi tim priznala, da je krivo uradila. A dijete ako toga i ne opazi tada, zapamtit će i, kada k pameti dodje, sudit će tako. I na to neka paze roditelji, da ne kazne djecu svoju u srditosti i u ljutini, nego kad su mirni i nerazdraženi. I kad hvale djecu, neka ih hvale samo radi dobra vladanja, što se lijepo mole, rado slušaju, dobro uče i t. d. A kad ih kore, neka ih kore jedino poradi zlih djela, poradi grijeha. Ako je n. pr. dijete slagalo, prevarilo, lijeno bilo, prekršilo obećanje svoje, što sramotno uradilo, ili koji drugi grijeh počinilo.

Odgoj djeteta je teška i stroga dužnost roditeljska. Ne treba da je se roditelji plaše, ali treba da je se ozbiljno late. Kad mislimo na našu slaboću, preteško se čini; a kad se sjetimo, da je Bog u sv. sakramentu ženidbe posebnu milost roditeljima podijelio, da uzmognu tu svoju dužnost, kako treba, obaviti, onda je to za roditelje velika utjeha. Oni su u odgoju svoga djeteta Božji pomoćnici. Neka budu svijesni toga pa će u tom duhu vodjeno odgajanje uroditi lijepim plodom za njih i za njihovu djecu.

Poglavlje peto.

Ime Marijino.

Kako razabiremo iz sv. Pisma, bio je u narodu židovskom običaj, da se osmi dan po narodjenju nadjene djetetu ime, koje je onda nosilo kroz cio svoj život. Taj je običaj zavladao kod muške djece, koja su se po zakonu Mojsijevu osmi dan morala obrezati. No po svoj prilici obdržavao se taj običaj i onda, kad se je rodilo dijete žensko, te je i ono osmi dan dobilo svoje ime.

Bilo tomu medjutim kako mu drago, sigurno je to, da je B. Djevica dobila posebno ime od svojih roditelja Joahima i Ane, koje ime spominje i sv. evandjelje: *„I ime djevici bijaše Marija“*. (Luka. 1. 27.) „Ime Marija, veli časni Beda, u hebrejskom jeziku znači zvijezda mora, a u sirskom jeziku gospoja, a to je i pravo, kad je zavrijedila da rodi i gospara cijeloga svijeta i vječno svjetlo vijekovima“ (in cap. I. Luc. Migne t. 92. c. 316.). Sva ta imena naznačuju slavu i diku one, koja je imala postati kraljicom neba i zvijezdom prethodnicom, da vodi i pokazuje put rodu ljudskomu u luku vječnoga spasa.

Kad sveti Oci i Učitelji crkveni govore i pišu o preslatkom imenu Marijinu, tvrde, da je to ime najprije izrekao Bog i sam objavio njezinim roditeljima. Jer ako je Bog naročito Abrahamu objavio, da će mu se zvati sin Izak; ako je Zahariji objavljeno iz neba, da će mu

se sin zvati Ivan; to je svakako vjerojatno, da je tom povlasticom odlikovana i mati Spasiteljeva, koja dostojanstvom svojim daleko natkriljuje one prije spomenute osobe. Tako misli n. pr. sv. Epifanije, sv. Ambrosije, sv. Bernardo, sv. Petar Damjanov, i sv. Bonaventura. I sveti Toma Akvinski je toga mnijenja. On upozoruje na to, da je Bog tako učinio gotovo sa svima, koje je bio odabrao, da na poseban način služe slavi Božjoj i sudjeluju oko spasenja izabranih, da se na taj način pokaže njihova uzvišena služba, na koju ih poziva, i velika čast, koja ih bijaše dopala. Prema tomu nije ta povlastica mogla biti uskraćena B. D. Mariji, već dapače na poseban način podijeljena. A sv. Petar Hrizolog nadodaje, da se dostojanstvo njezino sadržaje izraženo već u samom imenu njezinu.

I doista osim presv. imena Isusova ni jedno drugo ime nije tako časno ni tako ugodno ljudima kao ime Marija. To je ime, kako veli sv. Antun Padovanski, ono što je med ustima, što je pjesma uhu, što je radost srcu. I ni jedno se ime ne može naći, koje bi po svojem značenju tako odgovaralo onim vanrednim milostima i uzvišenim zadaćama, za koju je Spasitelj svijeta opredijelio majku svoju. Pa i od uvijek se je u Crkvi katoličkoj poštivalo to sveto ime. U nedjelju iza Male Gospe svetkuje se posebna svetkovina presv. imena Marijina. To je naredio Papa Inocent XI. na uspomenu one pobjede, koju zadobiše kršćani nad Turcima kod Beča g. 1683. To je bila vanredna milost presv. Bogorodice, jer da je taj grad onda pao Turcima u šake, možda bismo još i sada stenjali pod ropstvom kletoga Turčina. Ime Marija znači, kako već spomenusmo ono, što i gospoja, vladarica. Hebrejski se veli Mirjam ili Mariam, kako se zvala i sestra Mojsijeva. Pa to ona i jest. Kao materi Božjoj pripada njoj iza Boga najšire gospodstvo

na nebu i na zemlji. Ona je kraljica i vladarica nad svim stvorovima, a na pose je ona kraljica i gospodarica naša.

„Marija", veli sv. Petar Hrizolog, „znači gospoja, i to punim pravom; jer to što je ona mati Gospodina, gospodara cijelog svijeta, ne samo da nije podložna, nego je uzvišena nad svaki drugi stvor". — Kao g o s p u slave nju pravovjerni kršćani, g o s p i d r a g o j mole se milijuni i milijuni ljudi dan na dan, kao g o s p i klanjaju se njoj knezovi i vladari zemlje, kao v l a d a r i c u svoju pozdravljaju nju nebeske čete andjela i izabranika iskazujući joj svoje poštovanje.

Ime M a r i j a znači z v i j e z d a m o r a. Pet sto godina prije narodjenja Kristova prorekao je prorok Balaam, da će izaći neka neobična zvijezda. „*Izaći će*", čitamo u sv. Pismu zabilježeno proročanstvo, „*zvijezda iz Jakova i šibljika podići će se iz Israela; i ošinuti će vojvode moapske, i opustošit će sve sinove Setove*" (IV. knj. Mojs. 24. 17.). Da se u tom proročanstvu imade razumijevati B. D. Marija pod z v i j e z d o m a njezin blagosloveni Sinak pod š i b l j i k o m, svjedoči sv. Crkva, kad u liturgiji na svetkovine B. D. Marije te riječi upravlja na nju. „Izaći će zvijezda iz Jakoba; Djevica je porodila Spasitelja". Osim toga razumijevao je tako te riječi proroka Balaama suglasno i složno cio židovski narod od pamtivijeka; i kad se je doista rodio Isus, kako svjedoči povjesničar Josip Flavij, sav se je narod nekako uzrujao radi toga proročanstva — ukazala se naime neobična zvijezda — i držao, da je Mesija već došao, ili da će sad na doći. I samo na taj način mogao se je neko vrijeme krivi Mesija Barkoketa održati, što mu je ime značilo s i n z v i j e z d e.

„Ovo ime, veli sv. Bernardo, sasvim dolikuje presv. Djevici. Nju bo veoma zgodno možemo prispodobiti sa zvijezdom. Jer kao što zvijezda pušta od sebe svjetlo, a

da se tim ne povrijedi, tako je i prečista Djevica porodila sina, a da si nije povrijedila svoga djevičanstva. Kao što zraka, što iz zvijezde proizlazi, ne umanjuje njezina sjaja, tako i Sin, koji se od nje rodio, nije umanjio njezine čistoće. Marija je ona divna zvijezda, koja je izašla od Jakova, koja svjetlom svojim cio svijet rasvjetljuje, koja se i u nebu sjaji, od koje svjetlo i pod zemlju dopire i po svim stranama se svijeta širi, srce grije, krjeposti pospješuje a opačine rastvara". (Hom. II. *Missus est.*) I kao što je zvijezda mornarima u vrijeme bure jedini putokaz u luku, tako je i Marija grješnicima u ovom životu jedina nada spasenja i kažiprst, koji im pokazuje pravi put do života vječnoga.

Ime Marija znači takodjer *gorkost mora,* ili more gorkosti, ako se to isto ime od druge osnove izvodi. I to ime pripada punim pravom presv. Bogorodici, budući da je cio njezin život bio jedno more gorkosti Kad pomislimo na njezinu bol, koju je oćutila, kad je Simeon prorekao, da će mali Isus biti mnogima na propast; kad je u strahu pred Herodovim teklićima bježala u Egipat; kad je dvanaestgodišnjega Isusa izgubila i tri dana žalosna tražila; kad je sina svoga ugledala, gdje nosi križ, gdje ga muče i mrcvare, i napokon kad je pod križem bolna stajala; — u svakoj od tih raznih prigoda bila je njezina bol velika kao more po onoj riječi sv. Pisma: „Velika je kano more žalost tvoja". (Jer. thr. 2. 13.) — Drugačije tumači značenje mora u ovom sv. imenu jedan drugi pisac. More je mjesto, kamo se slijevaju sve vode na kruglji zemaljskoj, a ostali dio njezin je suho kopno. „Tako isto, veli spomenuti pisac, svaka se je milost slila u Mariji: i kao što kopno, budući odijeljeno od mora, postaje suho, tako i one duše, koje se odmiču od B. Djevice, da ih ona ne štiti, ne mogu donositi ploda za vječni život". (In Speculo cap. III.)

Nije čudo dakle, da kršćanski puk u velike štuje to sveto ime, da rado nadijeva svojoj djeci ime Marija. I pjesnici pjesmom proslaviše sveto ime Marijino, a glazbenici mnogo napjeva uglazbiše, da i glazba doprinese koje zrnce za veličanstvenu zgradu bogoljubnosti kršćanske naprama presv. Materi Božjoj.

Kako se razabire iz onoga, što do sada rekosmo o imenu Marija, to ime znači neko uzvišeno dostojanstvo. Uzeli mi koje god značenje: gospoja ili vladarica, zvijezda mora, ili more po tumačenju drugih pisaca, svako od tih značenja dovodi nas do pojma o dostojanstvu nekom vanrednom i uzvišenom. I doista B. D. Marija bi odredjena, da bude Mati Božja. Od toga pako, naime od dostojanstva matere Božje, ne može nijedno drugo biti veće. Jer kad pomislimo, da je B. D. Marija bila prava majka Isusova, kako nas to sv. vjera uči, a ne kao sv. Josip što je bio samo othranitelj; to onda stoji, budući da je od Marijina tijela Isusovo tijelo nastalo, a poslije od Marijina mlijeka raslo i povećavalo se, da je nešto od njezina tijela združeno s božanskom naravi. I tako je Bog, koji u drugim stvorovima stanuje po biti svojoj, prisutnošću svojom i pomoći svojoj, a u svim pravednicima još i po milosti posvećujućoj, jedino u Mariji na najposebniji način stanuje, u koliko je tijelo Kristovo i Marijino jedno te isto. Mnogo većim pravom mogla je ona reći, što je nekoć rekao Juda, sin patrijarhe Jakoba, braći svojoj o bratu Josipu, neka ga ne ubijaju, „*ta brat je naš i tijelo naše*“. (I. knj. Mojs. 37. 27.) Tijelo naime Isusovo, premda je sada slavno i preobraženo, ali ipak iste naravi kao i tijelo Marijino. Radi toga razloga uči sv. Toma Akvinski, da B. D. Mariju ide i posebna čast, kad je ona u rodbinstvu s Bogom. To je temelj njezine veličine i dostojanstva, poštovanja i časti na zemlji, slave i dike na nebu. Sve ostale vrline i pre-

dnosti Marijine, da je sveta, prečista, neoskvrnjena itd. jedino su poradi toga njoj podijeljene, jer je mati Božja.

Time pako što je B. D. Marija postala materom Božjom, stupila je ona u posebni savez sa presv. Trojicom. Što se Boga Oca tiče, to postoji neka sličnost izmedju Boga Oca i jedino izmedju Marije, koje nema u ni jednoga čovjeka, ni jednoga andjela, ni jednoga stvora. Ona jedina može Isusu Sinu svojemu reći, što mu je Bog Otac jednom rekao: „*Ti si moj Sin, danas sam te rodio*". (Ps. 2. 7. Hebr. 1. 5.) Istoga naime Sina, kojega je Otac nebeski od vijekova rodio u naravi božanskoj, rodila je Marija u vremenu u naravi ljudskoj. Dakako da je u drugu ruku opet velika razlika izmedju rodjenja od Oca i rodjenja od Marije. Ovo je u vremenu, a ono je od vijeka; ovo u naravi čovječjoj, a ono u naravi božanskoj. Za to ne velimo, da su Bog Otac i B. D. Marija jedno te isto, nego samo to, da postoji rijetka, jedina na svijetu sličnost.

Što se pak tiče samoga Sina, G. N. Isusa Krista, to je još uži vez izmedju njega i Marije. Ona je njegova prava, rodjena mati; i kao što postoji izmedju majke i djeteta rodbinstvo po krvi, tako postoji izmedju Isusa i Marije. Isus je uzeo sebi tijelo od Marije. Pa ako sv. Pavao govoreći o Bogu Ocu veli: „*Kojemu je od andjela ikada rekao: ti si moj Sin, danas sam te rodio*"; i opet na drugom mjestu: „*Ja ću njemu biti Otac, a on će meni biti Sin*"; tako se može reći i za Sina: Kojemu je od andjela ikada kazao: ti si moja majka, ti si me rodila; ili ono drugo: Ja ću njoj biti sin, a ona će biti moja majka.

Što se napokon tiče treće osobe presv. Trojstva, B. D. Marija začela je Sina Božjega po krjeposti Duha Svetoga. To se djelo utjelovljenja na osobit način pridaje Duhu svetomu, ne za to kao da bi utjelovljenje Sina Božjega bilo djelo samo jedne osobe presv. Trojstva, već

za to, jer se u tom djelu najvećma očituje ljubav i dobrota Božja — a to je Duh Sveti. I za to sv. Oci zovu B. D. Mariju hram Duha Svetoga, svetište Duha Svetoga, da i zaručnica Duha Svetoga.

Dostojanstvo Marijino po nauci sv. Tome jest dostojanstvo na svoj način beskrajno. Evo kako uči sv. Toma: „Čovječja narav u Kristu, veli on, poradi toga što je sjedinjena s Bogom, i blaženstvo stvorova poradi toga što je uživanje Boga, i B. D. Marija poradi toga što je mati Božja, imadu neko beskrajno dostojanstvo poradi beskrajnoga dobra, koje je Bog" . . . (1. p. q. 25. a. 6. ad 4.). Osim toga je dostojanstvo matere Božje, po nauci sv. Otaca i sviju bogoslova, kano korijen svake druge veličine, koju imade B. D. Marija po posvećujućoj milosti. Razlog tomu navodi sv. Toma i veli: „Što se tko više približava onomu, što je izvor nečesa (n. pr. sunce je izvor topline), to više postaje dionikom onoga. Tako n. pr. andjeli su Bogu bliži nego li ljudi, pa za to većma postaju dionici dobrote Božje nego ljudi. Krist pako izvor je milosti, a B. D. Marija najbliža je Kristu, pa za to je od Krista primila najveće obilje milosti. I za to upravo što je mati Božja, kud i kamo je uzvišenija od sviju andjela i Serafa i Heruba; za to što je mati Božja, najčišća je i najsvetija, tako te se osim Božje ne može pomisliti veće čistoće ni veće svetosti; za to što je mati Božja, imade sve one milosti, koje su god dane drugim svecima. I zato sv. evandjelisti, kad o B. D. Mariji pišu, spominju je uvijek kao majku Isusovu ili kao onu, od koje se rodi Isus. U tim se riječima naime sadržaje cijela povjest, cio životopis Marije Djevice.

Poradi toga dostojanstva — materinstva — poštiva se u Crkvi katoličkoj B. D. Marija na osobiti način. To štovanje, koje se Materi Božjoj iskazuje, manje je od onoga štovanja, koje samoga Boga ide, ali je veće od

onoga štovanja, kojim štujemo i zazivamo andjele i ostale svece Božje. Poradi toga dostojanstva — materinstva — zaziva se B. D. Marija pod imenom kraljice. To pako nije samo pusto ime. B Djeva jest u istinu kraljica, i to s trostrukoga razloga: prvo, jer je mati Isusova, pa kao što je on pravi kralj i vladar, tako je i ona, koja Isusa rodi, prava kraljica i vladarica, Drugo, kao što si je Isus naslov kralja stekao, što nas je otkupio, tako je i Marija sebi stekla naslov kraljice, što je sudjelovala kod našega otkupljenja. Treći je napokon razlog to, što B. D. Marija može svim ljudima dijeliti milosti, a to spada na čast i moć kraljice. Poradi toga dostojanstva — materinstva — slavi se u Crkvi katoličkoj posebna svetkovina zaštitništva B. D. Marije, a temelji se na vjeri, da ona u nebu za nas moli i kod Boga posreduje za nas grješnike. I doista ako sveci za nas mole u nebu, kako to i sv. Pismo jasno uči, to čini jamačno i B. D. Marija.

Zazivajmo ju dakle u svim našim potrebama. Jer, u njoj je, kako čitamo u sv. Pismu, *„sva milost puta i istine“*, u njoj je *„sva nada života i krjeposti“*. (Crkv. 24. 25.) Te se riječi čitaju kod sv. mise kao poslanica na blagdan imena Marijina, a ističu njezinu moć. Iza spomenutih riječi veli se dalje u sv. Pismu: *„Dodjite amo k meni svi, koji me želite, i nasitite se rodova mojih! Jer je duh moj sladji od meda, i nasljedstvo moje sladje od medena sata“*. Zaista Mariji je dao Bog ime, koje je osim Božjega imena nad svako drugo ime.

Poglavlje šesto.

Prve godine života Marijina.

Kad se navršilo osamdeset dana iza poroda, podje sv. Ana sa svojim čedom u Jeruzalem, da po zakonu Mojsijevu u svetom hramu obavi obred očišćavanja. Tom zgodom, tako zakon Mojsijev nalagaše, imalo se prikazati janje Gospodinu za žrtvu, ako je obitelj bila imućna, ako li pak bijaše siromašna, zahtijevalo se za žrtvu dvije grlice. Ne ćemo sada istraživati, što je sv. Ana prikazala za žrtvu, da li janje ili dvije grlice, jer nam o tom, kao i o mnogim drugim potankostima ništa ne pripovijeda drevna predaja. Ali držimo, da bismo smjeli to ustvrditi, da je sv. Ana od zahvalnosti, što joj je Gospodin iskazao takovu milost, prikazala i Bogu se zavjetovala, da će mu posvetiti svoju kćerku Mariju. Jer kao što čitamo u sv. Pismu o ženi Helkanovoj, koja se takodjer zvaše Ana, da je od radosti, što je po dobroti Božjoj zanosila i rodila sina Samuela, prikazala dijete svoje Bogu, neka mu služi u svetom hramu (I. knj. str. 1.), vjerojatno je posve, da je i ova druga Ana slijedila primjer one prijašnje, koju poradi toga pobožnoga djela hvali sv. Pismo i slavu joj pronosi eto kroz vijekove.

Iza obavljenih obreda u hramu povratiše se sv. Joahim i sv. Ana svojoj kući u grad Nazaret, s osobitom njegom i ljubavi bdijući nad kćerkom svojom i čuvajući je brižno kao dragocjeni alem, što no ga im na čuvanje povjerio

Bog. Blaženo pak ovo dijete raslo je u kući svojih roditelja poput ljiljana usred ubava vrta, koji se odlikuje svojim ugodnim mirisom i blistavom svojom bjelinom.

O tom, kako je B. D. Marija provela prve godine svojega svetog života, ne možemo ništa doznati iz sv. evandjelja. Ali ipak idući tragom sv. Otaca i držeći se nauka sv. Crkve, koja znade tajinstveno prodrijeti u sve ono, što se tiče članaka vjere i istine, koja je njoj povjerena, da je čuva i narode nauča, razmotrit ćemo one slike i prispodobe, koje odgovaraju onim prednostima, kojima se ona u toliko odlikovala, da je zavrijedila postati materom Božjom.

Sv. Oci potražiše u sv. knjigama sve one krasne prispodobe, kojima se izriče sad ova sad ona krjepost B. D. Marije, i sabravši ih zajedno spletoše, da tako reknemo, od njih vijenac u slavu njezinu. Prispodabljaju po tom B. D. Mariju mjesecu, kad se u noći pun pokaže na svodu nebeskom sipajući svoje blago svjetlo po nebu i po zemlji. Prispodabljaju je i suncu, koje ogranuvši u jutro na istoku sipa obilno svoje svjetlo po čitavom svijetu, i podaje mu kano ti nov život. Prispodabljaju nadalje B. D. Mariju vojsci uredjenoj za boj, koju kad samo opaze čete djavolâ, nagnu u bijeg. Ovakove i druge prispodobe nadjoše sv. Oci, a sve to pokazuje, da je B. D. Marija bila od prvih svojih godina prava slava Jeruzalema, potpuna radost Izraela i velika dika naroda Božjega. I tako možemo i mi punim pravom to isto ustvrditi oslanjajući se na obilje i punoću milosti i darova nebeskih, kojima bje nadarena njezina sveta duša već od prvoga časa života njezina.

I doista reknemo li samo to, da je od prvoga časa života svoga bila puna milosti, već smo u kratko rekli svu njezinu slavu i diku. Milost, kojom je bila B. D. Marija urešena kao mati Božja, tako je velika i bez mjere,

da nam se pamet izgubi, kako veli sv. Anselmo, kad stanemo misliti o njezinoj veličini, a jezik onijemi, kad počnemo o njoj govoriti. I za to, kako nadodaje sv. Epifanije, ne samo ljudski jezik, nego i jezik andjeoski osjeća se preslabim, da nju dostojno proslavi. A razlog tomu je, zaključuje sv. Bazilije, jer ona u sebi imade puninu milosti Duha svetoga.

Ona je po milosti Duha Svetoga tolikom svetosti bila obdarena, koliko se zahtijevalo za mater Sina Božjega. Da je bila prosta od ljage istočnoga grijeha, rastumačeno je u poglavlju sedmom. No sigurno je i to, da B. D. Marija nije nikada počinila nikakav grijeh ni teški ni laki. Tako nas uči vjera, a i sv. Oci jednoglasno uče to isto; bogoslovci su složni takodjer u toj točki, a napokon i sav kršćanski puk je o tom u duši osvjedočen. U saboru tridentskom bi izrečena nauka i svečano proglašena, da je B. D. Marija po osobitoj povlastici Božjoj sačuvala se od sviju lakih grijeha, što ni jednom čovjeku uz običnu milost Božju, koju dobiva, nije moguće.

O B. D. Mariji uče i to bogoslovci kao sigurno i stalno, da je ona bila potvrdjena u dobru, tako da je sve, što je činila, dobro bilo i da nije nikada učinila nikakov ni najlaglji grijeh. Drugim riječima: da nije ni mogla sagriješiti, kao što ni sveti andjeli u nebu, ni blaženici ne mogu više sagriješiti, dok ljudi na svijetu mogu uvijek u grijeh upasti. No ipak je neka razlika. Blaženi u nebu ne mogu više sagriješiti, jer su blaženi; oni naime gledaju Boga licem u lice i uživaju njega najveće dobro, tako te je njihova volja posvema smirena u Bogu. No B. D. Marija nije bila blažena, dok je živjela na ovom svijetu, ali je za to uživala posebnu zaštitu Božju i milost, koja ju je čuvala od grijeha tako, da nije mogla privoljeti na nikakav ma ni najmanji grijeh.

Dapače uči sv. Toma, a potvrdjuju i sv. Oci tu istinu, da B. D. Marija nije nikada oćutjela ni požude na zlo. Požuda naime nije ništa drugo van neuredna sklonost osjetne požudne moći, tako te može žudjeti za sjetilnim stvarima bez privole razuma. Ta neuredna sklonost u nas je posljedica istočnoga grijeha, sasvim je srodna sa grijehom, a tko je ima, jamačno imade nesavršenost veliku. No B. D. Marija nije imala istočnoga grijeha. Nije dakle trebala imati ni te posljedice istočnoga grijeha. To manje što se takova nesavršenost ne podudara dobro s onom neizrečenom čistoćom, kojom bijaše urešena presv. Bogorodica. Po tom slijedi, da njezina pamet nije bila rastresena, a najmanje u molitvi, nego potpuno sabrana. Ona nije nikada pripustila ni jedne misli, koja bi bila protiv njezine volje, ni jedne predstave maštanja, koja bi se digla protiv volje. Sva je slava i dika svetaca bila, da se nijesu dali nadvladati od požude; slava i dika B. D. Marije jest to, da nije smjela požuda nju ni napastovati. Svaka njezina misao, svaka želja, svaki kretaj tijela, svaka riječ, svako djelo: — sve je to odavalo svetost, sve su to bila samo dobra djela, učinjena na slavu Božju i za spas duša.

Ako je već Eva u zemaljskom raju, budući stvorena kao i Adam u prvobitnoj nevinosti i savršenstvu, bila kruna i ures cijeloga stvorenja, tako da se je Gospodin nasladjivao videći na njoj svoju sliku i priliku; što ćemo istom reći o ovoj drugoj Evi, kakav se je sjaj milosti odražavao s njezina lica i iz svih njezinih čina, kad je njezino odredjenje kud i kamo uzvišenije od one svrhe, za koju je stvorena Eva! Na B. D. Mariju uporavlja sv. mati Crkva one riječi sv. Pisma iz knjige, koja se zove Pjesma nad pjesmama, kad svetkuje Marijine blagdane: „*Tko je ta, koja dolazi iz pustinje, kao lagani stup dima, što no se diže iz miomirisne smirne*

tamjana i drugih mirodija?". (Pj. n. pj. 3. 6.) I one druge: „*Kao što ljiljan usred trnja, tako i ljuba moja medju kćerkama*". (Pj. nad pj. 2. 2.)

Evo, što veli prema tomu sv. Ambrozije u svojoj knjigi o djevicama: „Ništa gizdava u svom pogledu, ništa nesmotrena u kretnji, ništa nespretna u vladanju, ništa uvrjedljiva u govoru; nego i pogled i kretnja i riječi i hod, sve to podavalo je vanjsku sliku one svetosti, kojom bijaše narešena njezina duša: eto to je Marija, biće sa svim božanstveno . . . ." (l. III. de virgin.) To je biće uzvišeno, komu nije bilo para na zemlji, niti će biti, u kojem se je na poseban način nasladjivao Gospodin, jer je bilo dostojno, da u svoje krilo primi Spasitelja svijeta.

I za to ako si predstavimo svetu kćerku Aninu, kako sva odsijeva od sjaja nebeske milosti, koje je bila puna, gdje raste dan za danom na očigled svojih roditelja, koji s nje uživaju rajsku radost, i gdje je susjedi, rodbina i domaći s velikom ljubavi prate, da se je ne mogu siti nagledati, sluteći iz daleka uzvišenu zadaću, za koju je bila odabrana, ne će to sigurno biti lakoumno umišljanje; već dapače tko se sjeti na ono, što je prije rečeno o punini milosti u B. D. Mariji, morat će priznati, da je to još slaba slika onoga, što je ona u prvim godinama svoga života u istinu bila.

Ovdje nam se zgoda pruža da spomenemo, kako si i kršćanski narodi u opće govoreći nijesu znali drugačije predstaviti B. D. Mariju u ovoj njezinoj dobi, nego li kako gori od ljubavi napram Bogu, komu se moli za spasenje roda ljudskoga. To se mišljenje najljepše odrazuje u slikarstvu, koje obično slika presv. djevojčicu zajedno s materom njezinom Anom, kako ju uči svete knjige. Cijelo njezino držanje, lice, pogled odaju vanrednu svetost i savršenost života, premda je u djetinjoj jošte dobi. Koliki je negdje blagoslov bio i sreća za čednu kućicu

sv. Ane, što u njoj prebiva taj ovako uzvišeni stvor. Kad je škrinja zavjetna, koja je u sebi krila ploče zakona, Aronovu palicu i nešto mäne, tri mjeseca bila u kući Getejana Obededoma, *„blagoslovi Gospod Obededoma i cijelu kuću njegovu . . . poradi škrinje Božje“* (II. knj. kr. 6. 11.); kako li ne će blagosloviti kuću sv. Joahima i Ane, u kojoj je boravila tri godine živa škrinja Božja, koja je u sebi krila samoga Boga, Isusa Krista, živu mänu, koja s neba silazi. O sretnih li roditelja kraj ovakove kćerke!

Ako želiš ti, čitateljice draga, da budeš sretna majka i da se naužiješ radosti od svoje djece, a ti pazi osobito sada, kad ti čedo dolazi k pameti, kad mu se počne razvijati um, da ga valjano odgojiš. Kobna bi mogla to biti pogrješka, da sada dijete zanemariš. Radi zla odgoja mnogo je već sinova došlo do vješala i tamnice, mnogo kćeri do uza. Dijete tvoje može ti biti na ponos i utjehu, ali može ti biti i na sramotu i ruglo. Što ćeš dakle učiniti, da se dogodi ono prvo? Lati se s oduševljenjem svoje dužnosti — odgoja. To oduševljenje dat će ti ljubav napram čedu tvojem. Odgoj djeteta je tvoj prvi i najglavniji posao; za taj te je posao Bog majkom učinio, za to si na svijetu. Ako taj posao obaviš, možeš sigurno računati na nagradu od Boga u vječnom kraljevstvu, ma da si drugačije malo uradila. Kao što je i to istina, ako uradiš ne znam koliko i kakovih djela, a te svoje dužnosti ne obaviš, nijesi ništa pred Bogom uradila. Pazi dakle na sve, što te okružuje, i razmotri dobro, što je za dijete korisno i dobro, a što li škodljivo i zlo. Žrtvuj se za dijete svoje, ustraj u svojem poslu i pazi, da se u čem ne prenagliš, jer o tom ovisi često uspjeh odgoja.

Upozori svoje milo dijete na sve, što ono vidi i što ga zanima. Odgovaraj mu na njegova pitanja, ali mu odgovaraj pravo. Govori mu najviše o Bogu, koji je stvorio cio svijet i koji je postavio taj red, što postoji u svijetu

Svaka te stvar sjeća na svojega Stvoritelja, pa sjećaj i ti čedo svoje na onoga, koji je izvor sviju stvarih i svrha njihova. Nemoj se bojati, da te dijete ne će razumjeti. Dapače pribavit ćeš mu tim dvostruku korist: dijete će upoznati stvari, koje ga okružuju, i postat će ujedno pobožno. Razgovaraj se sa svojim djetetom, ali mu nemoj koješta naklapati. Nije dobro da šutiš; jer nijema mati imat će dijete nedotupavo, nerazvijeno; a ona, koja mu naklapa o svemu i svačemu, imat će dijete nerazumno i bedasto. Govori za to s djetetom pametno i o Bogu; govori s njim naročito o malenom Isusu, počevši od jaslica i štalice u Betlehemu pa sve do uzašašća na nebo. Pokazuj mu rado i sličice i tumači ih. Tvoja će riječ blago djelovati na srce njegovo; ono će sve dalje i dalje pitati i željeti će da još više saznade. Njegovo će vruće srce kucati i Boga svoga ljubiti. Tako radi, da dijete postane razumno i pobožno, a ti s njime sretna.

Njeguj dakle tu nježnu biljku sa svom pomnjom. Nastoj da ga priučiš na ljubav Božju i da zamrzne na grijeh, pa si jako mnogo učinila. Ti si onda sretna majka, koja imadeš sretno dijete. Blago si ga onda i tebi kraj ovakova djeteta!

Poglavlje sedmo.

Prikazanje Marijino u hramu.

Sveta mati Crkva slavi svake godine 21. studenoga svetkovinu prikazanja Marijina u hramu. Na taj dan ona ovako moli: „Bože, koji si hotio, da se blažena Marija vazda djevica, prebivalište Duha svetoga, današnji dan u hramu prikaže, podaj, molimo, da po njezinu odvjetovanju zavrijedimo biti prikazani u hramu slave tvoje".

Iz te se molitve razabire, da se je u Crkvi katoličkoj nedvojbeno i sigurno vjerovalo u taj dogadjaj iz života Marijina. O njemu doduše ne govori sv. Pismo, ali za nj doznajemo po drevnoj predaji, koja siže tja u apostolska vremena.

Prvi spominje prikazanje Marijino sv. Evodije, biskup u Antiohiji, koji je svetac živio u ono vrijeme kad i sv. apostoli i naslijedio sv. Petra na biskupskoj stolici antiohenskoj. Istu stvar potvrdjuju svojim svjedočanstvom i drugi sv. Oci, kao n. pr. sv. Epifanije, sv. Grgur nisenski, sv. Grgur nazijanski, sv. German carigradski i sv. Ivan Damaščanin. Ovaj potonji svetac živio je u Palestini, gdje je još svježa bila predaja medju kršćanima o toj zgodi iz života Marijina.

No kad je govor o prikazanju Marijinu, onda to nije isto onakovo prikazanje, kako je n. pr. Gospodin Isus bio prikazan u hramu jeruzalemskom. On je bio prikazan

po propisu zakona Mojsijeva, po kojem su propisu roditelji bili dužni djecu svoju prikazati. Pa na taj način prikazali su i sv. Joahim i sv. Ana svoju kćerku Mariju, kako je to bilo rečeno na početku poglavlja šestog. Sada pako govori se o drugom načinu prikazanja, koji nije bio zakonom propisan, već posve dragovoljan.

Gdjekoji bi se naime roditelji zavjetovali, bilo prije nego im se rodilo dijete, bilo već poslije poroda, da će dijete svoje Gospodinu Bogu na službu prikazati ili za uvijek i neopozivo, ili pak na stanovito vrijeme, nakon kojega bi dijete opet otkupili kakovim darom ili žrtvom. Tako čitamo u sv. Pismu, da se je Ana, žena Helkanova, zavjetovala, ako li porodi muško čedo, da će ga dati Gospodinu, dokle god je živo. I kad rodi sina, kojemu nadjenu ime Samuel, dade ga Gospodinu, dokle god je živ, „*a dječak služaše pred licem Gospodnjim i pred očima svećenika Helija*". (I. knj. kr. 2. 11.) Pa i žensko bi dijete znali roditelji prikazati Bogu na službu, a ne samo mušku djecu. Tako su već u vrijeme Mojsijevo žene služile na vratima šatora, kako čitamo u II. knjizi Mojsijevoj (38. 8.) i poslije u vrijeme Helijevo. I za proročicu Anu, koja se sa bogoljubnim starcem Simeonom poklonila djetetu Isusu, kad je bio donesen u hram jeruzalemski na prikazanje, veli sv. Pismo, da je: „*služila Bogu dan i noć postom i molitvom ne odlazeći iz hrama*". (Luk. 2. 36. sl.) Sv. Joahim i Ana dovedoše dakle svoju svetu kćerku u hram s tom namjerom, da se ondje posveti službi Gospodnjoj prema zavjetu, što no ga sveti roditelji učiniše iz zahvalnosti na tako dragocjenom daru; a i radi toga je dovedoše u hram, da bude ondje odgojena, kako to dolikuje službenicama svetoga hrama. Bio je naime običaj u naroda židovskog držati u hramu nekoliko djevica, koje bi se Bogu posvetile i njemu u hramu služile. To nam medju ostalima svjedoči povjesničar Josip

Flavije, koji tvrdi, da se je obitavalište tih djevica dijelilo u devedeset malenih sobica. Nekoliko učiteljica podučavalo je pomnjivo te djevice u svakom poslu, koji dolikovaše njihovoj dobi i staležu. Posao bi se prekidao molitvom u hramu, u koji bi dolazile kroz unutarnje hodnike, a od vremena do vremena prisustvovale bi i žrtvama. Vrhovni pako nadzor nad njima imao je sam veliki svećenik. — I sv. Oci u svojim spisima potvrdjuju to isto. Tako n. pr. sv. Ambrozije u knjizi o djevicama veli: „I u svetom hramu jeruzalemskom bilo je djevica . . . koje su bile kao sjena i slika ove slave i sjaja djevičanskoga, koji ima biti u kraljevstvu Isusa Krista".

Medju ovim djevicama bilo je i udovica, koje se nijesu hotjele po drugi put udavati, već se posvetiše službi Božjoj, kao što je bila proročica Ana, koju gore spomenusmo.

Koliko je tada B. D. Mariji bilo godina, ne zna se za sigurno. Sv. Grgur nisenski veli, da se je to onda dogodilo, kada je sveta djevojčica već u toliko ponarasla, da je nije trebala majka hraniti. Obično drže sv. Oci, da su sv. Joahim i Ana samo tri godine odgajali svoju svetu kćerku, a kad je navršila treću godinu, da su je tada prikazali u hramu Gospodnjem. Još se manje može za stalno reći, u koje doba godine je bilo obavljeno to prikazanje. Ako je bilo u ono doba, kad se slavi svetkovina prikazanja u Crkvi katoličkoj, naime u mjesecu studenom, onda bi mogao biti istinit i vjeran opis onoga puta, što ga zamislio u svojoj pobožnoj duši pisac, opat Orsini u svojem djelu o B. D. Mariji.

„Kad je prispjelo, veli on, vrijeme kiša i kada je već potok Cison, koji teče izmedju Nazareta i brda Karmela, valjao svoje nabujale i crvenkaste valove; kad su se već gore galilejske na svojim vršcima počele bijeliti od snijega: uputiše se sv. Joahim i sv. Ana, potaknuti

nadahnućem iz neba, sa svojom svetom kćerkom u Jeruzalem. Nu da ne bude djetetu odveć teško ići po onoj pustoj i kamenitoj cesti, koja je vodila kroz puste krajeve preko naglih bujica i dubokih ponora u zemlji Samariji i Judeji, gdje se je oštra jesen većma osjećala, vjerojatno je, da su se sa mirisavih obronaka gore Karmela spustili u ravnicu Saronsku, gdje je podneblje tako blago, da rastu ondje naranče, banani i paome. Proputovavši dakle tu ravnicu dodjoše napokon u sveti grad i unišavši na vrata Efraimska povukoše se na zabitno mjesto s istočne strane grada, gdje se i danas pokazuju razvaline kućice sv. Ane". Tako spomenuti pisac. No još zanosnije piše o tom dogadjaju sv. Grgur nisenski.

„Oh, da sam te onda vidio, slatka majko Marija, veli sav ushićen, gdje igrajući od radosti krećeš od Nazareta u Jeruzalem, da dodješ u sveti hram Gospodov! Ti si se pokazala u onaj čas, kao što si u istinu i bila, ures Karmela i Sarona; ti si silazila s onih krasnih obronaka željno tražeći svoga dragoga Gospodina, da se s njim odonda za uvijek sjediniš vezom najsavršenije ljubavi i da se u svetim prostorijama hrama pripraviš za ona velika djela, za koja si bila odabrana; odabrana, velim, za majku Spasitelja svijeta". (Orat. de Nativ. B. M. V.)

Po običajnom obredu i propisu dovedoše sv. Joahim i sv. Ana B. D. Mariju u hram i predadoše je u ruke velikoga svećenika, kojemu je pripadala prva i glavna briga za svete djevice. Po dovršenom obredu odveo je svećenik Mariju u onaj dio zgrade, koji bijaše opredijeljen za ženske službenice hrama. Tu je B. D. Marija odsele provodila svoj život brinući se jedino, kako da ugodi Bogu.

Ovim činom bio je vanredno odlikovan hram jeruzalemski, o kojem su već i proroci prorekli, da će biti slavniji, nego li onaj prijašnji Salamonov. U njem je eto

prikazana Mati Božja i u njemu služila, a poslije je u taj isti hram ušlo i „Sunce pravde“ t. j. Isus Krist, sin Marijin i pravi Sin Božji.

U tom dakle svetom mjestu, u neposrednoj blizini sv. hrama Gospodnjega, a u društvu čistih djevica i bogoljubnih udovica provodila je prečista Djeva Marija dane svoje mladosti. Tude je ona rasla poput miomirisnog rajskog cvijetka, sipajući miris svojih krjeposti i dobrih primjera medju svoje družice, koje su kraj nje vrlo napredovale i usavršivale se u svakom dobru. Kao što sunce rasvjetljuje i grije sve što je u dohvatu njegovu, tako je i B. D. M. obasjavala družice svoje dobrim primjerima i ljubav uspirivala u srcima njihovim. Jedan pisac opisuje B. D. Mariju, da je rasla divotno poput rajskog cvijetka, nebudući nikakovoj pokvarenosti podvržena, nego prosta od svake pogrješke u riječima, a neprestano zabavljena umom svojim u razmišljanju, lijepa zbog duboke poniznosti i čednosti, ljepša od svakog andjela. — Isto veli i sv. Anselmo (De excell. B. M. V.) i sv. Bonaventura (Medit. vitae christ. c. 3.), opisujući ju kao šutljivu, uvijek vedru, čednu i svetu. Sv. Ambrozije veli, da ona nije ni za čas zaboravila na Gospodina, koga je ljubila većma od sviju serafina na nebu, i njezin život da je bio neprestana vježba u savršenoj ljubavi napram svojem Stvoritelju; tako i onda, kad je san sklopio vedje očiju njezinih, srce joj bijaše budno i uzdignuto u molitvi. (lib. II. de virgin.)

Osim toga uzvišenog posla — molitve i razmišljanja — bila je zabavljena B. D. Marija i ručnim djelom. Da nam je kojom srećom ostao sačuvan životopis sv. Bogorodice, koji spominje sv. Epifanije u četvrtom vijeku kršćanskog doba, mogli bismo možda obilnije perom ispuniti ovaj dio žića Bogorodičina. Ali ovako prinudjeni smo poslužiti se i s ono malo podataka, što

nam ih ostaviše u svojim spisima sv. Oci. Taj ručni posao, u kojem su se poučavale i vježbale djevojčice u hramu, vrtio se oko onih stvari, koje su bile potrebne za službu Božju, naročito vezle su one svojom rukom zastor hramski, koji je dijelio svetište od ostaloga prostora u hramu. Sv. Petar Damjanov opisuje B. D. Mariju zabavljenu tim djelom u odredjene ure, marljivu, revnu, koja u savršenosti daleko natkriljivaše sve svoje družice, koje su joj se divile i ljubile ju, a ona jih svedjer zabavljala živim i ugodnim ragovorom o Bogu.

Osim ručnoga djela još je jedan posao bio na dnevnom redu. Djevojčicama u hramu čitalo se je sv. Pismo i tumačila su im se ona mjesta, u kojima je govor o Mesiji, od kojega je vas narod očekivao spasenje svoje. Svaki dan se je molilo onih 18 stavaka iz molitve Esdrine, u kojima se do živa izrazuje nevolja naroda izraelskoga, a nada sve općenito očekivanje Spasiteljevo. U svečane dane molile bi se osim ovih i druge neke svečanije molitve, a glavni im je sadržaj, neka obećani Spasitelj sidje na zemlju. — Po tom se vidi, da je B. D. Marija bila sasma dobro upućena u svete knjige. Ona je znala svu povjest naroda izraelskog od stvaranja svijeta pa do svojega doba. Ona je poznavala sasma točno sve obrede i zakone, koje je Bog dao odabranomu narodu. Ona je znala, što je koji prorok prorekao. Dapače njezino poznavanje svetih knjiga bilo je vanredno savršeno i potpuno, kakovo do onda nije imao ni jedan Izraelac.

Napredujući ovako u svakom dobru bila je za nju, premda bijaše u nježnoj dobi, prava naslada poznavati sv. Pismo, pribivati svečanim obredima, a osobito mila bijaše joj molitva. Molitvom se je njezina sveta duša sve većma raspaljivala u ljubavi napram Bogu, a njezin razum obasjavao svjetlom mudrosti Božje. I tako je ona Bogom rasvijetljena spoznala — čega nijesu upoznale ostale dje-

vojčice u hramu — da bi Bogu veoma ugodna žrtva bila, ako se zavjetom vjekovitog djevičanstva sva njemu posveti. Ali spoznati to nije za nju bilo dosta: ona je to odlučila i učiniti. O tom zavjetu vjekovitog djevičanstva govore svi sv. Oci i učitelji Crkve. I za to pjeva Crkva na svetkovine B. D. Marije u časoslovu: „Ti jedina bez primjera omilje Gospodu našemu". A dolikovalo je, kako veli Origen, kao što je Isus uzor djevičanstva i čistoće za muške, tako Marija da bude za ženske; jer je njih dvoje izvor novog života duhovnog, života milosti, koji su praroditelji naši izgubili, a po otkupljenju pozvani su na nj svi narodi.

Može bit se komu čudno čini, kako to da je B. D. Marija položila zavjet vjekovitog djevičanstva, a poslije se ipak zaručila sa sv. Josipom. Na to odgovara veliki učenjak sv. Toma akvinski, da je taj zavjet bio uvjetan, a pošto je na to pristao i sv. Josip njezin zaručnik, postao je tvrd. (III. p. q. 28. a. 4.) Drugi pak odgovaraju, da je zavjet bio odmah tvrd, ali je po objavi Duha Svetog saznala, da će moći i zaručena s potomkom kraljevske kuće Davidove sačuvati svoju čistoću neoskvrnjenu; dapače da će i Josip svoje djevičanstvo čuvati, da bude njojzi dostojan drug i jer je od Boga odabran za čuvara djevičanstva Marijina.

I tako je B. D. Marija prva dala primjer i prva postala učiteljicom djevičanstva, te tim zadivila sve narode. Nije bilo u starom zavjetu zakona ni savjeta o djevičanstvu, a nije bilo ni primjera; taj je život bio sasvim nepoznat u narodu izraelskom. Tim je veća zasluga, tim veća slava i vrijednost primjera Marijina.

U nju neka se ugledaju kršćanske djevojčice i neka nauče, kako treba čuvati čistoću svoju neokaljanu i provoditi svet život. Pa kao što su djevojke izraelske, pošto su sretno prešle preko crvenog mora, uhvatile se u kolo

s Marijom, sestrom Mojsijinom, te stale pjesmom hvaliti i slaviti Boga Izraelova, koji ih je spasao; — tako će i kršćanske djevojke, pošto sretno prebrode burno ovo more ljudskoga života, u zajednici s B. D. Marijom, koja im je prva primjer dala, zapjevati Gospodinu hvalospjev, jer im je dao taj slavni vijenac, koji ih blaženijima čini i krasnijima, nego li ures svih ostalih krjeposti.

Na koncu možemo nadodati, kako je dugo B. D. Marija boravila u hramu. Obično drže sv. Oci, da je u trećoj godini stupila u hram, a u petnaestoj bila zaručena za sv. Josipa, tesara iz Nazareta. Po tom je računu dvanaest godina bila u hramu. Neki misle, da je u dobi od sedam godina bila primljena u hram; po tom bi onda samo osam godina ondje boravila. Ali bilo dvanaest bilo osam, na samoj se stvari ništa ne mijenja.

Na uspomenu Marijina boravka u hramu jeruzalemskom dao je sagraditi car Justinijan I. u šestom stoljeću na južnoj strani od hrama lijepu, veliku crkvu, na što je cara nagovorio opat sv. Saba. Ta je crkva prvobitno bila sagradjena u tri ladje u obliku križa, no kasnije bi pretvorena žaliboże u muhamedansku mošeju, pa da se zametne oblik križa, bjehu nadodane sa svake strane još dvije ladje tako, te dan danas postoji ta crkva sa sedam ladja, ali pod imenom el-Aksa mošeja, t. j. najdalja, budući od triju najčasnijih: mekanske, medinske i jeruzalemske najdalja — u ono vrijeme — prema sjeveru.

I doista punim pravom tvrdi sv. Toma Kempenac: „Sve je ispraznost, osim ljubiti Boga i njemu jedinomu služiti“. To je jedini posao dostojan onako uzvišenoga stvora: Boga ljubiti i sve, što se uradi, njemu na slavu uraditi. U molitvi je pravo blaženstvo; to je bio uvijek najmiliji posao svetih duša, Božjih ljubimaca. Prva misao Marijina, kad se je iza sna prenula, bila je misao na

Boga; prvi kucaj srca njezina bio je ljubav napram Bogu. I kroz cio dan molitva bijaše njezina najmilija hrana. Naročito ne bi ni jednoga dana propustila, a da ne pohodi hram Gospodnji i ondje mu se pomoli. I tako je od dana do dana rasla i napredovala u svetosti i savršenstvu poput zore, koja se razvija u potpuni dan, ili poput pupoljka, koji se razvija u miomirisnu ružu.

Evo i za tebe, kršćanska kćerko, uzora. Marija je nenatkriljivi uzor svetosti i svake vrline, ali u glavnom moraš ju i ti nasljedovati. Dakako mnoga kćerka u svojoj nestašnosti misli, da bi takav život, kako ga malo prije opisasmo, bio odviše jednoličan, dosadan, neprilićan. One bi voljele da je malo više zabave: da se više ide na razgovor, na prelo, u kazalište, na šetnju i t. d. Kao što se djevojci, koja je puna svjetskog mišljenja i duha, ne svidja duhovni život, život molitve i bogoljublja, tako se opet bogumiloj djevojci ne svidja život svijetu odana čeljadeta. Samo se pita sada, koja si je odabrala bolji put.

Srce je čovječje Bog takovo stvorio, da ono samo od sebe k Bogu teži. Pa budući da je svaka plemenitost, ljubav i blaženstvo, u kratko: svaka dobrota u Bogu, to biva i bogoljubno srce, kad slijedi onaj prirodjeni pravac, plemenito, puno ljubavi i blaženo. I za to život pobožne djevojke nije podnipošto život mučan, bez utjehe i radosti; ona dapače uživa u svojoj bogoljubnosti neiskazanu utjehu, zadovoljstvo i sreću, kakovu mogu uživati samo Bogu odane duše. Dok se nasuprot ona djevojka, kojoj se ni najmanje ne svidjaju djela bogoljubnosti, daleko nalazi od darovatelja utjehe duševne i blagoslova; ona ne poznaje tiju dobara, pa za njima ni ne teži; ona leži nisko, kao što su niska i zemaljska dobra, za kojima ona uzdiše. Njezino srce nema poleta, ona ne teži za plemenitosti, nego za zabavama, za finim pomodnim opravama, za nakitom, za beskorisnim razgovorima, za novostima i t. d.

Ali to njoj ne podaje nikakove plemenitosti, ne daje joj nutarnjega mira ni zadovoljstva. Ona se smije i pričinja radosnom, ali njezin smijeh je prisiljen, njezina radost časovita

Život kršćanske kćerke treba da bude život bogoljuban, nutarnji i skroman. Na prvom mjestu su dužnosti naprama Bogu: Boga treba ljubiti i njemu jedinomu služiti, i sve svoje Bogu dragomu posvetiti. „Sve je ispraznost osim ljubiti Boga i njemu jedinomu služiti“, veli sv. Toma Kempenski (Nasljeduj Krista. Knj. I. pogl. 1.)

Poglavlje osmo.

Smrt sv. Joahima i sv. Ane.

Oskudne su vijesti, koje nam sačuvala predaja o roditeljima Marijinim. Sv. Oci pripovijedaju kao sigurnu stvar, da su sv. Joahim i sv. Ana bili ljudi krjeposni i sveti; spominju njihovo veselje, što im se rodilo dijete Marija; kao što su je molitvom i vrućim željama od Boga isprosili, tako su se i zahvalnim pokazali Gospodinu na tolikom dobročinstvu. Ističu takodjer, da su oboje osobitom pomnjom bdili nad dragocjenim životom djeteta, sve dok ga nijesu namjestili u hramu jeruzalemskom. A kako su dalje svoj život sprovodili, o tom malo doznajemo iz sv. Otaca; o tom ne spominju oni ni riječi, nego veličaju onu milost i ljubav, kojom ih je Bog odlikovao i veliku im slavu na nebesima podijelio. Sv. Oci su naime svu svoju pozornost svrnuli na B. D. Mariju od onoga časa, kad su sv. Joahim i sv. Ana izvršili svoju zadaću dovedavši svoju kćerku u hram. Ali opet po koji tračak svjetla dopire iz one dobe do nas.

Ponajprije doznajemo po predaji, da su roditelji bogorodičini umrli u Jeruzalemu i bili pokopani u dolini jozafatskoj, gdje se od pamtivijeka sve do danas štuje grob, za koji se veli, da su u njemu sahranjena njihova tjelesa. Odatle se razabire, da su oni, dovedavši kćerku Mariju u hram, sami se doselili iz Nazareta u Jeruzalem i tudjer se nastanili. To se mišljenje i tim potvrdjuje, što

su oni imali kuću u Jeruzalemu, nad kojom je već u prvo doba kršćanstva bila sagradjena crkva i prozvana crkvom sv. Ane. Tu je crkvu dala sagraditi još u petom vijeku carica Eudoksija. I danas postoji na istom mjestu crkva sv. Ane, ali ta je bila sagradjena kasnije, u dvanaestom stoljeću naime, kad su se vodile križarske vojne. Malo zatim, kad su Turci osvojili Palestinu, pretvorili su tu crkvu u mošeju, koja budući sve više zapuštena propadaše i više, dok nije došla u najnovije vrijeme t. j. godine 1856. u ruke francuske vlade. Ona je dala tu crkvu s temelja obnoviti, te je g. 1879. posvećena. Ta je dakle crkva živi dokaz, da su sv. Joahim i sv. Ana pod konac svoga života boravili u Jeruzalemu. Neki idu predaleko te tvrde, da se je B. D. Marija tu i rodila; no, kako rekosmo u poglavlju šestom, Marijino rodno mjesto je Nazaret.

U sv. evandjelju se nigdje ne spominju više roditelji B. D. Marije, a spominju se drugi rodjaci. Tomu će biti po svoj prilici uzrok, što su sv. Joahim i sv. Ana umrli prije, nego li se je B. D. Marija zaručila sa sv. Josipom.

Boraveći u Jeruzalemu dolazili su sv. Joahim i sv. Ana često u hram, da obave svoju pobožnost i da posjete svoju milu kćerku. Tom bi zgodom sv. Ana ponijela novu opravicu, što no ju je sama svojom rukom satkala za svoju Mariju, kao što je to bio običaj žena u narodu izraelskom. I doista sv. Pismo posvjedočuje, da nije bilo zabranjeno majci posjećivati svoje dijete, koje se odgajalo u hramu, kao što ni drugim rodjacima nije to bilo zabranjeno. Tako čitamo i za Anu, ženu Helkanovu, da je u svetkovine išla u Silo posjetiti svoga Samuela, i da mu je donosila malu tuniku, koju je svojom rukom satkala, a dolazila bi zajedno sa mužem svojim, da prinesu svečanu žrtvu. (I. knj. kr. 2. 19.)

*

Nego čini se, da je doskora smrt prekinula nit njihova života i tako prestadoše ti ugodni posjeti. Dakako da je bilo teško rastaviti se od ovako mila djeteta te ga ostaviti kao siroče na svijetu; ali možemo ustvrditi, da ih je Bog za to naplatio sretnom i blaženom smrti, kakovom umiru pravednici. Eto kako opisuje taj dogadjaj već spomenuti pisac, muž sveta života i osobite bogoljubnosti, opat Orsini: „Pošto je B. D. Marija nekoliko godina proboravila u hramu, dogodi se te njezin otac sv. Joahim teško oboli, a malo iza toga pokazaše se već znakovi blize smrti. Čim su bili o tom obaviješteni rodjaci i prijatelji, sakupiše se u brzo, da ga utješe i iskažu posljednju ljubav. On im se ljubazno zahvali i s posmjehom na licu odvrati pozdrav, obodren čvrstom nadom, da će ga otac Abraham primiti u svoje krilo, gdje su i drugi pravednici iz njegova naroda očekivali otkup Izraelov. A za tim po običaju ispovjedi pred njima svima grijehe cijeloga života svoga i prikaza Bogu život svoj kao žrtvu i zadovoljštinu za svoje grijehe. Napokon dozove svoju kćerku, da ju blagoslovi, kako je to bio običaj u Židova još od vremena, kad su živjeli patrijarhe, i uprtim u nju pogledom predade svoj duh u ruke Stvoritelja svoga. Na to zaori kuća žalosti od plača i jauka: žene se udarahu u prsa i raspustiše kose svoje, a muškarci si posuše glave pepelom i razderaše haljine svoje. A kad već tužnomu srcu dovoljno oduška dadoše, da od tuge ne pukne, stadoše spremati pogreb. Oprano i u čisto platno zamotano tijelo pratili su do groba svikoliki rodjaci i mnoštvo naroda; žene su naricale i plakale a svirači svirali, kako čitamo u sv. Pismu, da je bilo onom zgodom, kad je umrla kćerka Jairova. (Mat. 9, 23.). Na grobu, pošto se je malko slegao jauk i plač, onaj, koji je ravnao sprovodom, običavao je reći ove riječi: „Blagosloven budi Bog, koji te stvorio, koji te hranio, koji te uzdržavao i koji ti je oduzeo

život. O mrtvi, znade Bog dobro, koliki vas je broj i jednom će vas uskrisiti. Blagosloven onaj, koji život oduzima i opet daje!" Nakokon metnuše mrtvo tijelo u lijes, zatvoriše i položiše u grob, koji Hebrejci zovu „kućom živih", da čeka sudnji danak, kad budu sva tjelesa uskrsnula". Da je taj opis vjeran, posvjedočuju svi pisci, koji poznavaju život i običaje stanovnika u Palestini; jer osim nekih malih razlika postoje ti običaji i dan danas.

Tom zgodom B. D. Marija, premda odana u volju Božju, osjećala je veliku žalost u srcu svojem radi smrti očeve, zahvaljujući ujedno Bogu, da joj je dao tako dobroga oca, a njemu tako sretnu smrt.

Na isti po prilici način dogodila se i smrt sv. Ane, koja je umrla, kako se obično uzima, poslije smrti sv. Joahima. Kratko vrijeme iza očeve smrti dobi B. D. Marija poruku, da je obolila i majka sv. Ana. Po dozvoli velikoga svećenika došla je i B. D. Marija k bolesnoj si majci, koja umirući preporučivaše svoju jedinicu najbližoj rodbini, ali nada sve ipak Bogu, koji se diči, da je otac siročadi i potpora bijednika. Kćerka uze tješiti svoju majku, a majka opet kćerki davati zadnje želje. A kad je sveta majka Bogorodičina dušu ispustila, tako opet govori prije spomenuti pisac, udari ona u gorki plač.

Pobožna pak duvna bl. Marija Agredska piše takodjer, da je B. D. Marija, pošto je na naročitu želju majke svoje njoj oči zaklopila i pobrinula se za sve, što je trebalo za sprovod, osjećala ljutu bol i žalost radi smrti majke svoje. Bog dragi nije priječio, što prirodjena ljubav djeteta naprama svojoj majci sobom donosi. A naravno je, da dijete tuguje, kad oćuti da je siroče, da je ostavljeno od majke svoje. Ali dakako ta tuga i žalost bile su umjerene i prema svetosti njezinoj. Ona je u tuzi svojoj hvalila Gospodinu, što je njoj izvolio naslati tu teškoću u srce, a majci podijelio sretnu i blaženu smrt.

Sv. Ana umrije u priličnoj starosti — šezdeset i petoj godini po svjedočanstvu bl. Marije Agredske. Njezina duša sveta i pravedna bi odnesena u krilo Abrahamovo, gdje je zajedno boravila sa svetim patrijarsima, prorocima i drugim pravednicima, očekujući dan dolaska Mesijina.

B. D. Mariji bijaše dvanaest godina, kad postade sirota, dijete bez roditelja svojih. Kako već rekosmo, pripustio je Bog, da ona u srcu bolno osjeća osamljenost svoju i žalost radi smrti roditelja svojih. „*O Bože, spasenje moje*“, mogla je tada moliti, „*budi moj pomoćnik i nemoj me ostaviti niti prezrijeti. Otac moj i majka moja ostaviše me, Gospod pako uze me*“. (Ps. 26. 9. i 10.). Nego ta osamljenost jest put do veličine njezine. Ona je sva Božja, i samo Božja, budući odredjena i odabrana za uzvišene stvari i naume Božje.

I ti, kršćanska kćerko, kad te ovako ražalosti smrt majke ili oca tvojega, znaj, da se to nije dogodilo bez Božje volje. Podvrgni se dakle, makar ti je teško, previšnjoj odluci Božjoj i strpljivo podnosi svoju bol. Kršćanska duša ne smije očajati u takovim zgodama, nego treba da se uzdigne na krilima sv. vjere, koja nas uči, da Bog svojih ne ostavlja. Samo ti nastoj da budeš Božja, t. j. da vršiš njegovu svetu volju i zapovijedi, on će se za tebe brinuti. Koji se je za tebe brinuo preko oca i majke, može se odsele služiti drugim osobama po svojoj volji. I da Božje pomoći nema, koji se za djecu kao i za sve ljude brine, uzalud bi se za nas skrbili naši roditelji. Sto put bi za to veća nesreća za nas bila, kad bismo Boga izgubili, t. j. kad bismo se po smrtnom grijehu učinili nevrijednima njegove sv. milosti i pomoći; jer onda smo ne samo sirote, nego pravi nevoljnici. Ako li nam pak umre tjelesni otac, preostaje nam još Otac nebeski i drugi dobri ljudi. Umre li nam majka, ostaje

nam ipak na nebu nebeska majka Marija, koja se za nas još većom ljubavi zauzima, nego li to može i hoće naša majka na zemlji. U životu sv. Franje asiškoga čitamo, kad mu je otac umro, da je rekao: „Hvala Bogu! sad barem mogu s većim pouzdanjem moliti: „Oče naš, koji si na nebesih". Tako eto imade kršćanin čovjek i u takovom času melema za rane srca svoga, utjehe u žalosti svojoj. Dapače ako tko svoju žalost i bol podnese strpljivo Boga radi i njemu ju prikaže kao žrtvu i zadovoljštinu za grijehe svoje, čini tim svrhunaravski dobro djelo, koje je pred Bogom zaslužno, te ga ide nagrada nebeska.

Tješi se i ti, kršćanine, kad te snadje takova ili slična nezgoda, znajući, da se tako ispunjuje volja Božja, te upotrebi tu priliku, da si stekneš zasluga pred Bogom.

Poglavlje deveto.

Marija zaručena.

Kad je već B. D. Marija bila djevica prije poroda, u porodu i poslije poroda, kako nas to uči katolička vjera, čovjek bi mislio, da je suvišno, što se je išla zaručiti sa sv. Josipom. Ali tko dublje tu stvar promotri, uvidjet će, da su sveti Oci i crkveni učitelji imali pravo ustvrditi, da se je to sasvim slagalo s Božjom mudrošću, providnošću i dobrotom. Jer da nije došlo do tih zaruka, dogodile bi se mnoge i velike neprilike, dok je ovako trebalo da to bude i zbog Gospodina našega i zbog presvete Bogorodice i zbog nas, kako to uči sv. Toma Akvinski.

Ponajprije dakle trebalo je, da se B. D. Marija zaruči, jer je to iziskivalo dostojanstvo Sina Božjega. U onom naime narodu tvrde šije i neobrezana srca, po gotovo u ono vrijeme pokvarenosti i propadanja, ne bi nitko vjerovao, da bi djevica samo po krjeposti Svevišnjega mogla začeti željno očekivanoga Mesiju, za kojega su svi znali, da će se roditi od koljena Davidova. I za to upravo nije smjela ni jedna ženska glava ostati neudatom, koja je lozu vukla od kralja Davida, osobito pako ne u ovo vrijeme, kad je sve tvrdo vjerovalo i sigurno očekivalo, da će skoro doći Mesija. U opće bilo je vječno djevičanstvo stvar nečuvena u narodu izraelskom, a žena si je smatrala za najveću nesreću i za prokletstvo Božje, ako nije imala od srca poroda. Moglo se je lako dogoditi, da bi pogani bili smatrali Gospodina našega djetetom neza-

konitim te ga ne bi bili priznali za Mesiju, da nijesu vidjeli uz Mariju majku njegovu i njezina zaručnika sv. Josipa. Za to i veli sv. Ambrozije: „Kako bismo mogli okriviti Židove, kako Heroda, što je progonio Isusa, kad bi se činilo, da je progonio dijete nezakonito?“ I drugi razlog navodi sv. Toma u prilog zaruka B. D. Marije. Obećani Mesija imao se je roditi od koljena Davidova. Tako je bilo prorečeno i tako je Bog obećao kralju Davidu; „Od poroda tvojega posadit ću na prijestolje tvoje“. (Ps. 131. 11.). To je imao biti znak, po kojem će se budući Mesija moći upoznati, da je on pravi i od Boga obećani Spasitelj. Po rodoslovlju se mora vidjeti, da li u istinu vuče lozu od Davida ili ne vuče. A rodoslovlje se obično brojilo po ocu. I za to je eto trebalo, da se B. D. Marija zaruči s mužem iz iste kuće Davidove, iz koje bijaše i ona, kojega će svijet držati pravim ocem Mesije, i po kojem će običajnim načinom smatrati g. Isusa Davidovim potomkom. To je g. Isus u istinu i bio po majci, ali obično se je pazilo samo na oca. Da dakle ne bude ni u tom kakove dvojbe ili poteškoće, eto providnost Božja odabire muža takodjer iz kuće Davidove, i naredjuje, da se B. D. Marija s njim zaruči. „Koji je došao na svijet“, veli sv. Ambrozije „morao je po običaju, koji na svijetu vlada, biti opisan. Za mušku se pak osobu pita, kada tko u senatu ili pred drugim poglavarstvom tvrdi dostojanstvo svoga roda. A običaj je takodjer i svetoga Pisma, da istražuje lozu mušku“. Napokon kad je Bog odlučio postati čovjekom, i to na onaj način barem prividno, kako to i ostali ljudi na svijet dolaze, to je trebao da imade othranitelja, kao što druga djeca imadu oca svoga. I to je eto četvrti razlog, koji navodi isti sveti učitelj crkveni sv. Toma Akvinski po nauci sv. Otaca, za što je bilo od potrebe i za što je dolikovalo, da B. D. Marija sklopi zaruke sa sv. Josipom.

Da vidimo sada, je li to bilo shodno i zbog B. D. Marije. I velimo da jest. Marija je trebala zaštitnika i pomoćnika; ili kako veli jedan pisac, „svjedoka svoga djevičanstva, čuvara svoje čistoće i nevinosti, pomoć u nuždi, utjehu u žalosti, druga na putovanju, hranitelja u životu". Iz svega se toga vidi, kako je mudro Bog naredio te zaruke, kolikom li se pomnjom i ljubavi brine za svoje mile i drage, ne dopuštajući da im se što zla dogodi, i odvraćajući od njih svako ono zlo, koje ne dolikuje njihovu dostojanstvu i časti.

Napokon i za naše dobro i duhovnu korist imale su biti zaruke B. D. Marije sa sv. Josipom. Jer prvo, kako to uči isti učenjak sv. Toma, naša je vjera u to otajstvo poradi toga tvrdja. Vjera nas uči, da je Isus Krist rodjen od djevice Marije. To nam potvrdjuje i svjedočanstvo sv. Josipa, koji je hotio Mariju potajno ostaviti, kako veli sv. evandjelist Matej, dok još nije znao za otajstvo. Njegovo svjedočanstvo za čistoću i neporočnost Marijinu to više vrijedi, kako veli sv. Ambrozije na prije spomenutom mjestu, što je on muž, koji bi mogao i žaliti na nepravdu i osvetiti sramotu, da nije znao za otajstvo. Isto tako i riječi Marijine: „Kako će to biti, kad ja muža ne poznajem?" (Luk. 1. 34.) prisiljeni smo vjerovati, kad ona svoju čistoću potvrdjuje. „Činilo bi se naime, veli sv. Ambrozije, da neudata kani lažju prikriti svoj zločin. Ali zaručena nije imala uzroka lagati", i za to većma moramo vjerovati njezinim riječima. To dvoje, kako se razabire, učvršćuje našu vjeru u tajnu utjelovljenja Sina Božjega.

I za djevojke je to nauka, nastavlja sv. Toma, da se ne mogu ispričati, ako zbog svoje neopreznosti dopanu sramote. „Nije trebalo, veli sv. Ambrozije, da se ovim djevojkama, koje ne živu baš na najboljem glasu, ostavi isprika: e pa i Mati Božja bila je na zlu glasu".

Još je jedan razlog, za što je dolikovalo Božjoj mudrosti, da se B. D. Marija zaruči. Tim se je naime zarukama naznačila Crkva, koja, akoprem djevica, ipak je zaručena s jednim mužem, Kristom, kako veli sv. Augustin. Napokon i radi toga je to dobro, što je Mati Božja bila i zaručnica i djevica, da se u njezinoj osobi čast iskaže i ženidbi i djevičanstvu; tim više što je bilo krivovjeraca, koji su klevetali i osudjivali djevičanstvo, kao n. pr. Jovijan, gnostici, maniheji, priscilijaniste i dr. A bilo ih je, koji su i ženidbu kudili i osudjivali, kao n. pr. apostolici i bogomili ili albigenzi.

Tako eto sv. Toma Akvinski umuje.

Kako se vidi, mudro je izvoljela odrediti Providnost Božja, da se B. D. Marija zaruči. Prema običaju, koji je vladao, imali bi svećenici — koji su brigu vodili nad djevojčicama u hramu — B. D. Mariju poslati kući, da se uda, čim je navršila za to odredjenu dobu. No budući da su Marijini roditelji prije toga vremena umrli, a nije bio običaj, da odrasla već djevojka ostane nadalje u hramu, odlučiše oni — svakako po nadahnuću Božjem — da se pobrinu, ne bi li se presveta djevica zaručila s mužem vrlim i krjeposnim iz istoga plemena, od kojega bijaše i sama. I nije se ona tomu protivila, budući rasvijetljena nebeskom objavom, da zavjet vjekovitog djevičanstva, kojim se bijaše Bogu posvetila, ne će biti povrjedjen ni najmanje, ma da će se i promijeniti prilike njezina života, jer da će sam Bog nad njom bditi posebnom ljubavi i milosti svojom.

A tko je onaj muž, urešen svim onim vrlinama, koje se zahtijevaju za ovako uzvišenu čast i za spomenute dužnosti naprama budućoj Materi Božjoj? Sv. evandjelje zove ga Josipom. Bio je taj sv. muž tesar iz Nazareta, od istoga plemena i loze Davidove, kako to svjedoče i sv. Matej i sv. Luka evandjelisti. Ne smijemo

ni najmanje sumnjati, da li je osoba zaručnika Marijina takodjer osobitom providnošću Božjom bila preodabrana, pripravljana i dostojno vrlinama urešena za tu čast i službu. Moglo bi se komu čudnovato činiti, za što je Bog za ovako svetu i uzvišenu djevicu odabrao zaručnikom siromašnoga tesara iz Nazareta, a nije koju odličniju osobu za to opredijelio. Dakako to se nama malo čudno čini, jer su sada takova vremena. Ali u ono doba u hebrejskom narodu bilo je dično biti rukotvorac i tjerati svoj zanat. Svjedočanstva za to nalazimo u sv. Pismu. Tako se u rodoslovlju plemena Judina s poštovanjem napominje, da su potomci sina Judina Sele bili tkalci, a druga opet obitelj istoga plemena lončari (V. knj. Mojs. 21. 23.). I u knjizi Salamonovoj hvali se u velike vrijedna žena, koja obradjuje rukama svojim vunu i lan, zgotavlja odijelo i sebi i svim domarima svojim; a muž njezin brodi ladjom i trguje u dalekim krajevima. A napokon i sv. Pavao, koji je spadao medju najotmeniju klasu svoga naroda, bavio se nuzgredice pletenjem košara. Medjutim i dan danas uživa obrtni stalež u Siriji i Palestini onaj po prilici ugled, koji je uživao u srednjem vijeku u Evropi. Obrtnik naime kao neovisan čovjek u takovu je položaju, da se može ženiti iz najuglednijih obitelji u mjestu i veći upliv imade u javne poslove, nego li triput bogatiji trgovac.

K tomu pridolazi, da je sv. Josip vukao lozu iz kraljevskoga koljena Davidova, i da po tom pripada najslavnijemu plemenu svoga naroda, plemenu naime Judinu, koje je predvodilo sva ostala plemena u bojevima protiv neprijatelja naroda izabranoga, i od kojega se po proročanstvu Jakobovu nije oduzelo žezlo, sve dok nije došao onaj, koji je imao doći, t. j. Spasitelj svijeta. U njegovim je dakle žilama tekla plemenita kraljevska krv, on se je mogao podičiti, da su mu pradjedovi David, Salamon i

slavni Zorobabel, koji je svoj narod iz babilonskoga sužanjstva natrag doveo na očinsku grudu.

Nije dakle čudnovato, što je sv. Josip odabran zaručnikom prečiste Djevice Marije, budući muž i po rodu slavan i po zanimanju poštovan. Ali kud i kamo plemenitija i odličnija svojstva odlučila su, te je sv. Josipu bila povjerena znamenita služba, da bude drugom i čuvarom najčišće i najsvetije od sviju stvorova, i da bude othraniteljem Sina Božjega, koji je čovjekom postao, da otkupi svijet. „Njemu je podijeljena ta povlastica nad svim ostalim Izraelcima“, veli sv. Bernardo (Hom. II. super Missus est), „jer je on bio u istinu iz kraljevske kuće Davidove, t. j. koji se nije odrodio od slavnoga svoga djeda, nego je bio pravi njegov sin, ne toliko po krvi, koliko po vjeri, svetosti i bogoljubnosti. On je bio kao David muž po srcu Božjem, komu je on mogao sa sigurnošću povjeriti tajnu utjelovljenja Sina Božjega u krilu neoskvrnjene Djeve, na koju pomnjivo da pazi kao na sveti zalog mudrosti Božje, i koju nije otkrio ni jednomu kralju zemaljskom“.

To je dakle pravi razlog njegove veličine: svetost i pravednost, što nam takodjer potvrdjuje i sv. evandjelje. Glede vremena pako, u koje su obavljeni bili zaruci sv. Josipa s Marijom, drži se za sigurno, da se je to dogodilo prije, nego li je B. D. Marija začela Sina Božjega. Ona je tada bila, kako se općenito uzima, u četrnaestoj godini. Što se pako tiče dobe sv. Josipa, ništa se ne može kazati kao sigurna i nepobitna istina. Bogoslovi i pisci života Isusova i Marijina većinom drže, da sv. Josip u vrijeme zaruka nije bio sasvim mlad, iste po prilici dobe sa svojom zaručnicom. To bo ne bi bilo shodno prema onoj svrsi, radi koje je postao Marijinim zaručnikom; jer premda svet i pravedan, ne bi ipak moguće imao onu potpunu mjeru zrelosti i muževnosti, koja se zahtijeva za braniča i ču-

vara tako svete zaručnice, za othranitelja sv. Obitelji, za pratioca Marijina na dalekim, teškim i pogibeljnim putovanjima, koja je morala poduzimati postavši Materom Božjom. Za to je trebalo muža razborita, odvažna, strpljiva u životnim neprilikama, što mladost sobom obično ne donosi. A pošto zbog tih istih razloga ne bi ni starac bio tako sposoban, to je mnijenje većine bogoslova učenih pisaca, da je sv. Josip bio tada u dobi muževnoj. Ta doba počinje se oko tridesete godine i dovršuje obično pedesetom, kad već nastupa starost. Prema tomu sv. Josip bio je zaručen u dobi izmedju 30. i 50. godine. Što se pak češće slika kao starac sijedih vlasi, to se ima pripisati obziru kršćanske umjetnosti, da se već na slici vidi, da sv. Josip naprama djetetu Isusu i Mariji zauzima drugi položaj, nego li to biva kod običnih ljudi oženjenih, i da se ne bi kršćani zaveli od nekih krivovjeraca, koji su tvrdili, da je Isus sin Marije i Josipa. U ostalom najstarije slike, kao što su one u rimskim katakombama, potvrdjuju spomenuto mišljenje bogoslovaca, jer se ondje prikazuje ne kao starac, već kao muž u zreloj dobi.

Obično se govori o B. D. Mariji kao zaručnici Josipovoj, a o Josipu kao zaručniku B. D. Marije, dok sv. Pismo veli za sv. Josipa muž Marijin, a o Mariji supruga Josipova. Izmedju sv. Josipa i B. D. Marije postojao je pravi ženidbeni vez: sv. Josip je bio pravi muž Marijin, a ona njegova zakonita supruga. Sv. Pismo govori doduše samo o zarukama B. D. Marije sa sv. Josipom, i Crkva slavi svetkovinu zaruka, i mi govorimo o Mariji zaručenoj. U Židova nije bio poseban obred za zaruke a poseban obred za vjenčanje, kao što je kod nas; nego je bio jedan obred, zaruke i vjenčanje zajedno. Prema tomu isto bi bilo reći za B. D. Mariju zaručena i vjenčana. Nijesu dakle ljudi samo

držali Josipa i Mariju kao zakonite supruge, nego su to oni i bili u istinu.

Ali kraj svega toga B. D. Marija bila je djevica, i sv. Josip živio je sa svojom suprugom u potpunoj i vjekovitoj čistoći. Takav način života nije do onda bio poznat, ali je za to u novom zavjetu poznat i ne rijedak slučat, kako razabiremo iz povjesti i života svetaca. Evo, kako govori sv. Ambrozije: „Neka te ne buni, što sv. Pismo naziva često Mariju suprugom, jer se tim ne očituje, da joj je djevičanstvo oteto, nego se posvjedočava ženidba i obavljeno vjenčanje". (Ambr. super Luc.) Jer kao što je u B. D. Mariji bilo spojeno i djevičanstvo i plodnost, tako je u B. D. Marije združen i stalež djevojački i stalež ženidbeni na najsavršeniji način. Stalež djevojački, jer je položila zavjet vjekovitoga djevičanstva; a stalež ženidbeni, jer je sklopila ženidbu sa sv. Josipom. Po svojem djevičanstvu bila je savršeno čista i neokaljana na tijelu i na duši, a po ženidbi bila je drugarica jednoga muža, kojemu bijaše podložna i poslušna, kako je to dužnost supruge. I tako ona poznaje i jedan i drugi stalež, te je za to uzor i djevojkama i ženama.

Medju ostale prednosti, što no ih je kršćanstvo donijelo rodu ljudskomu, spada i to, da se djevojka drage volje i slobodno zaručuje i udaje. Ona si sama odabire druga po srcu svojem. Neizrečena je sreća za nju, ako se u tom poslu ne da smesti od zamamljive strasti i kojekakovih obzira. Jer živjeti do svoje smrti s drugom, kojega su joj drugi naprtili i s kojim ju srce ne veže, gorko je i teško.

Pazi dakle, kršćanska djevojko, koga si izabireš za muža. Odaberi si onoga, koji može tebe i djecu tvoju hraniti i uzdržavati; koji znade tebi biti vodja i savjetnik; koji će ti biti dobar i vjeran do groba i koji će s tobom dijeliti sreću i nesreću. Odaberi si onoga, koji tebe dobro

pozna i razumije, koji vjeruje u Boga kao i ti, koji u Boga uhva i Boga ljubi kao i ti, koji se Bogu moli i k stolu Gospodnjem pristupa kao i ti. Što je koja djevojka pametnija, što si bolje želi osigurati budućnost, što je bogoljubnija i krjeposnija, koja ne traži sebi samo muža, nego i vjerna prijatelja, vodju, druga u nesreći i tuzi, suputnika u vječni život, to većma i to pripravnije će tako uraditi. Pazi dakle koga izabireš, ali moli Boga, da te rasvijetli, da ti u tom važnom trenutku pomogne. Jer jao si ga tebi, ako taj posao obaviš bez Boga. Budi sabrana i mirna, da razabereš glas Božji, da razumiješ savjet prijatelja, da posluhneš opomenu roditelja. Ti si neiskusna, a roditelji i stariji više znadu. Ako tako uzradiš, bit će ti sretno.

Kako se pak to dogadja, da imade toliko nesretnih ženidaba?

Katkada se ne dozvoljava djevojci, da sama izbor obavi. Prisiljena se udaje. Nerado ide za onoga, koji joj se ne mili, i za to živu nezadovoljni, u neslozi — nesretno.

Katkada prepusti Bog, da vrijedna djevojka dobije nevaljala muža. To se za to dogadja, da se uz plemenitu ženu popravi i oplemeni muž, i da kraj nevaljala muža imade supruga priliku još većma usavršit se u krjeposti i dobru. Treba da bude zlih ljudi na svijetu, da se dobri kraj zlih još većma usavrše.

Najčešće pako dogadjaju se nesretne ženidbe radi grijeha. Mnoga djevojka nije prisiljena udati se za nepovoljna muža, već ona sama izabire ludo — izabire prema svojoj požudi, prema pohlepi i oholosti. Jedna izabire muža, koji se njezinom oku svidja. Ona vidi na njemu samo ljepotu i samo si njega želi, te misli luda, da je njezina sva sreća, ako njega dobije. Ako ju drugi upozore na pogrešku, ona ne vjeruje, a što vidi očima, to

ispričaje. Ona njemu sve vjeruje, svemu se od njega nada, samo u njemu uživa. Ali kad prestane vrijeme pukih sanjarija, pa nastupi čas ozbiljnoga života, onda vidi nesretnica, da se je prevarila. Smije doduše mladenački stas i ljepota zaručnika djelovati na zaručnicu, da na njega radije privoli, ali ta vanjska ljepota ne smije jedini razlog biti ni razum zaslijepiti.

Koja je opet pohlepna, ta ne pita, je li joj muž mlad, je li lijep, je li krjepostan, plemenit, pobožan i t. d. ona pita samo, da li je bogat, da ona može udobno i raskošno živjeti. Možemo si misliti, kako je sretna takova ženidba, kad je mamon — novac — mjesto Boga u srcu i u kući. Bogatstvo i obilje ne priječi, da ženidba bude sretna; dapače siromaštvo je uzrok mnogih nesretnih ženitaba. Ali ipak kako može tu biti sreće i radosti, kad se ženidba sklapa ne s čovjekom, ne s drugom, nego za pravo s novcem, i kad se ne misli i ne skrbi za vječnost, nego samo za udobnost života i raskoš? Gdje vlada prosta pohlepa za novcem, tu iščezava svaka plemenita misao, svaki ushit za nešto više i svaka slast života.

Ne prodavaj se dakle, kršćanska djevojko, i ne daj se prodati. Nemoj biti kao roba, koja se prodaje i kupuje, a tvoji zaruci i ženidba neka ne budu prosta trgovina. Ohola pak djevojka traži sebi odlična supruga. Ona ide za tim, da joj se govori presvijetla, milostiva, da joj se klanjaju gospoda i ruke ljube. Ona si utvara, gdje nakićena i sjajno odjevena prima poklonstva i pozdrave sa sviju strana. No zbilja je sasvim drugačija. U svojemu mužu nije našla prijatelja, nije našla druga po srcu svojem; i zato joj je srce žalosno, pusto, nezadovoljno i nemirno. Odatle opet nesretna ženidba.

Zapamti si napokon i to. Ako ti naginje srce k zaručniku, to nije siguran znak, da ćeš biti sretna. Ali ako ti se srce odvraća od osobe, koja tvoju ruku ište,

to je gotovo uvijek znak nesretne ženidbe. I zato ako osjećaš, da ti se srce odvraća, nemoj nipošto uz takovu ženidbu pristati. Pa ako te nerazumni roditelji sile, u tom ti nijesi dužna slušati. To neka bude makar prvi slučaj, da si im uskratila posluh.

Koja se je zaručila, smatra se sretnom. Pa neka joj bude; neka se raduje. Ali neka pomisli, da će u novom staležu imati mnogo briga, mnogo posla, mnogo tuge. Ne sanjaj o raju na ovom svijetu, nego se radije pripravi, da strpljivo podnosiš neprilike života. Moli se Bogu mnogo; moli ga, da ti udijeli blagoslovnu budućnost, razboritosti u budućem zvanju, ustrpljivosti u suprotivštinama i sretan, miran, bogoljuban obiteljski život.

Poglavlje deseto.

Mariji navješćuje andjeo, da će poroditi sina.

Približio se je čas, da se ispuni, što je Bog od vijeka bio odredio, da se zbude. Nastala je punina vremena, da pošalje Bog svoga Sina na svijet. Onih sedamdeset sedmica, koje je prorekao prorok Danijel, već su na izmaku. Ni jedan trenutak ne će minuti, a da se ne ispuni riječ Božja. Što je dakle Bog već u raju zemaljskom obećao, a poslije patrijarsima ponovio, preko proroka često opetovao, da će se dogoditi, to sv. evandjelista pripovijeda, da se je dogodilo evo ovako:

„*A u šesti mjesec* (odkad je naime Elizabeta, žena Zaharijina, začela sv. Ivana Krstitelja) *posla Bog andjela Gabrijela u grad galilejski, po imenu Nazaret, k djevici zaručenoj mužu, po imenu Josipu, iz doma Davidova; i djevici bijaše ime Marija. I ušavši k njoj andjeo reče: Zdravo, milosti puna; Gospodin stobom, blagoslovena ti medju ženama. A kad to ču, poplaši se od riječi njegove i mišljaše, kakav bi to bio pozdrav. I reče joj andjeo: Ne boj se Marijo! jer si našla milost u Boga. Evo ćeš začeti u utrobi, i rodit ćeš Sina, i nazvat ćeš mu ime Isus. On će biti velik i nazvat će se Sin Najvišega, i dat će mu Gospodin Bog prijestol Davida, oca njegova. I kraljevat će u domu Jakobovu uvijek, i kraljestvu njegovu ne će biti kraja. A Marija reče andjelu:*

*

Kako će to biti, kad ne znam muža? I odgovarajući andjeo reče joj: Duh Sveti doći će na tebe, i sila Najvišega osjenit će te. Za to će se i sveto, što će se roditi iz tebe, nazvati Sin Božji. I eto, Elisabeta, rodica tvoja, i ona zače sina u starosti svojoj, i evo je šesti mjesec njojzi, koja se zove nerotkinja; jer kod Boga ne će biti nemoguća ni jedna riječ. A Marija reče: Evo službenice Gospodnje! neka mi bude po riječi tvojoj" I u taj čas, kad je B. D. Marija te riječi izgovorila, sidje sin Božji s neba u njezino neoskvrnjeno krilo, i uze na se tijelo čovječje, da izvede djelo otkupljenja našega.

To je dakle povjest, koju nam je sv. Luka zabilježio riječima jednostavnim i razumljivim, o najznamenitijem djelu svemogućnosti i mudrosti Božje. Sadržavaju pako te iste jednostavne riječi veliku tajnu, koju um ljudski ne može dokučiti; i za to nije tomu dorasao nitko na svijetu, da te riječi protumači. Ipak ćemo pokušati nešto barem da kažemo o tom dogadjaju, koji je bez sumnje najveći u životu Marijinu, i jedini uzrok svoj njezinoj veličini, svetosti i slavi. Marija je naime postala Materom Božjom.

Prije nego li B. D. Marija začne Sina Božjega, dolikovalo je, kako uči sv. Toma Akvinski, da se taj dogadjaj prije njoj navijesti. Dolikovalo je ponajprije, da ovako visoki gost ne dodje iznebuha, nego da se njegov dolazak najavi, kako to biva i kod velikaša ovoga svijeta. Trebalo je naime, da se Gospodin prije duši Marijinoj najavi, nego li se u njezinom tijelu nastani. Zato veli sv. Augustin: „Sretnija je Marija, što je vjerovala u Krista, nego li što ga je začela" (lib. de Virginitate cap. 3.) I sam Spasitelj rekao je onima, koji su mu dojavili, da ga traži mati njegova i braća čekajući na njega vani: *„Mati moja i braća moja oni su, koji riječ Božju slušaju i čine"*. (Luk. 8. 21.). Dolikovalo je nadalje, da

Mariji navješćuje andjeo, da će poroditi sina.

B. D. Marija dade svoju privolu na to i da se dragovoljno ponudi i tim zaslugu svoju kod otkupa roda ljudskoga poveća. Utjelovljenje Sina Božjega, uči sv. Toma, da je kano ti neko duhovno vjenčanje božanske naravi sa čovječanskom. I za to je dolikovalo, da prečista Djeva, koja zastupaše cio rod ljudski, od strane ljudske naravi privolu dade za to čudesno sjedinjenje. Pa kao što je Eva, prva naša majka, svojom privolom na neposluh cio rod ljudski u propast rinula, tako eto dolikuje, da i druga Eva, druga majka sviju ljudi, svojom privolom na posluh sudjeluje kod spasenja roda ljudskoga.

A za što da baš andjeo navijesti Mariji otajstvo Utjelovljenja? I to imade svoj razlog. To zahtijeva prvo red, kojega se Bog drži, da preko andjela saopćuje ljudima svoju volju. Tako je andjeo Božji dojavio Abrahamovoj sluškinji Agar zapovijed Božju, neka se vrati gospodarici svojoj Sari, od koje je bila pobjegla. (I. knj. Mojs. 16. 8. i sl.) Andjeo je Božji i Abrahamu dojavio, neka ne žrtvuje svoga sina (ib. 21. 11.) I patrijarhu Jakobu ukazao se andjeo i javio, neka se vrati od Labana kući (ib. 31. 11.) I Jozui, vodji naroda izraelskoga, ukazao se andjeo (knj. Joz. 5. 13 i sl.); i junaku Gedeonu (I. knj. sud. 6. 11. i sl.) i roditeljima Samsonovim (ib. 13. 3. 6. i 9.); sv. Iliji proroku (III. knj. kr. 19. 5.; IV. knj. kr. 1. 3. i 15.); proroku Danijelu (Dan. 9. 21.), kojemu je navijestio vrijeme, kad će se roditi Mesija; napokon svećeniku Zahariji, da će se roditi sv. Ivan Krstitelj. (Luk. 1. 11.) Pa tako je eto red od Boga samoga ustanovljen iziskivao, neka po andjelu i B. D. Mariji navijesti svoju volju. Osim toga pravo je, kako veli časni Beda, da se andjeo pošalje k Djevici, od koje će se imati roditi Sin Božji, koji će otkupiti svijet, kad je zli andjeo — djavao došao k Evi, da je duhom oholosti prevari, što je bio prvi uzrok propasti ljudske. Napokon zgodno je poslati

andjela k Djevici, kad je djevičanski život srodan s andjeoskim životom. I doista, kako veli sv. Jeronim, živjeti u tijelu, a ne prema tijelu, to nije život zemaljski, nego nebeski.

Andjeo Gabrijel, Božji poslanik, po svom imenu znači jakost Božja. Po tom se sudi, da nije bio jedan izmedju nižih andjela, nego jedan od najviših. Bio je to onaj isti andjeo, koji je pet sto godina prije toga bio poslan k proroku Danijelu, da ga poduči, da će još samo za sedamdeset i dvije godišnje sedmice doći Spasitelj svijeta. Ovako pripovijeda to ukazanje sam prorok: „*Dok sam ja govorio moleći se eto Gabrijel, koga bijah vidio odmah s početka, brzo doleti i mene se dotače za vrijeme večernje žrtve. I pouči me uzevši govoriti i reče: Danijele, sada sam izašao, da te podučim i da me razumiješ. Od početka tvojih molitava izašao je govor: a ja dodjoh, da tebi navijestim, jer si muž željâ: pazi dakle na govor i razumij prikazu. Sedamdeset sedmica ustanovljeno je nad narodom tvojim i nad gradom svetim tvojim, da se dovrši prijestup i da bude kraj grijehu, i da se zatre nepravda, i da se dovede vječna pravda, i ispuni prikaza i proroštvo, i da se pomaže sveti medju svetima. Znaj dakle i pazi na ovo: Od onoga časa, kad izadje zapovijed, da se opet sagradi Jerusalem, pa sve do Krista vojvode, bit će sedam sedmica i šezdeset i dvije sedmice: i opet će se sagraditi trg i zidovi u tjeskobi vremena. I poslije šezdeset i dvije sedmice bit će ubijen Krist i ne će biti njegova naroda, koji će ga zanijekati. A grad i svetište razrušit će jedan narod s vodjom, koji će doći: i konac njegov (bit će) pustoš, a poslije konca rata odredjena žalost. Potvrdit će pako ugovor s mnogima u jednoj sedmici, a u po sedmice nestat će žrtve i žrtvovanja: a u hramu bit će mrzost opustošenja, i opustošenje će potrajati sve dok se sve ne svrši i do kraja*“. (Dan. 9. 22. i sl.)

Isti dakle andjeo navješćuje Danijelu proroku potanko, da će doći Mesija i da će umrijeti za spas naroda; i isti taj andjeo navješćuje Mariji, da će se od nje roditi obećani i željno očekivani Mesija. Po tom se razabire na osobiti način mudrost Božje, koja hoće da nam to otajstvo utjelovljenja Sina Božjega bude jasnije predočeno i da to lagije vjerujemo.

I ono je proročanstvo znamenito, što je prorekao prorok Malahija, da će se prije Krista roditi preteča njegov. Evo kako govori prorok: *„Evo ja šaljem andjela svoga i pripravit će put pred licem mojim. I odmah će doći u hram sveti svoj gospodar, kojega vi tražite, i andjeo zavjeta, kojega vi želite. Evo ga dolazi . . .“* (Mal. 3. 1. sl.) I doista istom što je šest mjeseci prošlo od začeka sv. Ivana Krstitelja od matere Elizabete, — a to je onaj andjeo, koji će mu pripraviti put — odmah se utjelovi Slovo Božje u krilu prečiste Djevice, — a to je opet onaj gospodar i andjeo zavjeta, kojega tražiše i za kojim čeznuše svi narodi. I to se je proročanstvo dakle na vlas ispunilo.

Kad je andjeo Gabrijel došao k Mariji, bijaše ona zabavljena u molitvi u svojoj kućici u Nazaretu. Imade stara legenda, a tako piše i bl. Marija Agredska, da je B. D. Marija upravo razmišljala o dolasku Mesije. Znala je ona dobro, budući valjano podučena u sv. Pismu, sve što su proroci o budućem Mesiji proricali. Znala je ona točno i vrijeme, kad bi po proročanstvu Danijelovu imao doći Mesija. To je vrijeme upravo sada isticalo. To je nju veoma obradovalo te je živom vjerom Gospodinu vapila, neka pošalje Spasitelja. U takove misli zadubljenu zateče nju andjeo. Marija ga pogleda, koliko je trebalo, da ga je vidjela i spoznala, da je andjeo Gospodnji. U svojoj poniznosti htjede ona odmah, da se pokloni andjelu, ali toga ne dopusti nebeski poslanik, već se on smjerno nakloni svojoj kraljici i gospodarici, znajući da će ona postati Materom Božjom.

Riječi, koje je andjeo pred Marijom govorio, sadržavaju u sebi ponajprije pozdrav i trostruku milost. Sam ponajprije pozdrav Zdravo znači dobrohotnost, prijateljstvo, ljubav, kojim želimo svako dobro i svaku sreću onomu, kojega pozdravljamo dolazeći k njemu. Riječi milosti puna naznačuju, da je Mariju Bog odabrao i pozvao k punini milosti i slave. Nema milosti, koje ne bi ona primila u obilnijoj mjeri, nego li ikoji stvor. Ona je milosti puna, jer je začeta bez istočnoga grijeha; ona je milosti puna, jer je u njoj milost posvećujuća i krjeposti ulivene od Duha Svetoga, a njezinim vjernim sudjelovanjem pomnožane i stečene; ona je milosti puna naročito i za to, što ju je Bog preodabrao za majku Sinu svojemu, i prema tomu ju osobito milošću napunio i uresio. Treća riječ Gospodin s tobom znači, da je Bog s njom kako se je od vajkada Izraelu i domu Davidovu očitovao, i kako je i sada sa svetim dušama. Bog je posvudan, on je na nebu i na zemlji i na svakom mjestu. Bog je kod svih stvorova, jer ih uzdržaje, on je u svim stvorovima, jer su po njemu ono što jesu. „*U njemu*“, kako veli sv. Pavao, „*živemo, gibljemo se i jesmo*“. (Dj. Ap. 17. 28.) Ali na poseban je način Bog sa svetim dušama. Dušu čovjeka kršćanina, koji je u milosti posvećujućoj, zove sv. Pavao hramom Duha Svetoga; a B. D. Mariju zove sv. Crkva djevicom vječnom, hramom Gospodinovim i svetištem Duha Svetoga. Bog Otac je bio s Marijom, jer je nju od vijeka preodabrao, ljubio, cijenio i dušu njezinu svim ljepotama nebeskim uresio. Bog Sin je bio s njom, jer je svoju čovječju narav od nje uzeo te u njoj kao plod utrobe njezine pribivao, kao njezin Sin, koga će ona eto za koji čas začeti, a poslije u svoje vrijeme roditi. Bog Duh Sveti bio je s Marijom, jer se dogodi, što je po riječima andjelovim naznačeno: „*Duh Sveti doći će na tebe i sila Naj-*

višega opsjenit će te". Četvrta napokon riječ u pozdravu andjelovu: blagoslovljena ti medju ženama naznačuje milost, što je imade B. D. Marija gledom na nas ljude. Bog je Mariju blagoslovio tim riječima. No blagoslov Božji ne izrazuje samo želju, da se nešto dogodi, da se želja blagoslovitelja ispuni, kao što to biva, kad ljudi jedan drugoga blagoslivljaju. Otac blagoslivljajući sina svoga ili majka kćer svoju mogu samo nešto dobra zaželiti i od Boga uprositi za svoju djecu. Ali Božji blagoslov čini ono, što znači; Božji je blagoslov svemoguć. Po Božjem blagoslovu postala je B. D. Marija u istinu blaženom medju ženama. Ona je jedina najviše obdarena medju djevicama, jedina najsretnija medju materama, jer je postala majkom i ostala djevicom. Ona je blagoslovena medju ženama, jer je po njoj kao po drugoj Evi došao opet blagoslov na svijet, kao što je po prvoj Evi, našoj praroditeljici, došlo na zemlju prokletstvo. I Evu je Bog blagoslovio govoreći Adamu i njoj: „Rastite i množite se i napunjujte zemlju i podvrgnite si ju". (I. knj. Mojs. 1. 28.) Ali taj blagoslov nije Eva sačuvala, već ga je grijehom izgubila. Bog je sam nadjenuo prvoj ženi ime Eva, koje znači majka živih. Pa to je ona i bila, ali nije ostala. Poslije grijeha postala je Eva majka mrtvih, duhovno mrtvih, jer se svi potomci njezini radjamo u grijehu, koji je smrt duše. Eva svojim potomcima puni pakao, a Marija, ta druga Eva, svojim sinovima puni nebo, gdje je život vječni. Pravom se dakle kazuje Mariji, da je blagoslovena medju ženama, jer je jedina izmedju sviju žena, da se u njoj blagoslove sve žene kao muškarci u Sinu. Jer kao što je po jednoj ženi i jednom čovjeku ušao grijeh u svijet, a po grijehu smrt: tako je sada po jednoj i jednom opet na sve izliven blagoslov, a s blagoslovom život vječni.

Same riječi nebeskoga glasnika, svečani njegov

pozdrav, velika i uznosna hvala, što se u tom pozdravu sadržavala, poniznost Marijina, koja joj nije dala, da tu hvalu na sebe protegne: sve to napunilo je njezinu dušu strahom, koji običaje i najsvetije i najiskusnije duše spopasti, kada začuju otajstva Božja. Čuvši dakle B. D. Marija riječi pozdrava andjelova i rasudivši ih, niti se očito oprije ne vjerujući, kao što je učinio Zaharija, kad mu je andjeo navijestio, da će mu žena Elizabeta roditi sina Ivana, niti ne povjerova lakoumno, kao što Eva zmiji. Nego mudra i ponizna Djevica radije šuti i ne odgovara, nego li da što nerazborito rekne. Ona *mišljaše, kakav bi to bio pozdrav*". (Luk. 1. 29.) A mišljaše u poniznosti srca svoga, da je toga pozdrava nevrijedna. Kad je andjeo vidio, da se je prečista Djevica preplašila od neobičnoga pozdrava, reče joj: „*Ne boj se, Marijo! jer si našla milost u Boga. Evo ćeš začeti u utrobi i rodit ćeš Sina i nazvat ćeš mu ime Isus. On će biti velik i nazvat će se Sin Najvišega, i dat će mu Gospodin Bog prijestol Davida oca njegova. I kraljevat će u domu Jakobovu uvijek i kraljevstvu njegovu ne će biti kraja*". (Luk. 1. 30—33.)

Naći milost u koga isto je što biti u milosti kod koga. Za onoga se veli, da je u milosti kod nekoga, kad ga ovaj poštiva, cijeni i vrijednim smatra, da mu koje dobročinstvo iskaže. A kakova je to milost, tumači Božji poslanik riječima, da će ona začeti i roditi sina. B. D. Marija zavrijedila je dakle pred Bogom, da postane majkom Sina Božjega. Andjeo nadalje opisuje, kakav će to sin biti, o kojem su proroci proricali, naročito prorok Izaija gotovo istim riječima: „*Gle, djevica će začeti i roditi sina, i zvat će mu se ime Emanuel*". (Is. 7 14.) Veli andjeo za sina djevičina, da će biti velik i da će se zvati Sin Najvišega. No Najviši je Bog; po tom će sin djevičin biti i Sin Božji. I taj sin biti će onaj obećani Me-

sija, onaj dugo očekivani Spasitelj, jer će biti po tijelu sin Davidov, komu je Bog obećao, da će se od njegova koljena roditi. On će biti kralj, ali njegovo kraljevstvo ne će biti vremenito kao Davidovo, nego će biti kraljevstvo duhovno, vječno, kraljevstvo takovo, da mu ne može biti kraja.

Kad je andjeo navijestio Mariji, da će biti mati obećanoga Mesije, razumjela je ona, što joj andjeo govori i vjerovala je, da je ono istinito, što joj naviješta. „Blago tebi, što si vjerovala“, reče njoj kasnije sv. Elizabeta potaknuta od Duha Svetoga. Ali budući da je nju zavjet vezao, da svoje djevičanstvo čuva i u braku sa sv. Josipom, koji je na to pristao; budući da je znala iz sv. Pisma, da je bolje ne činiti zavjeta, nego li ga učiniti pa ne držati: za to pita razborito i mudro andjela navjestitelja: „*Kako će to biti, kad ne znam muža?*“ (Luk. 1. 34.) „Ne istražuje ona“, veli sv. Bernardo, „da li će to biti, nego kako; kao da je kazala: Budući da Gospodin moj, svjedok savjesti moje, zna, da se je službenica njegova zavjetovala neznati muža, kojim putem, kojim redom mili mu se, da se to zbude? Ako treba, da zavjet prekinem, da rodim takova sina, i veselim se sinu i žalim odluku; neka ipak bude volja njegova. Ako li ću pak kao djevica začeti, kao djevica i roditi, što dakako ne će biti nemoguće, ako mu se mili, tada znam zaista, da je pogledao na poniznost službenice svoje“. „Nije dakle Marija podvojila“, veli sv. Ambrozije, „da će se to zbiti, pošto ona samo pita, kako će se to zbiti. Čitala je Marija: „Evo začeti će u utrobi i roditi sina“; za to ona vjerova, da će se to dogoditi; nu kako će se to dogoditi, toga prije nije čitala, jer ni takovu proroku — kao što je Izaija bio — ne bješe očitovano, kako će se to zbiti, jer je valjalo da takovo otajstvo navijeste ne usta čovječja, već andjeoska“. Da je B. D. Marija pitala jedino za način, kako će začeti, vidi se jasno iz odgovora

andjelova, koji odgovarajući joj reče: „*Duh Sveti doći će na tebe i sila Najvišega osjenit će te. Za to će se i sveto, što će se roditi iz tebe, nazvati Sin Božji*". (Luk. 1. 35.) A da ju još većma utvrdi u vjeri njezinoj, nadodaje: „*I eto Elizabeta, rodica tvoja, i ona zače sina u starosti svojoj, i ovo je šesti mjesec njojzi, koja se zove nerotkinja; jer kod Boga ne će biti nemoguće ni jedna riječ*". (Luk. 1. 36. 37.) To andjeo Mariji govori, da potvrdi svoje riječi. A u tu svrhu zgodan je primjer sv. Elizabete, rodice njezine, koja, budući već stara i nerotkinja, nije mogla dobiti sina po naravi, nego ga dobi po Božjoj svemogućnosti, kao što je to već svima poznato, kad joj je sad već šesti mjesec, od kada je začela. Ako dakle Bog može dati da Elizabeta kanoti obumrla opet oživi, tako može dati, da i Marija kao djevica rodi, jer u Boga ne može biti ništa nemoguće, nego on svemogući može sve izvesti.

I tako je Gabrijel volju Božju navijestio bl. Djevici istaknuvši njegovu svemožnost. On eto sada čeka na odgovor, jer Riječ Božja ne htjede postati čovjekom bez volje Marijine. Trebalo je dakle, da se izjavi odabrana zaručnica Duha Svetoga i da dade svoju privolu. I Marija odgovara: „*Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj*". (Luk. 1. 38.)

O, koli su znamenite te riječi! U njima se zrcali sva ljepota Marijina i njezine vrline. Ponajprije poniznost njezina. B. D. Marija ne zna ni za što drugo, nego za Boga, za njegovu svetu volju, da joj se pokori. Ona nije u svojim očima blagoslovena medju ženama, milosti puna, uzvišena nad sva stvorenja, nego ono, što ona sama o sebi drži, sadržaje se u ovim riječima: „Evo službenice Gospodinove, neka mi bude po riječi tvojoj".

I doista iza čistoće nema veće ni ljepše krjeposti za žensku nego li je poniznost i podložnost. Što je žena bez

poniznosti? Ženski spol je stvorio Bog kao slabiji, ovisniji i da drugomu bude na službu. Gdje ima da postoji red i sloga, kao u obitelji, tu mora da se jedno drugomu pokorava, jer ne mogu svi zapovijedati i ne može biti po svačijoj volji. Bog je sam odredio, da se žena pokorava mužu; a što je Bog naredio, to je dobro i lijepo. Lijepa je dakle krjepost u ženske, ako je ponizna i pokorna. Dakako da prirodjena oholost ne podnosi rado toga jarma; ali valjana ženska ne treba da pazi na svoju strast, nego na volju Božju i na primjer B. D. Marije, te se i ona rada nazivlje i zadovoljnom se ćuti smatrajući sebe kao poniznu službenicu Gospodnju. Nije istina, da ponizna i pokorna žena odaje neku slabost i niskoću duha, da ne reknem ropski duh. Nije to istina, nego je poniznost i pokornost lijep ures za žensku, kojim nakićena privlači na se srca ostalih ljudi i ulijeva štovanje. Poniznost i pokornost čine ženu plemenitom.

Neka bude dakle ponizna i pokorna kršćanska žena. Ako je koja već po rodjenju niska staleža, siromašna, te prinuždena služiti i ugadjati hirima gospodara svojega: neka rekne od srca: Evo službenica Gospodinova, pa neka u toj nakani služi ljudima kao da služi samomu Bogu. — Je li možda druga koja bolesna, te su na nju zaboravili, ili ju zlostavljaju, ili ju tišti kakova domaća nezgoda: — ponizi se i strpljivo podnosi križ svoj, pokori se i reci: „Evo službenica Gospodinova, neka mi bude po riječi tvojoj". — No ako je koja odlična roda, umna, vješta svakovrsnom poslu, lijepa, bogata, neka se ne diže i ne uzoholi. To su sve darovi, koje je ona dobila od Boga, a nijesu od nje; neka se ne diže, jer moguće da je ona tih darova nevrjednija od mnogih drugih. Neka nastoji da o samoj sebi misli nisko, t. j. da samu sebe smatra za najnevrjedniju i najmanju od sviju. Jer ako ona, koju andjeo naziva „bla-

goslovena medju ženama", sama sebe smatra tako niskom i malenom, da se naziva službenicom Gospodnjom, to će sigurno svaka druga ženska moći u sebi naći — ako bude samo htjela — više razloga, da sebe smatra službenicom Gospodnjom. Pa ako je B. D. Marija svojom poniznošću zavrijedila, da postane Materom Božjom, to će jamačno i svaka druga ženska tom krjeposti steći si kod Boga mnogo milosti. I za to ona, koja se sebi samoj svidja, koja s nekim prezirom na druge gleda, ili drugima zavidja poštenje, ljepotu, plemeniti rod, imutak itd.; koja se u sebi grize, ako ju tko uvrijedi ili ne iskaže poštovanje, kojemu se nada; koja ne trpi, da joj drugi prigovara, da ju opominje ili podučava; — takovu ne će po svoj prilici ubrojiti medju blagoslovene žene, jer joj manjka poniznost. I što je najgore kod toga, oholost ne da, da čovjek sebe upozna i da se popravi. Neka bude za to često u srcu i ustima kršćanke žene molitva: od oholosti života oslobodi me, Gospodine!

Poglavlje jedanaesto.

Marija pohadja švetu Elisabetu.

Odmah iza onoga, što pripovijeda sv. Luka evandjelist, kako je naime andjeo navijestio Mariji, čitamo u istom sv. evandjelju ovo: „*A Marija ustavši onih dana, otide brzo u brdo u grad Judin*". (Luk. 1. 39.) Kako se razabire iz tiju riječi sv. Pisma, nije B. D. Marija otputovala onaj isti dan, kad je andjeo bio kod nje, već nekoliko dana kasnije, ali opet ne mnogo kasnije: veli sa naime, da je „*onih dana*" ustala i otišla na put.

Ništa ne spominje sv. Pismo, da li je ona sama samcata putovala, ili je još tko s njome išao; a ni toga ne znamo, da li je s njom išao sv. Josip. Ne smijemo dakako misliti, da se je B. D. Marija bez znanja svoga zaručnika spremila na tako daleki put, po gotovo kad uzmemo na um, da je kod sv. Elizabete ostala tri mjeseca. Mnogi drže, da je sv. Josip na svaki način išao sa svojom zaručnicom k Elizabeti. Ali je ipak poteškoća u tom, što sv. Josip još ništa ne zna o tajni utjelovljenja, a da je bio sa Marijom kod Elizabete, razumio bi i čuo za tajnu koju je sv. Elizabeta doznala po nutarnjem nadahnuću Duha Svetoga Čini se za to vjerojatno, drugo mnijenje, da je sv. Josip pratio doduše svoju zaručnicu na putu iz Nazareta preko Samarije u Judeju. Bilo je naime upravo vrijeme, kada se je sv. Josip spremao u hram jeruzalemski o svetkovini vazmenoj. Podjoše dakle njih dvoje

zajedno u društvu treće osobe, koja je bila ili sluškinja, ili druga kakova čestita ženska glava, a moguće i rodjakinja. Kad su tako putujući kakova tri dana sretno prispjeli u Jeruzalem na svetkovinu vazmenu, obaviše svečane obrede i propisane žrtve i molitve s najvećom pobožnošću, a onda krenuše iz Jeruzalema komad puta zajedno, a po tom podje B. D. Marija sa svojom pratilicom u posjete k sv. Elizabeti, a sv. Josip se vrnu sam kući u Nazaret. Koje je od tih dvaju mnijenja istinito, ne da se odrediti sa sigurnošću.

Ni toga nam ne spominje sv. Pismo, u kojem je gradu stanovala sv. Elizabeta. Veli se samo: „otide brzo u brdo, u grad Judin“. Sigurno je, da je pokrajina Judeja gorovita, i u tim gorovitim krajevima bio je gradić, u kojem je stanovala sv. Elizabeta sa svojim mužem sv. Zaharijom. Koji je to gradić bio, ne zna se za sigurno; najvjerojatnije bit će to bio grad Hebron.

A koji je razlog bio tomu putovanju? Zar možda puka izvjedljivost, i kako no je riječ, znatiželjnost, kao da nije B. D. Marija stalno vjerovala riječima arhandjela Gabrijela, koji joj reče: *„I eto Elizabeta, rodica tvoja, i ona zače sina u starosti svojoj“.*“ . . (Luk. 1. 36.) Sačuvaj Bože, da tako mislimo, jer ona nije podvojila ni najmanje, kad ju je i sama Elizabeta — napunjena Duhom Svetim — kasnije pohvalila, što je vjerovala. Nije za to prečista Djevica pošla na tako dalek i tegotan put, već za to da se odazove volji Božjoj; ona ode brzo, da čestita svojoj rodjakinji na toj osobitoj milosti, i da ju staru i slabu posluži. Marija naime, čim je čula iz ustiju andjelovih onu vijest o Elizabeti, smatraše se pozvanom i opomenutom, da Elizabetu pohodi, da joj čestita i veseli joj se, pa da ju posluži i sama da vidi, što je sve od potrebe, da pripravi za Isusa, kad se rodi. Bio je pak tu i drugi uzvišeniji razlog. Djetešce naime Isus, istom

što je došlo na ovaj svijet, htjede preko svoje presvete Majke dijeliti božanske milosti ljudima, a na prvom mjestu htjede posvetiti svoga preteču, sv. Ivana i njegovu majku. Za to eto ustade B. D. Marija, potaknućem Duha Svetoga pobudjena, i otide brzo, t. j. žureći se, da izvrši volju Božju. Poticala ju je na žurbu i ljubav napram bližnjemu, vruća i silna želja, da onu veliku korist, koju je po Božjoj odredbi to putovanje imalo donijeti i Elizabeti i Ivanu, što prije donese i prouzroči.

Lijepo govori o tom dogadjaju sv. Ambrozije: „Kad je Marija čula od andjela tako uzvišene tajne, uputi se brzo u gore, gdje obitavaše Elizabeta; ne kao da ne vjeruje proročanstvu, ili kao da duša njezina nije bila sigurna o naviještenju, ili kao da dvoji o tom, što se je imalo zbiti na njezinoj rodjakinji; nego zbog radosti, koju oćuti, uputi se žurno, da se raduje zajedno s njom: radost ju je poticala, da se požuri na put".

I doista to putovanje i taj posjet B. D. Marije kod svoje rodjakinje Elizabete pun je čudesa i tajinstvenih dogadjaja. Čujmo medjutim, što veli sv. Pismo: *„I udje u kuću Zaharijinu i pozdravi Elisabetu. I bi, kad Elizabeta ču pozdrav Marijin, zaigra dijete u utrobi njezinoj i Elizabeta napuni se Duha Svetoga, i povika glasom velikim i reče: Blagoslovena ti medju ženama, i blagosloven plod utrobe tvoje. I otkud meni ovo, da dodje mati Gospodina mojega k meni? Jer gle, kad dodje glas pozdrava tvoga u uši moje, zaigra dijete radosno u utrobi mojoj. I blago tebi, koja vjerova, jer će se izvršiti, što ti je kazano od Gospodina"*. (Luk. 1. 40—45.)

Bila je B. D. Marija, kako je već višeput spomenuto, rodjakinja sv. Elizabete. A rodjaci običavaju posjećivati se medjusobno i nepozvani. Pa tako je učinila i B. D. Marija, jer je u jednu ruku došla po nadahnuću Božjem, a u drugu ruku znala je, da će njezin posjet

kod Elizabete biti ovoj od velike koristi i blagoslova. Kuću, u kojoj boravi sv. Elizabeta, zove sv. Pismo Zaharijinom, jer je on muž Elizabetin i gospodar kuće i glava obitelji. I kao što je općenito običaj, da onaj, koji posjet daje, prvi pozdravi onoga, koji posjet prima, tako je i B. D. Marija, čim je unišla u kuću, prva pozdravila svoju tetku Elizabetu. Ona je nju pretekla pozdravom, jer je u nje žarke ljubavi i duboke poniznosti. Marija je donijela pozdrav mira u kuću Zaharijinu i pozdrav blagoslova. Evo, kolika je moć toga pozdrava!

Čim je Elizabeta čula pozdrav Marijin, ponajprije *„zaigra dijete u utrobi njezinoj"*. (Luk. 1, 41.) To je prvo čudo, koje se dogadja na pozdrav Marijin, ili bolje da reknemo, koje tvori Isus po pozdravu matere svoje. Drugo čudo, koje se je gotovo u isti mah dogodilo, jest to da se je sv. Elizabeta napunila Duhom Svetim i stala proricati: *„I Elizabeta napuni se Duha Svetoga"*. (Luk. 1. 41.) Glas naime B. D. Marije bio je glas Isusa Boga, koji je čovjekom postao i tada govorio na usta matere svoje. Taj glas začuje Ivan na uho svoje matere. I čudom vanredne milosti Božje bude duša Ivanova već u utrobi matere oslobodjena od grijeha istočnoga, posvećujućom milosti opravdana, urešena krjepostima ulivenim i onom mjerom milosti, koja dolikuje preteči Kristovom i osim toga napunjena duhom proročkim. I taj duh proročki prelije se i u dušu matere njegove Elizabete, tako da je ona odmah spoznala otajstvo utjelovljenja, da je naime rodjakinja njezina Marija postala materom Božjom, i riječima to izrekla hvaleći i slaveći Boga. Sv. Ivan u onaj čas, kad se je napunio Duha Svetoga, došao je k pameti i k svijesti. Zaigrao je naime u utrobi matere svoje i tako pozdravio Isusa, koji je k njemu dolazio. Osim toga Elizabeta, puna Duha Svetoga, veli, da joj dijete u utrobi zaigralo od radosti. A onaj, koji se ra-

duje, mora da si je svjestan, da znade, čemu se raduje i za što. Zaigralo je dakle dijete od radosti, jer je spoznalo, da je prisutan Isus i njegova Majka Djevica, pa je toj svojoj radosti dalo oduška mjesto riječi kretnjom tijela svojega. Radovao se i poradi toga, jer je spoznao, kakovim je sve darovima obasuo Isus njegovu dušu.

Kojega je Duha bio pun Ivan, onim istim napuni i mater svoju. A mati njegova oćutjevši u utrobi svojoj, gdje joj dijete od radosti zaigrava preko naravskoga reda, rasvijetljena Duhom svetim spozna, da k njoj dolazi mati Božja, da je Sin Božji postao čovjekom, i što će se u buduće dogoditi. Eto jedna riječ B. D. Marije, pa tolika čudesa tvori! Kako da nije onda koristan i moćan zagovor Svetih, a napose zagovor B. D. Marije! Duh je Sveti novim načinom ulio svjetlo svoje i milost svoju u Sv. Elizabetu; za to veli sv. Pismo, da se ona *„napuni Duhom Svetim“*. Obuzeta svetim žarom i diveći se tajnama, koje joj obavijesti Duh Sveti, na toliko se ganu, da se nije mogla suzdržati, nego *„povika glasom velikim“*; t. j. povikala je iza svega glasa i po nadahnuću Duha Svetoga s velikim veseljem i začudjenjem ono kazala, što nije mogla saznati ni od kojega čovjeka, ni vidjeti na utrobi, pošto je Marija istom prije nekoliko dana bila začela Isusa. Jedino po objavi Duha Svetoga saznala je dakle Elizabeta, da joj dijete zaigralo od radosti, što je prisutan Krist i prečista Djevica, Majka njegova. Po tom je dalje upoznala, da je B. D. Marija začela Isusa, i za to na njezin pozdrav odzravlja i nju poštiva i časti kao Mater Božju. I reče: *„Blagoslovena ti medju ženama i blagosloven plod utrobe tvoje“*. (Luk. 1. 42.) Pozdravlja Elizabeta i majku i sina; ponajprije majku, koje glas čuje, a onda sina, čiju moć ćuti. Pozdravlja ju pako, ne kao što mi obični ljudi svoje bližnje pozdravljamo, želeći im dobra; nego tvrdeći, priznavajući

i čestitajući. *„Blagoslovena"*, veli, *„ti medju ženama"*; za takovu te držim, vjerujem i priznajem i kao takovoj ti od svega srca čestitam, jer te je Bog tako velikim dobročinstvom nadario, da si kao djevica začela Sina Božjega, i tim natkriljuješ svekolike ženske glave. Znala je naime Elizabeta po objavi Duha Svetoga sve, što se je dogodilo po andjeoskom naviještenju i po svemožnosti Božjoj. Za to i opetuje iste one riječi, kojima je andjeo pozdravio Mariju, nazivljući je blagoslovenom. Da još većma istakne, za što naziva Mariju blagoslovenom, nadodaje: *„blagosloven plod utrobe tvoje"*. Za to je naime Marija blagoslovena, jer je blagosloven porod njezin. Sin naime Božji, začeti od Marije Djevice, vrelo je svakog blagoslova i izvor, i za to kao Bog u pravom smislu blagosloven. Ali i kao čovjeka ide njega ova riječ blagosloven, jer je presveta njegova duša obasuta svakim dobrom od Boga, svakom milosti i svim krjepostima urešena. S druge strane pak i naš svaki blagoslov duhovni, što ga dobivamo, od njega je i po njemu, kako uči sv. Pavao: *„Koji nas je blagoslovio svakim blagoslovom duhovnim u nebesima u Kristu"*. (Efesc. 1. 3.)

Upoznavši Elizabeta po Duhu Svetom, da je B. D. Marija postala materom Božjom, i znajući koli uzvišeno je to dostojanstvo, čudi se i divi, što k njoj dolazi ona u pohode. *„I otkud meni to, da dodje mati Gospodina mojega k meni?"* (Luk. 1, 43.) Koja su to djela moja, što zavrijediše, da mati Gospodina mojega k meni dodje? Kojom sam ja svetošću, kojim dobrim djelima, kojom li vjernošću to zaslužila? Kao što je prije sv. Elizabeta riječima uzvisivala majku i sina, tako se sada nevrijednom priznaje, da ju Marija pohodi, premda bijaše dobom starija od nje. Odatle se vidi, da je Duh Sveti duh poniznosti. On i Elizabetu potače na poniznost, kao što i Mariju pobudi na istu krjepost, kad ju sklonu, da reče:

„*Evo službenice Gospodnje*“ i da pohodi sv. Elizabetu. A tako se i poslije dogodilo, da je sin njezin Ivan, kad je Isus došao k njemu, da ga okrsti, nevrjednim se smatrao toga govoreći: „*Treba da ti mene krstiš, a ti dolaziš k meni*“. (Mat. 3. 14.)

Što je prije sv. evandjelist rekao, da je pozdrav Marijin bio uzrokom, što je dijete Ivan zaigralo u utrobi matere svoje, to isto sada potvrdjuje svojim vlastitim riječima sama sv. Elizabeta veleći: „*Jer gle, čim je dopro glas pozdrava tvoga u uši moje, zaigra dijete radosno u utrobi mojoj*“. (Luk. 1. 44.) Na glas B. D. Marije, kako je već bilo spomenuto, dodje Ivan k svijesti i upozna Gospodina, pa mu se ponudi na službu s velikom radošću. Tako započe on svoju službu kao preteča Spasiteljev već u utrobi matere svoje, kako to i sv. mati Crkva uči, jer uporavlja na njega one riječi proroka Izaije: „*Gospodin me pozva od utrobe, od utrobe matere moje opomenu se imena mojega*“. (Is. 49. 1.) Te se riječi čitaju u sv. misi na samu svetkovinu narodjenja sv. Ivana Krstitelja.

Ovdje nam se pruža lijepa prilika, da pridodademo dvije tri o sv. Ivanu. O njemu je izrekao svoj sud sam Bog, Isus Krist. „*Zaišta vam kažem, veli on, da medju onima, koji su se rodili od žene, nije bilo većega od Ivana Krstitelja*“. (Mat. 11. 11.) I doista na pragu izmedju staroga i novoga zavjeta zatvara — rekli bismo — stari i otvara novi. Zadnji je od starozavjetnih proroka i prvi od novozavjetnih apostola. Najveći od proroka — Krist sam reče za njega da je više nego prorok — jer oni samo obećaše, da će doći otkupitelj, a Ivan ga je prstom pokazao, da je došao. Prvi od apostola, jer je on prvi propovijedao i naučao pripravljajući narod za dolazak Mesije, i tako kano ti otvorio vrata, da u svijet evandjelje udje, koje su apo-

stoli imali raznositi po cijelom svijetu i u istinu ga raširiti sve do krajnjih granica zemaljskih. Posvećen po Kristu već u utrobi matere svoje, izvršio je svoju zadaću tako vjerno, te se jasno razabire, da je upravo i jedino za tu službu bio opredijeljen. On je naime ustao prije Krista i naviještao kao glasnik, da će Krist otkupiti svijet. I za to nije išao s njim u njegovu društvu kao apostoli, jer to nije služba preteče. Najveći izmedju svetaca, pa ipak bijaše tako ponizan, te se priznaje nevrjednim, da odriješi remenje na obući Spasitelja. On naviješta, da treba da Krist raste a on da pada; što se je i dogodilo, jer je njemu odrubljena glava, a Krist je i nadalje propovijedao svoju božansku nauku i širio kraljevstvo nebesko.

Da je sv. Elizabeta bila nadahnuta Duhom Svetim, vidi se najbolje iz ovih riječi, koje sadržaju proročanstvo: „*I blago tebi*, reče, *koja si vjerovala, jer će se izvršiti, što ti je kazano od Gospodina*“ (Luk. 1. 45.) Proročanstvo se sadržaje u tim riječima, jer se riječi proročke na sve vrijeme protežu, i na sadanje i na prošlo i na buduće, kako uči sv. Grgur Papa (Hom. 1. in Ezech. n. 1.) Sv. Elizabeta naviješta ono što je bilo: „*Blago tebi, koja si vjerovala*“; otkriva ono što je sada: „*materom Gospodina svojega*“ nazivljući Mariju; proriče napokon budućnost: *izvršit će se*, veli, *što ti je rečeno od Gospoda*“. Uzvisuje ponovno Mariju tim riječima, što je vjerovala. A vjerovala je, da će kao Djevica začeti Sina, koji će biti i koji će se zvati Sin Božji, i drugo, što je čula od andjela. Velika je to i nečuvena vjera, jer je Marija uzvišenu stvar, koja nadilazi sve, što god je Bog do onda bio učinio, odmah vjerovala. Za to i vele sv. Oci, da je Marija prije začela Sina Božjega u duši vjerujući objavi Božjoj, nego li u tijelu.

Elizabeta dakle Mariji potvrdjuje, da je istinito ono, što je andjeo kazao, ili Bog po andjelu, i da će se sve to onako svršiti, kako je kazano, a to za to, jer je ona vjerovala. Bit će joj dakle po vjeri njezinoj.

Riječi sv. Elizabete, kojima je pozdravila B. D. Mariju, opetuju se milijun puta na dan diljem vaskolikoga svijeta. Sv. Crkva naime pridružila ih je riječima pozdrava andjeoskoga, nadodala k tomu prošnju i tako sastavila molitvu iza očenaša najobičniju i najmiliju kršćanskoj duši. Redovito iza očenaša moli se i zdravo marija; iza Boga najviše se kršćanin moli Materi Božjoj. Mi nju pozdravljamo dakle riječima, kojima nju bješe pozdravio andjeo, i riječima, kojima nju bješe pozdravila sv. Elizabeta, jer te riječi sadržavaju njezinu najveću hvalu, i jer mi njoj ništa veće zaželjeti ne možemo, niti nju biranijim riječima dostojnije pozdraviti. Pozdravljajmo ju dakle radosno tim riječima i slavimo ju, jer je svake hvale vrijedna i dostojna. Odlikovanje je to po nas, što smijemo i što znademo ovako pozdravljati presv. Bogorodicu, kako ju pozdravljaju andjeli i sveci. „*Blagoslovena ti medju ženama i blagosloven plod utrobe tvoje*“.

Poglavlje dvanaesto.

Pjesma Marijina.

Blažena Dj. Marija sakri u srcu svojem otajstvo, što se u njoj dogodi. Nikomu nije ona ni riječce o tom spomenula, dapače ni svomu zaručniku sv. Josipu. Po nadahnuću Božjem spremi se i ode u pohode svojoj rodjakinji sv. Elizabeti. Ova joj dodje u susret i izreče joj sve, što se dogodilo, prije nego li je Marija sama mogla što pripovijedati. Videći dakle, da Elizabeta znade za tu tajnu i ne mogući je više pred njom kriti, otkri svu ljepotu svoje presvete duše, izrekavši Bogu na slavu radosnu pjesmu, u kojoj se upravo čudnovato zrcali njena duboka poniznost združena sa čuvstvom visoke časti, koju joj Bog milostivo podijelio. Ta pjesma, koju nazivaju i evandjeljem Marijinim, ili pjesmom Marijinom o evandjelju, spada medju najveličanstvenije dijelove sv. Pisma. Ta pjesma nadovezuje se na zadnje riječi Elizabetine i sadržava u sebi hvalu Bogu za otajstvo utjelovljenja, kojega Marija postade dionicom na čudnovatiji način od svih drugih ljudi, a po kojem su imali ljudi svih vremena primiti spas.

Ponajprije hvali B. D. Marija tom pjesmom i slavi pobožno i radosno veličanstvo Božje, što joj je udijelilo tolike milosti. „*Veliča duša moja Gospodina!*“ (Luk. 1. 46.) Velike stvari na sebi pripoznaje, ali u svojoj poniznosti ne pripisuje toga sebi, već zahvalnim srcem priznaje Boga velikoga, koji te ve-

like stvari učini. Ne priznaje ona veličanstvo Božje ustima samo, nego iz dna duše mu se zahvaljuje i u hvalu prinosi sve sile svoje duše.

„I obradova se duh moj u Bogu, Spasitelju mojem". (Luk. 1. 47.) Marija slavi i diči Gospodina, Spasitelja svoga, i u tom poslu raduje se duh njezin. „Oboje priznaje, veli sv. Augustin, i da je Bog Gospodin i da je Spasitelj, da pokaže, kako ga se pravom valja bojati zbog njegove moći, kojom gospoduje nad svakim stvorenjem, i kako je vrijedan ljubavi radi dobrote, od koje mnoge milostivo spasava". A drugi jedan pisac lijepo nadodaje: „Marija je jeka Božja, koja ne kazuje ništa, ne opetuje ništa osim Boga. Ako ti rekneš: Marija, onda ona odgovori: Bog. Sv. Elizabeta uzvisila je Mariju ter ju nazvala blaženom, što je vjerovala; Marija, vjerna jeka Božja, zapjevala je odmah: Veliča duša moja Gospodina!"

„Što pogleda na poniznost službenice svoje. (Luk. 1. 48.) Tim riječima Marija navodi razlog, zašto njezina duša veliča Gospodina i zašto joj se duh obradova u Bogu, Spasitelju njezinu. Za to naime, što se on na nju obazrije. Velimo pak, da se Bog obazire na ljude, kad im dobročinstva dijeli i ljubav svoju iskazuje. Time pako, što reče, da je Bog pogledao na njezinu poniznost, ne htjede kazati, da je svojom poniznošću zavrijedila, da postane mati Božja, nego to, da je skroz nedostojna tolikog dobročinstva. Ne htjede dakle kazati, da je Bog pogledao na njezinu krjepost poniznosti, nego da se je obazreo na njezinu nisku i ništetnu osobu, t. j. na njezinu nedostojnost, pa da joj je podijelio toliku čast, premda je nje skroz nedostojna. Poniznost istina znači krjepost, koja je u opreci sa ohološću; ali ovdje ima drugo značenje. Marija naime uz visuje Boga, kad veli: *„Veliča duša moja Gospoda!"*, a sebe snizuje veleći: *„Što pogleda na po-*

niznost službenice svoje". Svoju ponznost stavlja u opreku s veličinom Božjom; sebe zove poniznom, a Boga velikim. Nu Boga ne zove velikim kano da je ohol, nego jer nadilazi svako dostojanstvo. Ne zove dakle ni sebe poniznom u značenju krjeposti protivne oholosti, nego u značenju ništetnog stanja, u kojem se nalazi stvor napram svojem Stvoritelju. Isti bi smisao riječi ostao, kao, da je rekla: što pogleda na malenkost službenice svoje.

„Jer gle, od sada će me zvati blaženom svi naraštaji" (Luk. 1. 48.) Iz te malenkosti njezine, iz toga niskoga stanja podigao je Bog Mariju do tolike časti, da će je odsele ne samo Elizabeta blaženom zvati, nego i svi naraštaji, t. j. svi oni, koji su imali vjerovati u Krista, Sina njezina. Te su riječi proročanstvo. A da su se ispunile, to vidimo na svoje oči. Jer Mariju kao Majku Božju slavili su, slave i slavit će svi kršćani svih vremena. Njezina dika i njezina slava živjet će na vijeke.

B. D. Marija navodi i razlog, za što će nju blagoslivljati svi naraštaji. Za to, kako ona sama veli: *„Što mi učini velike stvari onaj, koji je moćan, i čije je ime sveto"* (Luk. 1. 49.) Te velike stvari, koje spominje, jesu prvo, utjelovljenje Sina Božjega t. j. što je Sin Božji postao čovjekom, a Marija postala majkom Božjom; drugo, što je Sin Božji začet od nje djevice bez muža; treće, da će si podići prijestolje Davidovo i da će kraljevstvo Mesijino biti vječno. Sve te velike stvari pravom pripisuje B. D. Marija moći Božjoj i svetosti njegovoj, koje se dvije vlastitosti Božije najvećma zrcale u ovom otajstvu utjelovljenja. Moć, jer se tu radi o stvarima nadnaravnim, kud i kamo znamenitijim, nego li je stvorenje svijeta. Svetost pako, t. j. mržnja Božja na grijeh i želja, da se dobar red i prava ćudorednost uspostavi medju ljudima, jer je Sin Božji upravo za to postao čovjekom,

da se za grijehe zadovolji pravdi Božjoj i da se ljudima poda način uspješan, kako da se grijeha kane i spas postignu.

No osim moći i svetosti Božje još se jedna vlastitost u otajstvu utjelovljenja osobito ističe. A to je milosrdje. Za to i veli B. D. Marija u svojoj pjesmi: „*I milosrdje njegovo od koljena do koljena onima, koji ga se boje*". (Luk. 1. 50.) Svoje milosrdje pokazao je Bog tim, što se je zauzeo za rod ljudski, te nije dao da za uvijek propane; ali još više tim, što je u tu svrhu odabrao onako ljubezan i mio način otkupljenja, da naime njegov jedinorodjeni Sin svojom krvi i svojom smrti pribavi rodu ljudskomu spasenje. To spasenje dobivaju ljudi po Božjem milosrdju, i to ne jedan naraštaj samo, već dobročinstvo Božje prelazi od koljena do koljena na sve, koji ga se boje. Treba naime, da svaki čovjek sa svoje strane učini nešto, ako hoće da postane dionikom milosrdja Božjega: treba da se Boga boji, t. j. da ga štuje, da mu čast iskazuje, da mu je poslušan, da ga se boji uvrijediti.

Prelazi B. D. Marija od sebe na druge. Najprije uze hvaliti Boga za ona dobročinstva, koja je njoj iskazao Gospodin; a onda hvali Bogu i za ono, što je cijelomu svijetu učinio od koljena do koljena pokazujući se milosrdnim. Dakako da se ne znadu svi služiti dobročinstvima Božjim, već ih svojom krivnjom odbijaju i postaju nevrijedni dobivati ih. Oni dakle, koji se Boga boje, koji sa svoje strane čine, da budu vrijedni dobara nebeskih, dobivaju ih. Ni sebe ne isključuje B. D. Marija iz broja tih, koji se Boga boje i njegove zapovijedi vrše: jer isto je priznavati se službenicom Gospodinovom i priznavati, da vrši zapovijedi njegove.

Budući da smo po otajstvu utjelovljenja zadobili spasenje i sva dobra, što ih svijet dobiva od Boga, kako da ne blagoslivljamo i mi Mariju, u kojoj je to otajstvo učinjeno,

i koja je postala majkom utjelovljene Riječi? Tko da ne štuje one, koju si je sam Sin Božji odabrao za majku? Što je veće dostojanstvo koje osobe, tim veće počitanje moraju joj ljudi iskazivati. Sv. Toma Akvinski uči, da B. D. Marija radi toga, što je Mati Božja, ima neko beskrajno dostojanstvo po beskrajnom dobru, koje je Bog; jer je u osobitom srodstvu s Bogom; za to joj valja iskazivati najveće počitanje. Što je majka Marija tako usko spojena sa Kristom Bogom i čovjekom — kao što majka s djetetom svojim — biva, da po razboritom mišljenju B. D. Marija zauzima neki vrhovni i uzvišeni stupanj dostojanstva zbog velike sveze i rodbinstva, što je medju njom i Bogom; da ju ide štovanje, koje se zove hyperdulija. Budući da B. D. Marija, napunjena Duhom Svetim, govori i ističe, da će je blaženom nazivati svi naraštaji, to se oni, koji joj uskraćuju tu hvalu, već za to ne imaju ubrajati medju one naraštaje, za koje se veli, da živu pred Bogom i da ih Bog broji medju svoje narode i upisuje u knjige svojih odabranika.

Vidjevši B. D. Marija, da je iz niskoga i neznatnoga stanja uzvišena do najvećega vrhunca dostojanstva; da je Elizabetino blagoslivljanje početak i uvod u ono slavljenje, kojim će ju uzdizati svi narodi kroz sve vijekove: da je u njoj izvedeno najveće djelo svemogućnosti, svetosti i milosrdnosti Božje: stade se pitati, za što je upravo na njoj to izvedeno? I ne nadje drugoga razloga, nego taj, da Bog najslabija stvorenja običaje izabrati, da izvodi velika djela. Promatrajući sebe upozna umom svojim, da Bog tako običaje raditi, pa si kao protumači, za što je Bog i sada pogledao na sniženost službenice svoje, na nepoznatu djevicu u nepoznatom mjestu u prezrenoj pokrajini. Čudeći se tomu uzvisuje u svojoj pjesmi i nadalje svemožnost Božju, koja satire svaku oholost, a uzvisuje svaku poniznost, pa govori ovako:

„Učini moć u ruci svojoj, razasu ohole mišlju srca njihova“. (Luk. 1. 51.) Kad Bog što radi, radi moćno, čini velika djela moći svojom. Čovjek kad što radi, radi rukom svojom i u ruci mu je snaga, osobito u desnoj ruci. Za to se često, i kad je govor o Bogu, veli, da on čini rukom svojom, a razumijeva se snagom i moći svojom. Ta se moć Božja razabire prvo u tom, što *„razasu ohole mišlju srca njihova“*. Oholost se u srcu radja. Oholi ljudi običaju u svom srcu smišljati i snovati uvijek nove načine, kako da svojoj taštini i slavohleplju zadovolje; a kad je oholost potpuna, onda se oholica i protiv Boga diže. To je dakle moć, to ono snažno djelo, što no ga učini Bog snagom svojom, što je oholice i one, koji se protiv njega dižu, razasuo, rastepao, uništio. Mnogo se put u sv. Pismu spominje moć Božja ovim istim riječima, a osobito se ističe, kako je Bog Izraelce iz Egipta oslobodio rukom jakom i mišicom snažnom, rukom uzdignutom i ispruženom. U Egiptu je najvećma pokazao svoju moć, kad je ohologa i okorjeloga Faraona i Egipćane, koji nijesu hotjeli Gospodina priznati niti se njegovoj volji pokoriti, na razan način kaznio, dok ih nije napokon potopio u crvenom moru.

Boga treba hvaliti i radi milosrdja, koje iskazuje dobrima, koji ga se boje, ali i poradi pravednosti, kojom kazni oholice, koji njega preziru. To eto čini i B. D. Marija u svojoj pjesmi Magnificat! Za to nastavlja dalje ovako govoriti: *„Zbaci silne s prijestolja i podiže ponizne; gladne napuni dobara i bogate otpusti prazne“.* (Luk. 1. 52. i 53.) To je drugi slučaj, u kojem se osobito ističe moć Božja, što kraljevstva prenosi po svojoj volji, jednoga baca s prijestolja, a drugoga diže na nj. Kod ljudi je najveća moć u kralja i vladara; ako dakle Bog i najmoćnije na svijetu običaje svrgavati, te na njihovo mjesto postavljati druge nepoznate i prezrene, to

se u tom vanredno opaža Božja svemožnost. Primjera imade za to mnogo u sv. Pismu. Bog je oteo moć i vlast kraljevima Nabuchodonosoru i Saulu, najvišem kraljevskom doglavniku Amanu i kraljici Vasthi; podigao je pak na prijestolje neznatno pastirče Davida, čedno djevojče Esteru, uzvisio je proroka Daniela, židova Mardoheja. Ali napose čini se da B. D. Marija misli na narod svoj, na Izraelce, koje je Gospodin iz ropstva egipatskoga oslobodio, u obećanu zemlju uveo i posadio na prijestolja mnogih kraljeva i vladara, koje je predao pod vlast Izraelaca, i od kojih je trideset i jednoga sam Jozua smaknuo, kako čitamo u sv. Pismu (Jos. 12. 7. i sl.)

Napokon treće opaža se Božja moć u tom, što *„gladne napuni dobara, i bogate otpusti prazne“*. Običaje naime Bog kroz sve vjekove tako raditi, da siromahe, koji trpe oskudicu te nemaju ni nužnih stvari za život, samo ako se Boga boje i njegove zapovijedi vrše, napuni svakim dobrom po milosrdju svojem. A po pravednosti svojom bogataše, koji svakim blagom i nasladama obiluju, a Boga ne pripoznavaju, običaje lišiti dobara i pustiti ih, neka pogibaju od oskudice. Naročito misli prečista Djeva na Izraelce, koje je Gospodin iz pustinje, iz mjesta bijede i oskudice, uveo u zemlju obećanu, u kojoj teče mlijeko i med, dočim je imućne ali bezbožne stanovnike Kanaana lišio njihova blaga i protjerao ih iz one zemlje.

Da je B. D. Marija najviše pred očima imala milosrdje, koje je Bog iskazao i narodu svojem, Izraelcima, vidi se iz ovih riječi, koje slijede: *„Primi Izraela, slugu svojega, opemenuvši se milosrdja svojega“*. (Luk. 1. 54.) Smisao je tiju riječi, da je Bog narod izraelski, koji je bio već na rasulu, kano ti za ruku primio, podigao i mnogim dobročinstvima obasuo. To je Gospodin učinio

mnogo puta: po Mojsiji, Jozui, po proroku Samuelu, po kraljevima Davidu, Ezekiji i Joziji, po vodjama Esdri, Zorobabelu i po braći Mahabejskoj; ali na osobiti je način to učinio sada, kada je poslao obećanoga Mesiju. Država je izraelska propala, kraljevstvo je tudjina posvojio, svećenici i starješine mjesto da se brinu za narod svoj, čijepaju se u stranke i svaki ide samo za osobnim probitkom. Narod gnjetu i gaze; on je kao ovca bez pastira. Razne ga biju nevolje, muče ga zla na duši i na tijelu. U toj nevolji dakle priskočio je Gospodin još u zgodan čas narodu izraelskomu u pomoć. Bog doduše nikada na nikoga ne zaboravlja, ali ljudi običavaju tako govoriti, kad Bog onako s nama postupa, kao da je na nas zaboravio. Prema tomu velimo, da se je nas sjetio, kad nam molbe usliša i tim pokazuje, da na nas misli. Tako se i tude veli, da se je opomenuo milosrdja svojega, jer je pokazao svoje milosrdje na narodu izraelskom, napose u tom smislu, jer je ispunio svoje obećanje i poslao Mesiju *„kao što je rekao ocima našim, Abrahamu i sjemenu njegovu do vijeka"*. (Luk. 1. 55.) Oci to su patrijarhe naroda izraelskoga, a osobito oni, kojima je dano obećanje, da će se od njih po tijelu roditi obećani Mesija. To bijahu Abraham, Izak, Jakov i David. No nije samo njima obećao, već i sjemenu njihovu t. j. potomcima, kako se budu jedni od drugih radjali, dok bude svijeta i vijeka. Spomenu pak B. D. Marija jedinoga Abrahama, jer je on prvi primio obećanje za Krista, i vjerovao, te po tom postao otac sviju, koji budu vjerovali.

Ta radost, koje izlijev vidimo u toj divnoj pjesmi Magnificat, pokazuje nam svu veličinu i ljubav Marijine duše. Njezina duša ljubavlju obuzima cio narod izraelski, dapače i cio svijet; ona ćuti nevolju ljudskoga roda; nju boli grijeh i opačina, zbog koje trpi toliko

ljudsko pokoljenje. Ona za to hvali iz svega srca Bogu dragomu, što eto ide dan, kad će se zadovoljština dati Bogu za grijehe svijeta i kad će biti oduzet smrti njezin žalac. Poštivajmo za to i mi tu veliku Gospu, koja se rada smiljava na nas, zazivajmo ju pobožno i molimo rado njezinu pjesmu Magnificat.

Poglavlje trinaesto.

Marija boravi kod Elizabete.

Kad je B. D. Marija posjetila svoju rodjakinju Elizabetu, nije otišla odmah drugi ili treći dan natrag, nego je ostala u kući Zaharijinoj. „*Marija pako ostade s njom oko tri mjeseca*", veli sv. evandjelje. (Luk. 1. 56.) Recimo dakle koju o tom boravku Marijinu kod Elizabete.

Čini se, da je B. D. Marija otišla kući u Nazaret, prije nego je Elizabeta rodila. Tako mnogi pisci misle i tvrde. Razlog pako, za što tako misle, navode iz sv. evandjelja, gdje sv. Luka veli, da je Marija ostala s Elizabetom oko tri mjeseca i povratila se kući svojoj, a onda da se Elizabeti ispunilo vrijeme, da rodi. Budući dakle da je Marija otišla k Elizabeti šesti mjesec začeća sv. Ivana, a ostala je kod nje oko tri mjeseca, dakle ne potpuna tri mjeseca, nije moglo već onda biti navršeno vrijeme poroda, kad sv. evandjelje veli za Mariju, da je otišla.

Nu često se dogadja, da evandjelisti ono prije ispripovijedaju, što se je kasnije dogodilo, samo da sav dogadjaj redom ispripovijedaju. Tako i sv. Luka počeo pripovijedati, kako je Marija došla k Elizabeti u pohode, te je taj dogadjaj sav ispripovijedao, prije nego je o drugom predmetu počeo govoriti, kako je naime sv. Elizabeta svoga sina rodila. Za to je najprije ispripovijedao, kako je

andjeo k Mariji došao; što je on njoj kazao, a što ona njemu; kako je ona svoju tetku Elizabetu pohodila, kako ju je pozdravila i kod nje oko tri mjeseca ostala, a onda se kući povratila. Kad je, da tako reknem, Mariju kući doveo, tada tek stade pripovijedati, kako se je Ivan rodio. I za to prije reče, da se je Marija kući povratila, a poslije nadoveza: *„Elizabeti se ispuni vrijeme, da rodi"*. (Luk. 1. 57.) Odatle pako ne slijedi, da je Marija prije otišla kući, nego je Elizabeta rodila, nego valja kazati, da je Marija ostala kod Elizabete, dok se je Ivan rodio. I za to je baš sv. Luka rekao, da je Marija oko tri mjeseca ostala kod Elizabete, da se odatle vidi, da je čekala na rodjenje Ivanovo. Jer šesti mjesec iza začeća Ivanova saznala je od andjela za tu radosnu zgodu. Ubrojimo li onda dane, u koje se spremala na put, putovala u hram jeruzalemski, obavila svečanost i onda došla u pohode k Elizabeti; pa pridodamo li ono vrijeme oko tri mjeseca, što ga je po riječima sv. Luke kod Elizabete sprovela: dobit ćemo lako vrijeme od potpunih devet mjeseci, prije nego li je B. D. Marija ostavila kuću Zaharijinu.

To, što rekosmo, potvrdjuje se još i ovim razlozima. Ne da se pomisliti, da bi Marija, koja je od ljubavi došla k nosećoj rodjakinji, da ju podvori, upravo tada od nje otišla, kad je njezine pomoći najviše trebovala, i kad je bila u najvećoj potrebi. Ni jedna druga ženska ne bi toga učinila; puno manje je dakle mogla B. D. Marija to učiniti, osobito za to takodjer, što je došla i da sama vidi, što je sve od potrebe, da pripravi za Isusa, kad se rodi, i što je znala, da je Ivan imao biti preteča njezina Sina.

Tako misle mnogi crkveni pisci, napose Origen, (Hom. IX. in Luc.) pa sv. Ambrozije (Comm. Lib. II.) i drugi. Sv. Petar Damjanov takodjer je istoga mnijenja,

*

te u jednom svojem govoru (Serm. XIII. de nativ. S. Jo.) ovako govori: „Možemo mirne duše biti toga mnijenja, da je slavna Djeva ostala kod svoje rodjakinje Elizabete sve do dana, kad se je rodio Krstitelj, da novorodjenče na svoje grudi pritisne i tako ga većma približi k Stvoritelju, kojega je nosila u svojem neoskvrnjenom tijelu". Taj isti svetac, koji je velikom marljivošću čitao knjige, koje su za njegovo vrijeme i prije njega bile pisane, tvrdi, da je u jednoj knjizi čitao, da je B. D. Marija prva uzela na svoje ruke sinčića Elizabetina i da mu je svu moguću skrb i ljubav iskazala. Medjutim bilo kako mu drago, svršava sv. Petar Damjanov, ovo se mora držati kao nedvojbeno, da je djetetu, koje je imala roditi Elizabeta, mnogo dobra donio dugi i blaženi boravak prečiste Djeve u kući Zaharijinoj.

O tom ne treba ni govoriti, kako je sv. Elizabeti bilo milo, što ju pohodila prečista Djeva i kod nje tako dugo ostala. Ne treba ni o tom dvojiti, da li je sv. Elizabeta željela, da B. D. Marija kod nje još dulje ostane, da se može naužiti Božjega blagoslova. Jer ako je Bog za to, što je sveta škrinja staroga zavjeta kroz tri mjeseca boravila u kući Getejana Obededoma, blagoslovio toga čovjeka i čitavu kuću njegovu i sve njegovo, kako čitamo u sv. Pismu: „*I blagoslovi Gospod Obededoma i cijelu kuću njegovu . . . i sve njegovo poradi škrinje Gospodinove*": (II. Kralj. 6. 11.) kako li ne će onda svakim blagoslovom napuniti kuću Zaharijinu i sve, koji su u toj kući, kad ondje boravi živa škrinja novoga zavjeta i u njoj sam Bog? I to kud i kamo obilnijim blagoslovom blagoslovi Gospodin Elizabetu i njezin dom! Osim blagoslova Božjega ostavila je Marija u kući Zaharijinoj i drugo dragocjeno blago na uspomenu. To je blago bio miris njezinih krjeposti i dobar primjer, što ga je za sobom ostavila. Nema dvojbe, da su se sv. su-

pruzi Zaharija i Elizabeta, za koje sv. Pismo veli, da *„bijahu pravedni oboje pred Bogom, hodeći po svim zapovijedima i ustanovama Gospodnjim bez prigovora"*, (Luk. I. 6.) mnogo okoristili tim primjerom i mnogo naučili za svoj duhovni život, kao što god su Marija i Josip mnogo naučili i nasljedovali po primjeru Isusovu, u čijem su se društvu tolike godine nalazili.

U Crkvi se katoličkoj slavi svetkovina Pohoda B. D. Marije 2. srpnja. Na taj dan čita se kod službe Božje za poslanicu krasno mjesto iz knjige sv. Pisma, koja se zove Pjesma nad pjesmama. Čitava ta knjiga govori o vrhunaravnoj ljubavi Isusa naprama svojoj zaručnici Crkvi, kako to suglasno tvrde tumači sv. knjiga. Po tom je govor u toj knjizi i o ljubavi Isusovoj napram B. D. Mariji, premda se ni Isusovo ime ni Marijino izrično ne spominje; jer bez utjelovljenja, koje se dogodi u Mariji, ne bi bilo ni Crkve.

Prijateljstvo, i to dobro, pravo prijateljstvo prava je nužda za ženski stalež, tako za djevojke kako za udate. Čovjek je stvoren za društvo i za to po naravi svojoj naginje drugima. To se može opaziti već kod djece, koja se rado igraju i rado borave u društvu. A kad dijete ponaraste, kad se već malo po malo okani igračke i prione uz ozbiljan posao, osjeća potrebu da se porazgovori s drugima, da što čuje od drugih, da što više nauči i vidi. To je osobito važno za djevojčice, koje su upućene na kuću i obitelj. Prva je i najbolja prijateljica kćerke njezina mati. Sretne li za to one kćeri, koja imade pametnu mater. Takovoj materi neka slobodno otkrije kći srce svoje i neka ništa pred njom ne taji, jer će ju znati podučiti i dobro savjetovati.

Na druge ili prijateljice valja da pazi i djevojka i žena, s kojima će se družiti. Neka se ne druži s onom, koja misli samo na cifranje i modu, koja o drugom ne

govori, van o zabavama, koja ne mari za čednost, skromnost ni za bogoljubnost. Jer takova ne zna ni sebi pomoći, a kamo li da drugomu bude na pomoć, kada trebaš savjeta. Dobro dakle neka pazi djevojka, koju će si izabrati za drugaricu i prijateljicu.

Koja je već udata, još više treba da imade, tko će ju utješiti, tko će ju uputiti u mnogim stvarima, što ih dosada nije iskusila. Dakako muž je glava ženi svojoj; on je njezin prvi učitelj, vodja i savjetnik. U znamenitijim stvarima duše žena mora pitat savjete svojega ispovjednika, svojega duhovnoga vodja. Ali imade sto i sto slučajeva, u kojima se ne može obratiti niti na muža niti na duhovnika. Ako li nema matere, preostaje joj jedino njezina druga ili prijateljica. I za to je nužno, da pazi na to, koju i kakovu će odabrati, da joj povjeri tajne srca svojega. Ponajprije popitaj za savjet Gospodina i njemu otkrij srce svoje, potuži mu se na nevolju, koja te tišti, potrpi se i uzdaj se u njega. Ali smiješ za to ipak i prijateljici svojoj odati tjeskobe svoje. Više put je dosta, da se čovjek prijatelju izjada, pa je kraj svakoj tuzi. A i Gospodin obično dijeli utjehu svoju na usta prijateljeva.

Nego više put se dogodi, te mislimo, da nam je netko prijatelj, ali u istinu nije. Mnoga ženska željna je znati, što se u ovoj ili onoj obitelji dogadja, pa se pričinja prijateljicom kuće ili obitelji; ona izražuje svoju sućut, ali samo jezikom. U srcu ne osjeća žalosti ni sažaljenja, nego je samo željna, da što nova saznade. Takove se čuvaj. Tvoja prijateljica neka bude žena pametna, koja se razumije u kućanstvo, koja sa svojim mužem u slozi živi i koja svoju djecu valjano odgaja. Osobito pako neka bude tvoja prijateljica pobožna žena, da od nje štogod naučiš.

Što se posjeta tiče, to su oni stvar dobra i podržavaju medjusobnu ljubav, štovanje i prijateljstvo. Protiv toga dakle nema prigovora. Ali ako se posjeti čine je-

dino radi toga, da vrijeme što prije prodje, onda je to zlo, što se ne pozna dragocjenost vremena, i što je to protiv nauci sv. Pisma, jer ono kori žene, koje besposlene obilaze tudje pragove. Ako se posjeti prave za to, da se dobije zgoda obući se i sjajno nakititi, onda je to taština nedostojna pametnoga čovjeka. Pravi li koja posjete samo za to, da saznade i ispipa kakovu tajnu domaću, onda je to takodjer ružno, te se imade toga okaniti i popraviti se.

I primati posjete nije zlo, već stvar potrebna, a katkad i nužna. Ali nemoj se smatrati uvrijedjenom, ako ta i ta nije tebe posjetila, a bila je kod tvoje susjede. Barem ne moraš posjet uzvratiti. Ili ako dodje k tebi u posjete koja odlična osoba, onda nemoj pretjeravati i smatrati taj posjet kao sreću kakovu po tebe. A kad dodje koja niža osoba, koje posjetom ne držiš se počašćenom, onda nemoj poručivat po sluškinji, da te nema kod kuće, ili da ti nije dobro, pa da ne možeš posjeta primiti, ili ako i pripustiš posjetnika, nemoj biti hladna, neprijazna, ni zabodljiva. To je sve protiv ljubavi, kojom si dužna ljubiti bližnjega svojega.

I na to pazi kod posjeta, da ne govoriš puste riječi (puke fraze) t. j. ne meći ono u usta, česa nema u srcu. Tvoj razgovor neka bude prijazan, sladak i ugodan, ali ta slatkost mora da ide od srca. Jer ako srce ne zna za to, ili možda baš obratno osjeća, onda su takve riječi laž i himba. I toga se dakle čuvaj.

Eto i u toj stvari imadeš lijep primjer u životu B. D. Marije. Povodi se za njim i ne ćeš dospjeti na stranputicu.

Poglavlje četrnaesto.

Kušanje.

Nakon tromjesečnoga boravka vrati se B. D. Marija svojoj kući u Nazaret. Ona je već od tri mjeseca mati Božja. Veselje osobito mora da obuzima srce žensko, kad opazi, da je postala mati. Čovjek bi mislio, da će i prečista Djeva odmah iza navieštenja dohrliti k svomu zaručniku sv. Josipu i s velikim mu veseljem priopćiti radosnu vijest, da je začela Sina Božijega i da će ga za kratko vrijeme roditi. Nu tomu ni iz daleka nije tako. B. D. Marija šuti i nikomu ništa ne kazuje. Ona je podignuta na najviše dostojanstvo do Boga, na dostojanstvo matere Božje; ona je prosta od istočnoga grijeha, a po gotovo od svih i najneznatnijih osobnih grijeha; ona je najsvetija i najčišća od sviju, sva je lijepa i ljage nema na njoj. Ali ujedno je i tako ponizna, da se ne usudjuje ništa reći, što bi moglo biti njoj na slavu i čast. Sv. Elizabeta je jedina doznala za tu tajnu po nadahnuću Duha Svetoga, dakle na način vrhunaravan i čudnovat. I kad toga B. V. Marija nije već mogla pred njom tajiti, uzdiže se njezina presveta duša do nebeskih visina pred prijestolje Božje i zapjeva hvalu Bogu onom pjesmom „Magnificat“, o kojem je bilo govora u poglavlju dvanaestom.

Sv. Josip, njezin zaručnik, ništa ne zna o toj tajni utjelovljenja Sina Božjega. Mjesto da bude veselje i radost

medju sv. zaručnicima, što se približaje vrijeme radosnomu dogadjaju, pripovijeda nam sv. Pismo o velikoj tjeskobi, koja je zaokupila srce sv. Josipa i bila uzrokom neizrecivoj tuzi za njega i za Mariju, sve dok nije andjeo s neba došao i tajnu otkrio.

„*Kad bi zaručena*, čitamo u evandjelju sv. Mateja, ***mati njegova Marija za Josipa, prije nego su se bili sastali, nadje se da je trudna po Duhu Svetom. A Josip, muž njezin, budući pravedan i ne hoteći ju osramotiti, htjede nju potajno pustiti***“. (Mat. 1. 18.) Tekao je naime već četvrti mjesec, otkako je B. D. Marija po Duhu Svetom začela Sina Božjega. U to je vrijeme opazio sv. Josip, da je B. D. Marija postala trudna, ali nije znao, kako se je to dogodilo. On je bio pravedan, kako ga samo sv. Pismo nazivlje, t. j. muž vanredne svetosti, koja potpuno odgovaraše vanrednoj službi i zadaći njegovoj kao othranitelja Isusova. Bog naime običaje svoje darove dijeliti ljudima prema tomu, koliko im treba, da obave onu službu, u koju bijaše koga postavio. Sv. Josipu je Bog namijenio vanredno uzvišenu službu, da bude čuvar Sina Božjega i njegove presvete majke, pa je za to i njegova svetost, pravednost i vrlina vanredna i uzvišena. Ta je njegova svetost poslije rodjenja Kristova na osobit način rasla i množala se. On je Isusa uvijek svojim očima gledao, nosao ga, na srce svoje pritiskao, razgovarao s njim i na svaki mogući način služio mu i dvorio ga. Isusove riječi i njegov primjer poticao ga je neprestano na sve to veću savršenost. Osim toga potpomagao je svojom milosti Josipa Isus. Jer ako je Isus obećao onomu, koji bude u ime njegovo pružio siromahu ma samo čašu hladne vode, da ne će izgubiti svoje nagrade; to nije mogao ostaviti bez obilne nagrade ni ona nebrojena dobročinstva, koja je sv. Josip ne siromasima, već samomu njemu iskazao. K tomu pridolazi, da je i B. D. Marija

osobite darove milosti Božje svomu premilomu zaručniku željela i molitvom svojom isprosila. Jer ako i danas milost Božju najlaglje dobivamo po Mariji i po njezinom moćnom zagovoru, to je jamačno i sv. Josip prvi tim putem mnogo od Boga dobio i veoma u svetosti i u pravednosti napredovao. Vanredan je dakle i uzvišen stupanj njegove svetosti. Dakako to se izreći ne da, kolika je i kakova to svetost, kad nam nije Bogom objavljeno. Ali evo što neki učen i svet bogoslovac piše: „Držim vjerojatnim, ako tko misli, da sv. Josip milošću i blaženstvom sve ostale svece natkriljuje, jer u sv. Pismu nema ništa, što bi se tomu mnijenju protivilo, a ne nalazi se ni u sv. Ocima". To se mišljenje i tim potvrdjuje, što svi vjernici na osobit način štuju sv. Josipa, što je bl. usp. Papa Pijo IX. proglasio sv. Josipa zaštitnikom cijele Crkve, i napokon što Bog, kako već rekosmo, običaje davati svoju milost prema službi i dostojanstvu.

To spomenusmo o svetosti Josipovoj, da se bolje razumije ono, što slijedi.

Nedvojbeno postojala je izmedju B. D. Marije i sv. Josipa osobita zamjenična ljubav i medjusobno štovanje, kakovu nema para medju supruzima. Jer je oboje njih dobro i savršeno poznavalo krjepost i vrline, svetost i pravednost, kojom bijahu urešeni. A što je tko krjeposniji i svetiji, tim je većma vrijedan štovanja i ljubavi. Osim toga spada na savršenost supruge, da ljubi muža svoga, i svako mu dobro, osobito dobro duše, želi i od Boga prosi. Budući pak da je B. D. Marija u svemu bila uzor svake savršenosti, to je i njezina ljubav naprama sv. Josipu bila vanredno čista i savršena. K tomu pridolazi i to, što se zahvalnost, koju dugujemo dobročinitelju, ničim drugim ne da toliko naplatiti koliko ljubavlju. No sv. Josip mnogo je pretrpio, mnogo je podnio zbog prečiste svoje zaručnice, i to drage volje, s ljubavi

osobitom i vanrednom. Ne možemo dakle na ino nego da ustvrdimo, da je izmedju B. D. Marije i sv. Josipa postojala osobita zamjenična ljubav i medjusobno štovanje. Bili su oboje sveti, oboje pravedni, oboje savršeni, istih nazora, iste misli, istoga srca. Nije tu bilo traga ni spomena neslogi ili kavgi, nego vladaše potpuna sloga, nepomućeni mir, čista i najvršenija ljubav.

Znajući dakle sv. Josip, kako je B. D. Marija, prečista njegova zaručnica, sveta i savršena; budući uvjeren, da ona krjepošću i vrlinama svojim njega kud i kamo natkriljuje; — je li mogao i pomisliti na to, da bi ona grijeh preljuba učinila? A ipak ga je ta misao neprestano mučila. Bila je to neopisiva muka i bol. S jedne strane borila se njegova duša, da ne pristane uz takovu misao, koja se njemu činila upravo nemogućom i nepravednom po B. D. Mariju, i opirala se toj napasti. S druge strane vidio je na svoje oči, da je njegova zaručnica trudna, nu nije znao, kako ni od koga, samo je znao, da nije od njega. Što će dakle da učini? — Zakon je židovski nalagao kaznu za preljubnice smrt kamenovanja. I ta je misao jako mučila srce sv. Josipa, misao naime, da B. D. Marija, to presveto i nedužno stvorenje, zaglavi na stratištu ovako sramotnom smrću. A sva je prilika, šaptao je napasnik, da će se to dogoditi. Jer ako ti nijesi otac djeteta, koje se bude rodilo, sigurno će svi držati, da je nezakonito, i mater će onda kamenjem zasuti. Tako i na sličan način trpio je sv. Josip dan i noć neprestano velike duševne boli i tjeskobe, koje se perom ne dadu dostatno opisati.

Zakon je i to dopuštao, da muž svoju ženu, ako je preljubnica, otpusti i javno je osramoti, ali nije toga zapovijedao. Sv. Josip, kojega je srce bilo puno krjeposti i ljubavi, nije hotio učiniti, što bi dopuštala pravednost, da se je obistinio preljub, nego je kanio učiniti, što je

iziskivala ljubav. Nije hotio zaručnice svoje otpuštati i nje sramotiti, nego je naumio tajno od nje otići i u drugo mjesto otputovati. Time je ne bi izvrgao sramoti, jer bi svaki mislio, da je Josip u kakovu poslu otputovao, a ne bi nitko pomislio, da ju je otpustio. Ali i ta je misao za njega bila prava muka. Jer i to mu bijaše teško od nje se dijeliti, a još teže nju u velikoj pogibelji i potrebi samu ostaviti.

Sveti Oci i crkveni pisci, kad govore o tom događaju iz života sv. Josipa, slažu se u tom, da je to bila kušnja poslana od Boga, u kojoj su kušnji zasjale još većma krjeposti sv. Josipa i B. D. Marije. Jer u jednu ruku vidimo, gdje se plemenita duša sv. Josipa bori, da ne pomisli zlo o B. D. Mariji i da joj ne učini krivo otpustivši je od sebe; gdje nastoji uvjeriti se o tom, da se je to na vanredan i vrhunaravan način dogodilo; gdje svu tu tjeskobu duše strpljivo podnosi, nikomu ne kazuje ni riječi, ne tuži se ni pred kim, dapače ne spočitava Mariji ni ne prigovora ni riječima ni pogledom. U drugu ruku vidi se velika poniznost Marijina, kad šuti i nikomu ne kazuje, na kako uzvišeno dostojanstvo bi uzdignuta. Ona vidi nemir i uzbunjenost Josipovu; ona to žali, nju to boli, ali ona ipak šuti i pouzdaje se u Boga. Ne govori ništa Josipu, jer napokon koji bi muž takovu stvar i vjerovao, a da mu Bog ne objavi? Medjutim ta kušnja, koju je Bog u svojoj premudrosti i dobroti prepustio, najjače je svjedočanstvo, da je Marija Djevica. Jer tko ne će Josipu vjerovati, kada svjedoči za djevičanstvo Marijino, koji je i sam dvojio i kanio otpustiti Mariju, a nije otpustio?

Evo, kako o toj stvari govori sv. Bernardin sienski, koji je, tako se čini, upravo za to pisao, da suzbije one napadaje i klevete, koje nevjernici dižu protiv vjere katoličke. On se pita, za što je Bog prepustio ovo-

liku nepriliku na sv. Josipa, i odgovara, da se to zbog trojega tako dogodilo. „Prvo, veli on, poradi veće sigurnosti za tako znamenit dogadjaj. Jer kad mi čujemo, da je zaručnik B. D. Marije, koji bijaše veoma razborit, mudar i pravedan, pošto je vidio i dobro razmislio cijelu stvar, ipak prema onomu, što mu je naravski razum nalagao, kano dvojio o onom, što se je dogodilo, a poslije potpuno vjerovao, pa da je i prečistu Djevicu zadržao kao svoju zaručnicu i Krista kao sina, onda je i nama laglje tu tajnu čvrsto i stalno vjerovati, da ni najmanje o tom ne dvojimo. Drugo možemo ustvrditi, da je Gospodin za to privolio na one tjeskobe sv. Josipa, da većma potvrdi ono, što već vjerujemo. I doista, kako nas uči iskustvo, ona uzbunjenost duše, koju kušaju i hrabri duhovi u dvojbi, čini te smo većma zabrinuti tražeći istinu i svjetlo, kojim što se bolje rješavaju dvojbe, to većma postajemo uvjereni o onom, što se uči i spremni da vjerujemo; kao što čim većma osjećamo u našim slaboćama i teškoćama potrebu milosti Božje, tim smo ponizniji i i prema Bogu zahvalniji, tim smo oprezniji protiv napastima i marljiviji u čuvanju nebeskih darova. I na taj način znademo i smilovanje imati i pomoći onima, koji dvoje i koji su slabi. Napokon možemo reći, da su tjeskobe sv. Josipa bile korisne za bolje vježbanje u krjeposti, čineći sve jasnijim red milosti i providnosti Božje, koja odlučno ali blago vodi sve k svojoj svrsi". (Serm. de S. Jos. a. 2. c. 1.)

Tako sv. Bernardin sienski. A mi možemo nadodati samo još ovo: Sv. Josip, koji je radi otajstva utjelovljenja Sina Božjega toliko tjeskobe i boli pretrpio i u pogibelji bio, da si ne ogriješi savjest, ili da ne izgubi poštenje svoje, ne bi nikada u tu tajnu vjerovao, niti bi se ikada mogao umiriti, da nije bio potpuno podučen na vrhunaravan način i da nije o tom posvema bio osvje-

dočen. Ili kako sv. Toma Akvinski to zgodno u malo riječi veli: „Kao što je Gospodin prepustio, da apostol Toma dvoji o njegovu uskrsnuću, da naime u dvojbi pipa njegove sv. rane i pipajući vjeruje, a vjerujući iscijeli u nama ranu nevjere: tako je Gospodin prepustio, da i sv. Josip dvoji o djevičanstvu Marije, da tako u dvojbi dobije navješćenje od andjela, a zadobivši ga još stalnije vjeruje".

„A dok je on tako mislio", nastavlja sv. evandjelje, *„gle, andjeo Gospodnji javi mu se u snu govoreći: Josipe, sine Davidov, nemoj se bojati uzeti Marije žene svoje; jer što se u njoj začelo, po Duhu je Svetom. A rodit će Sina, i nazvat ćeš mu ime Isus, jer će on spasti narod svoj od grijeha njihovih"*. Pisci svetih knjiga, kad hoće da kažu nešto novo, neobično, čudnovato, vanredno, rabe ovu riječ gle. Tako i tude. Pripovijeda se čudnovat dogadjaj. Ukazuje se andjeo Gospodnji u snu, kad je duša najsabranija i najsposobnija, da doznade naloge nebeske. Sv. Josip naime sniva, kao da vidi andjela, koji mu govori: Josipe, sine Davidov... Riječi su to mile i utješljive. Zove ga andjeo sinom Davidovim, da mu bude jasnije, što mu kani reći o Mesiji, koji se je imao roditi iz koljena Davidova. Nemoj se bojati, veli mu, jer se je bojao, zadrži li je, da će uvrijediti Boga ili poštene ljude. Nemoj se bojati uzeti Marije žene svoje, razumijeva se: uzeti i zadržati je kod sebe, pošto je naumio potajno ju ostaviti. Isto je kao da mu je rekao: tvoja zaručnica nije preljubnica, nego je ona Djevica, o kojoj Izaija prorok govori: *„Gle, Djevica će začeti i rodit će sina"*. (Is. 7. 14.) Rodit će sina, a ne kćer. Kad to budeš vidio, ne ćeš više dvojiti, da je po Duhu sv. začela; jer kad budeš vidio, da je istinito, da je sina rodila, što sam ti unaprijed kazao, vjerovat ćeš, da je takodjer istinito, da je po Duhu Sv. začela.

Da se vidi, kako u sv. Pismu nema ni jedne riječi previše, treba opaziti ovu razliku u govoru andjelovu. Kad je andjeo navijestio Zahariji, da će njegova žena Elizabeta roditi sina, veli mu ovako: *„I žena tvoja Elizabeta rodit će ti sina, i nazvat ćeš mu ime Ivan“*. (Luk. 1. 13.) A tada ukazavši se Josipu veli: *„A rodit će sina, i nazvat ćeš mu ime Isus“*. Nije rekao: rodit će *ti* sina, jer nije od njega, niti je njegov; nego će se roditi cijelomu svijetu, za sav svijet, i bit će Sin Božji, spasitelj svijeta.

Kao što nema pera na svijetu, koje da opiše boli i tjeskobu srca sv. Josipa prije ukazanja andjeoskoga, tako ni toga ne može opisati pero ljudsko, kolika je bila sada radost i neopisiva utjeha u srcu sv. Josipa. Sad je i njemu objavljena tajna utjelovljenja; sada i on znade, da je Marija, njegova zaručnica, postala materom Božjom. Od sada je njegovo štovanje napram B. D. Mariji veće, i veća pripravnost, da njoj kao svojoj gospodarici služi i nju dvori.

Eto u takovoj se stisci nalazila B. D. Marija naprama svojem zaručniku; kroz cijelo vrijeme kušnje šutila je ponizna Božja službenica i strpljivo podnosila neugodnost, sve dok nije izvolio Gospodin otkriti njezinu nevinost.

I svakoj drugoj djevojci, i u opće i ženskoj i muškarcu, mora da je poštenje i dobar glas dragocjena stvar. Na pose za djevojku njezino je poštenje njezino sve. Dakako prvo ima biti njoj, da bude pred Bogom i u savjesti čista, ali onda i to, da nju svijet poznaje kao takovu i drži. Prema tomu mora ona da pazi ne samo na to, da ne povrijedi svoje čistoće, nego i na sve ono, što bi zlobni ljudi mogli za zlo uzeti. Jer kao što oko, koje je najsjajnije udo i najosjetljivije, svaki i najmanji trunak jako vrijedja i boli mu zadaje: tako i čistoći djevičanskoj škodi svaka i najmanja nečistoća. Je li tko samo rekao

o poštenoj djevojci koju nepovoljnu riječ, već ju to vrijedja i boli. A to za to, jer je za djevojku poštenje i dobar glas najprva i najglavnija stvar. Oduzme li koji zlotvor djevojci čistoću, kao da ju je ubio; i čestita djevojka voli umrijeti nego li se dati okaljati. I smrt je za nju manje zlo, nego li izgubljeno djevičanstvo.

Ako se dakle kojoj dogodi, da ju zlobni jezici ocrne i okleveću, što će učiniti? Hoće li onako povrijedjena ustati kao ranjena lavica i tražiti da se osveti svojemu uvrjeditelju? Hoće li stati psovati i proklinjati svoje klevetnike, ili će se možda odvažiti na još smionije djelo? — Ne; to ne bilo po duhu Kristovu. Istina dozvoljeno je putem suda zatražiti, da se kleveta opozove, šteta namiri, ako je kakova prouzročena. Ali savršenije je slijediti primjer kraljice djevicâ i mirno trpjeti i šutjeti, budući uvjerena, da njoj takve klevete ne mogu škoditi, jer je Gospodin njezin branitelj. Dakako teško je trpjeti, ali istina mora na vidjelo, a za strpljivost i patnju čeka nju nagrada od Boga. Samo ona, o kojoj se zlo govori po istini, ne može da bude mirna i strpljiva, jer znade, što ju čeka, ako se bude vjerovalo pripovijedanju.

Djevičanska čistoća je nebeski cvijet na zemlji zasadjen. Ona se zove andjeoska čistoća, jer čovjeka andjelu sličnim čini. Čuvaj za to, kršćanska djevojko, taj biser, to svoje sve blago. Sjeti se, da nosiš čistoću u ljudskom tijelu. Ti nosiš dragocjeno blago u krhkoj posudi. Ne pouzdavaj se za to u tu posudu, sve ako ti se i čini dosta jakom. Nego moli presvetu Djevicu, neka se za tebe zauzme, da svoju nevinost neokaljanu sačuvaš.

Poglavlje petnaesto.

Marija putuje u Betlehem.

Medjutim približavalo se vrijeme, koje je Bog od vijeka bio opredijelio, da se rodi Spasitelj svijeta. I budući da se je to imalo dogoditi u gradiću Betlehemu u zemlji Judinoj, kako su već prije više vijekova prorekli proroci, odredi Bog, da rimski car Augusto i ne hoteći k tomu doprinese, da se to proročanstvo ispuni. Opstojalo je pak proročanstvo proroka Miheje, koji je sedam sto godina prije toga dogadjaja živio: „*I ti Betleheme Efratski, ni po čem nijesi najmanji medju kneževskim gradovima Judinim; jer će iz tebe izaći vodja, koji će vladati nad narodom mojim Izraelom*“. (Mih. 5. 2.) Znala je za to proročanstvo prečista Djeva, koja je u hramu jeruzalemskom u svetim knjigama dobro bila podučena, i vjerovala je čvrsto u riječ Božju. Čekala je za to mirno na odredbu Božju, zabavljena medjutim svetim čeznućem, da ugleda svoga Boga i Spasitelja u obliku ljudskom, kano zaogrnjena odorom čovječjega tijela.

Kako se je ispunilo proročanstvo Božje glede mjesta, u kojem se imao roditi Spasitelj svijeta Isus Krist, pripovijeda potanko sv. Luka u svom evandjelju: „*Dogodi*

se pak onih dana, te izidje zapovijed od cara Augusta, da se popiše sav svijet. Taj popis prvi obavi Cirin, poglavar Sirije". (Luk. 2. 1. i 2.) Car Augusto, kojega spominje sv. evandjelje, bio je car silnoga i najvećega za onda na svijetu carstva rimskoga. A vladao je taj vladar punih 56 godina; u 42. godini njegova vladanja rodi se Isus. Rodio se pak za vlade ovoga cara, jer je tada bilo skroz mirno doba: to bo je dolikovalo njemu, koga naziva sv. Pismo *„knezom mira"*, a u Psalmu 71. veli se, da će se *„u dane njegove roditi pravda i obilje mira"*. I ne mogaše biti većega znaka miru, nego li da jedan car vlada gotovo cijelim svijetom, i da jednomu caru sav svijet plaća porez. Rodio se nadalje u ono doba, kad je tudji car vladao nad zemljom židovskom, kada je naime nestalo domaćih kraljeva, kako je to prije dvije tisuće godina bio prorekao patrijarha Jakob blagoslivljajući sinove svoje. Kad je naime red došao na trećega sina Judu, da ga otac umirući blagoslovi, reče mu otac: „Ne će se palica vladalačka odvojiti od Jude, niti vladar od bedara njegovih, dokle ne dodje onaj, koji se imao poslati (t. j. Mesija), i on će biti očekivanje naroda" (I. knj. Mojs. 49. 10.). To je vrijeme tada bilo, jer potomci Judini izgubiše kraljevsko žezlo i živu u siromaštvu i preziru, a nad Judejom vlada tudjinac, car rimski, u čije ime upravlja tom pokrajinom njegov namjesnik.

U 42. godini svoga vladanja dakle izda car Augusto zapovijed, da se popiše sav njemu podloženi svijet. Izišla je ta zapovijed onih dana, kad se je rodio sv. Ivan Krstitelj. A izdana je u tu svrhu, da se svi podanici carstva ubilježe u knjige, da se uzmogne rasporezati porez na sve glave u carstvu. Kod toga popisa trebalo je, da se jave muškarci i žene; jer se tu nije radilo o popisu momaka sposobnih za vojnu, nego o porezu, koji se imao

udariti na glavu svakoga podanika. Veli sv. evangjelist, da je taj popis izveden po glavaru Sirije Cirinu. Potpuno ime toga poglavice jest: Publij Sulpicij Kvirino, koji je bio namjesnik carski u Siriji, kamo je spadala i Judeja, u kojoj je Betlehem. I za to ne veli evandjelist, da je popis obavio kralj Herod, već namjesnik carski Kvirin ili Cirin. Radilo se je naumice tu o porezu, što će ga pobirati Rimljani od glave po cijelom svijetu, a ne o porezu, što ga je pobirao kralj od židovske samo zemlje. Niti bi inače bilo razloga, za što bi tom prigodom sa Josipom išla i B. D. Marija, što nije bivalo kod poreza, što ga uzimahu kraljevi židovski.

Kako su nedogledni putevi Božji! Kako mudro znade Bog upraviti sve ljudske dogadjaje za onu svrhu, koju on sam odredjuje! Kolika je razlika izmedju namjere Božje i ljudske! Car Augusto izdaje zapovijed, da se popiše sav njemu podložni svijet, Što ga potiče na taj korak? Slavičnost i taština, da saznade, koliko se glava njemu kao caru pokorava; pohlepa za blagom, da pobroji, koliki se porez njemu plaća; dok se providnost Božja služi tim dogadjajima za to, da svoju vječnu odluku ostvari. I doista, da nije te zapovijedi bilo, ne bi se B. D. Marija uputila u Judeju na tako dalek put i u to vrijeme, kad je već imala da rodi. A ovako upoznavši u toj zapovijedi ne toliko volju carevu, koliko volju Božju, pokori joj se sa svom pripravnošću. U toj odredbi upoznala je ona i otajstvo: da se naime odatle razabere, da je i ona i sin njezin iz porodice Davidove, iz koje se imao roditi obećani Mesija; a drugo da se Isus pokaže pravim čovjekom, kad se je dao upisati kod općenitoga popisa svih ljudi u rimskom carstvu; napokon i to, da će on svojim poniženjem, što se je podvrgao vladavini zemaljskoga vladara, izbaviti nas ispod puno sramotnijega ropstva djavolskoga.

*

„I podjoše svi da se upišu svaki u svoj grad", veli sv. evangjelje (Luk. 2. 3.), pošto je bila proglašena carska zapovijed.

Carski se je namjesnik, obavljajući popis u Palestini, držao jamačno i starinskih običaja one zemlje, da mu posao laglje podje od ruke. Po starodrevnom običaju, koji poticaše još od vremena Mojsijevih, bili su Izraelci razdijeljeni na plemena, a svako pleme na porodice, a porodice na domove, a dom na pojedine muževe. (Jos. 7. 14.). Tog se je običaja držao Kvirin, jer taj način upisivanja bijaše najlaglji i ujedno svrsi najprikladniji. I budući da su Rimljani popisivali i žene, to se je i ovaj put — što je bilo prvi put u zemlji židovskoj — popis vodio i za muškarce i za žene, dapače neki misle i za djecu. Išao je dakle svaki u svoj grad, t. j. u onaj grad, odakle potječe glava njegova doma ili porodice. A postojbina ocu Davidovu i Davidu samomu bijaše Betlehem. Po Davidu dakle, koji je, kad je postao kraljem, prvi svoju porodicu podigao, prozva se Betlehem gradom Davidovim. Za to i veli dalje sv. evangjelje: *„Podje pak i Josip iz Galileje iz grada Nazareta u Judeju u grad Davidov, koji se zove Betlehem, jer on bijaše iz doma i porodice Davidove, da se popiše s Marijom zaručenom si ženom trudnom."* (Luk. 2. 4. i 5.)

Kako je ovo dvoje najsvetijih ljudi dovršilo svoje putovanje, što im se je na putu dogodilo, kako li su stigli u Betlehem, toga nam ne kazuje sv. evandjelje. Moramo se dakle ograničiti na ono, što o tom putovanju misle oni pisci, koji se bave biblijskim naukama. Ponajprije može svatko lako uvidjeti, kako se je ona careva zapovijed neugodno dojmila sv. Josipa, ne toliko poradi sebe, koliko poradi Marije. Bilo je već nastupilo zimsko vrijeme, put je dalek od kakvih pet dana hoda, a kraj toga vrijeme pred porodom. Nije dakle čudo, da je sv. Josipa

obuzela ne mala briga poradi zaručnice svoje Marije. Ali dakako nije tu bilo ni riječi prigovora ili tužbe, već mirno i odano u volju Božju dadoše se oni na put. Evo, kako n. pr. opisuje jedan izmedju novijih pisaca to putovanje B. D. Marije i sv. Josipa u Betlehem prema onomu, što nam je poznato iz povjesti, te iz predaje o običajima hebrejskog naroda. „Jesen je bila primakla kraju: bujice hrle uz veliki šum u doline; sjevernjak duva u visoke terebinte (neko drvo), a nebo, zastrto sivim oblacima, navješćuje, da će doskora snijeg. Kad al jednoga jutra — vrijeme je bilo neprijazno i tmurno — bilo je opaziti, gdje se neki stanovnik grada Nazareta sprema brižno na put, koji mu nije dopuštao, da njim oteže, premda vrijeme nije bilo baš najzgodnije za putovanje, i premda njegova drugarica, koju je bio posadio na miroljubivo kljuse, bijaše već blizu poroda. Sa sedla na kljusetu visjela je s jedne strane košara, pletena od paomova lišća, a u njoj datulja, smokava, suhoga grožđja i nekoliko ječmenih pogača, a s druge strane zemljena posuda, da njom zagrabe vode iz zdenca ili iz izvora, na koji se namjere na putu. Umah na to prebaci naš putnik preko ramena vreću s nešto malo najnužnijih stvari, uze u ruke uzdu i u ime Gospodovo krenu na put".

Tako putovahu B. D. Marija i sv. Josip u Betlehem. Ona sjedeći na kljusetu, katkada i koji korak pješke idući, a on cio put pješke uz svoju presvetu zaručnicu. Dakako da su putem češće počivali i odmarali se; kroz ono pet dana, što je putovanje trajalo, na konak se svrnuli u koje mjesto ili gradić, te drugi dan opet dalje putovali. Putem razmišljavahu jamačno često puta o proročanstvima iz davnine, u kojima se govori o budućem Mesiji. Sigurno im je došlo na pamet i ono proročanstvo proroka Miheje o Betlehemu, iz kojega će izaći vladar,

koji će vladati nad narodom izraelskim i *„kojega je izlazak od početka, od dana vječnosti“*. (Mih. 5. 2.).

Napokon dodjoše sveti putnici blizu pred Betlehem nakon napornoga putovanja od pet dana. Iz daleka ugledaše gradić, sagradjen na vrletnom ali ne previsokom brježuljku, okružen zidovima. Svud naokolo dižu se pomanji brježuljci. Prema sjeveru pukla prostrana lijepa ravnica, puna pašnjaka i obradjenih polja. Po njoj je opaziti razasutih stada, pastirskih kolibica, smokvenih stabala i uljikovih. Takav je po prilici položaj Betlehema. Betlehem — to hebrejsko ime znači hrvatski kuća kruha, t. j. kuća, u kojoj imade kruha u obilju — zove prorok Miheja Efratski, za razliku od drugoga Betlehema ili Betulije, koji se grad nalazi u zemlji Zabulonskoj, a na glasu je radi pobožne udovice Judite, koja ga je spasila od sile Holofernove. Ovaj pak Betlehem Efratski poznat je već u vrijeme, kad je živio petrijarha Jakob. Tu je naime umrla i pokopana Rahela, mati Josipova i Benjaminova; tu joj se i dandanas nalazi spomenik. Još glasovitijim je postao taj grad po kralju Davidu, koji se je u njem rodio. Nedaleko od groba Rahelina nalazi se ono vrelo, iz kojega su tri junaka, prošavši kroz neprijateljski tabor uz pogibelj života. zagrabili vode i donijeli žednu Davidu; ali on, koji je tolike neprijatelje svladao, svladao je i sebe, te ne htjede piti vodu, već je izli za žrtvu Gospodinu. U toj okolici je isti David kao pastirče skladao na svojoj citari mnoge od svojih psalama, koji se i dan danas pjevaju kod službe Božje. Tu je bilo i ono „zatvoreno vrelo“, krasan spomenik na kraljevanje Salomonovo, koje je, krijući u sebi svježu vodu, bilo slika netaknute i neoskvrnjene djeve Marije. Tu je bio i onaj „zatvoreni vrt“, koji se toliko slavi u Pjesmi nad pjesmama, a bio je takodjer slika Marije. U kratko da reknemo: cijela je ta okolica sa svojim

spomenicima bila kano nijemi prorok, pokazujući na Onoga, koji se eto u krilu Djevičinu onamo približavao.

Što se bliže primicahu Betlehemu, to je sve više svijeta dolazilo u grad. Grne svijet, a ni iz daleka ne sluti, tko dolazi s njima. Jedni dolaze na devama, većinom žene s bijelom koprenom na glavi; odličniji jašu na konjima, a siromašniji na oslima: svi idu na popis, jer tako glasi zapovijed cara Augusta. Medju tim raznim putnicima stigoše napokon Marija i Josip u grad Betlehem. Moglo je biti već kasno pod večer. Potražiše si odmah mjesta za konak u svratištu, ali toliko je stranoga svijeta nagrnulo, da nije ni posljednji kutić u kući bio prazan. Popitaše se moguće i u kojoj privatnoj kući i zamoliše konaka; ali uzalud. „On dodje u svoje vlastito, a njegovi ga ne primiše“, kako veli sv. Ivan evangjelist. Za njih nije bilo mjesta nigdje u gradu. Nije im dakle preostalo drugo, van da izidju iz grada, te da si gdjegod vani nadju kakovo zaklonište. U okolici betlehemskoj, budući ona vrletna i puna hridi, bilo je više izdubina, u kojima su znali siromašni putnici naći konaka, a za nepogode služile su i stoki zakloništem. U takovu izdubenu špilju unidoše Marija i Josip, zadovoljavajući se u svojoj poniznosti tim mjestom kao da je najudobniji stan.

O kako je negdje sv. Josipu moralo biti teško pri srcu, kad je vidio, da je B. D. Marija, mati Božja, prisiljena u zapuštenoj špilji potražiti utočište! On kao glava obitelji imao se je pobrinuti za pristojan stan, a ne može da nadje! Zaista da nije nazrijevao u tom prst Božji, da nije čitao na licu presv. Bogorodice onaj mir i zadovoljstvo, bilo bi mu nesnosljivo. Nego to se je tako dogodilo u jednu ruku, da sv. Josip i B. D. Marija imadu novu priliku pokazati se ponizni, strpljivi i odani u volju Božju; u drugu ruku da bude za našu nauku,

da budemo strpljivi i odani u volju Božju, ako nas slične prilike snadju; a napokon — i to je glavni razlog — da se ispuni osnova Božja, po kojoj je Mesija imao doći na svijet u svoj svijet, koji je on stvorio, a njegovi ga ne primiše, za ljubav mu uzvratiše prezir i mržnju, za dobročinstva nezahvalnost, za život smrt.

O nezahvalni svijete! kako će ti teško biti na sudnjem danu!

Poglavlje šestnaesto.

Marija rodi Isusa.

Bog dragi, koji je od vijeka već bio odredio, gdje će se naroditi Krist, i koji je po svom proroku Miheji to dao proreći, u svojoj premudroj providnosti sve je tako udesio, da je baš u to vrijeme car Augusto izdao zapovijed, da se sav svijet popiše, te da tom zgodom Marija i Josip u Betlehem dodju, kad se već bilo približilo vrijeme, da se rodi Krist. Vjerojatno je, da je B. D. Marija znala i za mjesto, gdje će roditi i za vrijeme, kada će roditi. Za to je veoma rada u Betlehem išla, premda je put dalek i tegotan bio. A budući da je ona bez muža začela, to je mnijenje općenito Crkve i sv. Otaca, da je tako i bez muke djetešce Isusa u utrobi nosila. „Pravom, veli sv. Bernardo, nije ona jedina osjetila onu dosadu i trud, koju osjećaju druge trudne žene, jer je ona jedina kao djevica začela. I dok je drugim ženama teško daleko ići, to je B. D. Marija s velikom radosti otišla u goru, da posjeti Elizabetu, dapače išla je i u Betlehem, kad je već bilo vrijeme da rodi, noseći dragocjeni onaj poklad, noseći lagan teret, noseći Onoga, koji je nju nosio". (Sermo infra oct. Assumpt. B. M. V.

„*A dogodi se, kad ondje bijahu, ispune se dani, da ona rodi*" (Luk. 2. 6.), tako počinje sv. evandjelje pripovijedati tajnu narodjenja Kristova. I što se je više

primicao čas, da se svijetu rodi Spasitelj i Otkupitelj, to je bila radosnija i uznesenija Marijina duša. Pa ako je cio narod židovski, a napose svi pravednici, sa žudnjom očekivao Mesiju, to je žudnja i radosno očekivanje Marijino bilo kud i kamo veće i silnije.

„*I rodi sina svojega prvorodjenoga, i povi ga u pelenice, i metnu ga u jaslice, jer im ne bijaše mjesta u gostionici*". (Luk. 2. 7.) Eto, to je sve, što nam sv. Luka pripovijeda o tom nada sve znamenitom dogadjaju. Zove pak sv. evandjelist Isusa prvorodjenim sinom Marijinim ne kano da je druge sinove iza njega rodila, nego za to, što prije njega nije nikoga rodila; zove ga i za to, jer se je prvorodjenac prikazivao Gospodinu po zakonu Mojsijevu, i kao prvorodjenac iskupljivao i tako se zvao, pa ma iza njega drugi ne slijedio. Marija rodi Isusa u noći, usred tišine noćne. I kao što Marija zače bez muža i — kako bi već spomenuto — nosaše dijete bez boli u utrobi, tako bez boli i skvrne rodi; kao što sunčani trak prolazi kroz staklo, a da ga ne potare, tako se Isus rodi od prečiste djevice bez povrede njezina tijela, bez boli, bez pogani. Novorodjeno dijete, kako to veli bl. Marija Agredska, prvi prihvatiše andjeli i položiše u naručaj matere Božije. Ona ga sama na to povi u pelenice i metnu ga u jaslice. Ona mu se sama i prva od svijn pokloni kao svomu Bogu i Stvoritelju. Ona prva iskaza božansku čast Kristu; jer u onaj čas nije mu se klanjao nitko van andjeli nebeski. Sv. Josip je vidio Isusa istom pred zoru, kad se je već rodio, kao kad pupoljak vidimo još na večer zatvoren, a u jutru ga zatečemo već procvala u krasan cvijet.

Mjesto, gdje se je rodio Isus, nije bila kuća, ni ljudski stan. Nije naime bilo više mjesta u gradiću Betlehemu, koji je bio zbog popisivanja pun stranaca; i gostione bijahu pune, puni javni konaci. Josip i Marija

u svojem siromaštvu i u svojoj čednosti odabraše si za stan jednu od onih mnogih špilja, kojih je blizu Betlehema bilo više, a služile su za skrovište pred nepogodom vremena pastirima i njihovu stadu. Ta špilja, u kojoj se rodio Spasitelj svijeta, leži na istočnoj strani Betlehema, te se po staroj predaji nalazi pod jednim od onih svodova, nad kojima bijaše sagradjen nekadanji kraljevski grad Davidov. Tako se eto obećani Mesija, koji, u koliko je čovjek, vuče lozu od kralja Davida, i doista rodio u gradu Davidovu i u kući Davidovoj, samo što je i kuća Davidova postala onda ruševinom, kao što je i porodica Davidova medju to izgubila krunu i žezlo, bogatstvo i ugled. U toj dakle špilji, koja je služila u ono vrijeme za štalu, rodio se Sin Božji. Njegova presveta majka polaže ga u najudobnije i najpristojnije mjesto u štali — u jaslice, da ondje na slami počiva mali Isus, kad nema ni svoje posteljice. Ona učini djetetu svojemu sve, što samo mogaše učiniti mati siromašna i što je to presveto djetešce trebalo prema svojoj naravi čovječjoj. Pokraj jaslica — kako predaja iz davnine svjedoči — stajale su dvije životinje: vol i osao, koji su na svoj način prepoznali Gospodara svoga i grijali ga dahom svojim. Bio je to onaj osao, kojega je sv. Josip iz Nazareta doveo sa sobom, budući potreban na putu. Za vola isto tako doznajemo po davnoj predaji, da ga je sv. Josip sa sobom poveo s tom nakanom, da ga u Betlehemu, gdje je bilo tada mnogo svijeta, proda i onim novcem plati porez od glave caru.

Tko ovu pripovijest o narodjenju Isusovu promatra samo izvana, t. j. ako tko samo pred očima imade ono, što se je dogodilo, taj se sigurno mora od čuda snebivati i sama sebe pitati: Kako je to, da Bog svemogući nije inače udesio prilike i vrijeme, kada se imao Sin Božji roditi, tako da se je barem u svojoj kući rodio, a ne u tudjoj štalici; da je imao barem sve potrebno, što

i druga djeca imadu, kad se rode, a ne da trpi krajnje siromaštvo, studen i potpunu osamljenost. No tko misli na tajnu tih dogadjaja, tomu je sve jasno. Tko misli na to, da je Sin Božji došao za to na ovaj svijet, da ljude izliječi od oholosti, od prekomjerne želje za uživanjem i za blagom ovoga svijeta; koji su gotovo i pojam izgubili o pravom Bogu i s uma smetnuli posljednju svoju svrhu, poradi koje su stvoreni, te su tako svojom najvećom srećom smatrali, ako su mogli udovoljiti svojim neurednim željama i strastima: — taj mora u tom dogadjaju nazrijevati Božje milosrdje i diviti mu se. „Da je htio, veli sv. Ivan Zlatousti, mogao je doći u oblacima, uz trešnju zemlje i pucnjavu gromova, ali nije došao tako, jer htjede da nas spasi, a ne da nas upropasti, te odmah da pogazi ljudsku oholost. I za to ne postade samo čovjekom, nego postade siromašnim čovjekom, pa si odabra i siromašnu majku, koja ne imajući kolijevke svoje čedo metnu u jaslice". — „On je maljušan, veli sv. Ambrozije, da ti uzmogneš biti savršen čovjek; on povit u pelene, da se ti riješiš smrtnih zamki; on se rodi na zemlji, da ti dodješ u nebo". — I da se je baš u štalici rodio, imade svoje duboko znamenovanje. To je naime djetešce imalo biti pastirom naroda; onaj, koji ne vlada sa gvozdenim žezlom poput silnika nad narodom svojim, već kao „dobar pastir" ovce svoje vodi na pašu pred njima idući i pastirskim štapom njima ravnajući, imade rodno mjesto kraj stada svoga — u štalici. A što je položen u jaslice, obistinjuje se tim ona njegova riječ: „*Lisice imadu duplja svoja i ptice nebeske gnijezda svoja, a Sin čovječji nema kamo da nasloni glavu*". (Mat. 8. 20.) S druge strane za nas je to pouka, da ne težimo za blagom ovoga svijeta. Kao što se goli radjamo na ovaj svijet, tako ćemo praznoruki otići i ništa ne ćemo ponijeti sa sobom osim dobrih djela.

Na ljudsku govoreći, moglo je B. D. Mariji biti teško pri srcu, kad je pomislila, gdje ona sada boravi. U gradu Davidovu, u njegovim nekadanjim kraljevskim dvorima, koji su sada samo ruševina. David, njezin praotac, bio je nekad moćan i ugledan kralj, njegova kuća bogata i imućna: a sv. Josip i ona, njegovi potomci, nalaze se u krajnjem siromaštvu, bez ugleda i bez časti. Došli su eto u grad slavnih svojih pradjedova, pa gle, nitko ih ne pozna, nitko za njih i ne pita, dapače nitko ih na konak ne će da primi. To su bili gorki časovi. No oni sve to strpljivo podnose i odano u volju Božju. Oni su znali, da su njihovi pradjedovi, koji su živjeli poslije kralja Davida, radi grijeha svojih po pravednoj odluci Božjoj pali na tako niske grane, te izgubili krunu i žezlo. Bili su osim toga uvjereni, da je Bog neizmjerno dobar i milosrdan, koga on ljubi da toga i kara, i da sve to, što trpe, izlazi njima na dobro. A za naknadu što nemaju dobara ovoga svijeta, obdario ih je Gospodin neizmjernom srećom, mirom i zadovoljstvom srca, a vrhunac njihove sreće jest djetešce Isus, koga već gledaju i u njemu neiskazano uživaju. Ni traga dakle nema u njih nezadovoljstva ni gorkosti kraj sve te bijede.

Ne moj za to ni ti, kršćanine dragi, žaliti, ako si možda bez tvoje krivnje pao na niske grane; ako si od bogata postao siromašan. U opće nemoj se žalostiti, ako si siromašan i neznatna staleža. Jer ako je tvoja savjest čista, i ako ti za Boga živiš i on u tebi živi; onda si ti neizmjerno bogat i velik, onda ti u istinu posjeduješ veliko blago: mir i zadovoljstvo srca, a pred očima Božjim si velik, jer si pravedan i svet, pa te i andjeli Božji štuju, a pakao te se boji. Zar je Bog danas manje moguć, nego li je bio prije, da te ne bi mogao opsipati zemaljskim blagom, kad bi to dobro bilo po tebe? Ako li ti toga ne će dati, tko ti može oteti onu nebesku radost

i sreću, koju je on svojim vjernim obećao i koja te za kratko vrijeme čeka? Ako te napasti snadju, te postaneš u siromaštvu svojem nezadovoljan, reci: budi volja tvoja, Gospodine. Sjeti se riječi iz hvalospjeva Marijina: „*Milosrdje njegovo od koljena do koljena onima, koji ga se boje*". (Luk. 1. 50.) I one druge: „*Gladne napuni dobara, i bogate otpusti prazne*". (Luk. 1. 53.) Marija i Josip dolaze u grad Davidov kao siromašni putnici i ne dobivaju konaka; ali eto dolazi obećani Mesija, da uspostavi opet prijestol njihovih praotaca. Možda će oni sjedjeti doskora na uspostavljenom na ovom svijetu prijestolju njihovih pradjedova u slavi? Bog je drugačije odredio. Oni ostaju siromašni u zemaljskim dobrima i neugledni pred svijetom, ali za to ugledni i bogati vjerom, ljubavi, strpljivošću i poslušnošću. A sada sjedi oboje njih za uvijek na prijestolju slave u kraljevstvu nebeskom. Što im je dakle naškodilo prijašnje siromaštvo i bijeda, koju su pretrpjeli? Sada se milijuni i milijuni siromašnih kršćana i prezrenih osoba s pouzdanjem obraćaju na Mariju i prose njezinu pomoć u nevoljama i strpljenje u bijedama, a njezin primjer mnoge tješi, diže ih i hrabri. Jer ako je Bog onu, koja se zove blagoslovena medju ženama, pustio u tolikoj oskudici, koga da to ne utješi, ako njemu Bog sličnu kušnju pošalje?

Siromaštvo i oskudica, u kojoj se nalazila presveta Mati Božja, bila je tvrda ljuska, u kojoj se skrivala dragocjena jezgra. Kada je B. D. Marija vidjela pred sobom božansko djetešce u neopisivoj dražesti, obuze njezinu dušu takovo čuvstvo sreće i blaženstva, da se ne da izreći. Nema pera, da opiše onu radost, koja je tada napunjala srce prečiste Bogorodice. Da se radosti sviju matera, koju osjećaju, kad im se narodi milo čedo, ujedno spoje, ne bi bile ni iz daleka jednake radosti ove jedne matere.

I ti si se, kršćanka majko, radovala, kad si majkom postala. Ti si tvoju djecu u bolovima rodila, ali se ipak veseliš i raduješ, kad ih rodjenu na svoje grudi privineš. Vidiš, kako je Bog dragi dobar? On te kazni bolovima, ali te nagradjuje radošću, koju osjećaš kao majka. Veseli se slobodno i raduj se, što ti se rodio čovjek na svijet. No da tvoja radost bude potpunija i savršenija, čuj ovo: Da si ti rodila dijete, koje bi imalo biti rob, koje bi drugi ljudi prezirali, nogama gazili, kao nijemu životinju na pazar vodili; koje bi moralo sprovoditi dane u sirotinji, krajnjoj nevolji, bolesti i bijedi; koje bi stenjalo pod jarmom ropstva i prokletstva, dok napokon ne bi u strahu i u zdvojnosti palo u grob: — da si ti, velim, takovo dijete rodila, bi li se mogla radovati, što se ono rodilo? — Mislim, da ne bi. Raduj se dakle, kršćanka majko, ne za to, što si dijete rodila, već za to, što si kao kršćanka rodila. Jer tvoje je dijete po sv. krstu član Crkve, dijete Božje, baštinik kraljevstva nebeskoga. Ako ti to dijete odgojiš onako, kako je to dužna kršćanka majka, pod blagotvornim uplivom sv. Matere Crkve, onda će tvoje dijete postati valjano i sretno, i druge će moći usrećiti. To opravdava tvoju radost. Raduj se dakle, što tvoje dijete nema biti rob grijeha, bijede i smrti, već baštinik neba. To pak imadeš zahvaliti onomu, koga je Djeva u Betlehemu rodila, — Isusu Kristu.

Isus je postao čovjekom i hotio, da se rodi u nemoći kao i druga djeca. Rodio se za to nejak i potrebuje u svemu majčine njege. Presveta Majka njegova počinje svoju službu materinsku povijanjem djeteta u pelenice: „I povi ga u pelenice i položi ga u jaslice“. To je njoj slatka zadaća, koju ona vrši od svega srca. Taj primjer B. D. Marije mora zastidjeti one nemarne matere, koje svu brigu nad djetetom ostavljaju pjestinji ili dadilji, ili, ako same nastoje oko djeteta, to nerado i

nemarno čine. To je posao u pravom smislu materin: dojiti svoje dijete i gojiti. Ako je te poslove obavljala Mati Božja, to se onda ne može i ne smije tog posla stidjeti ni jedna druga mati.

Nego čuj, kršćanka majko, još nešto o pelenicama. Prvi ljudi, naši praroditelji, bili su goli i nijesu se stidjeli, dok nijesu prekršili zapovijed Božju i tako sagriješili. Poslije grijeha spoznali su odmah svoju golotinju i počeli se stidjeti. Bog im je dao prvo odijelo, a poslije su si ga sami priugotavljali. Čemu je dakle odijelo, čemu pelenice? Dakako za to, da čuva čovjeka od studeni, ali i za to, da štiti čovječju sramešljivost. I to je veoma važno za svaku majku. Neka znade, kad povija dijete u pelenice, da vrši veliku i znamenitu dužnost materinsku: da priučava dijete na sramežljivost. Mati polaže prvi kamen, polaže temelj, na kojem dijete imade poslije samo graditi.

Uspomena na taj radosni dogadjaj narodjenja Kristova slavi se u Crkvi katoličkoj na Božić. To je osobito mila svetkovina. To je jako važan dan i za tebe, kršćanka majko. Običaj je gdje i gdje već i kod nas Hrvata, da se taj dan kiti bor. Borova se grančica ili jelova iskiti pozlatom, namjeste se s kraja po njoj svječice i navješa se pozlaćenih oraha i drugih slatkiša. Na badnju se večer zapale svjećice i tada se u sjaju i svjetlu djeci pokazuju darovi povješani na boru. Za njih je to rijedak užitak. To je jako zgodna stvar. Taj rasvijetljeni bor je slika one svjetlosti, koja je Krist, *„koji rasvjetljuje svakoga čovjeka što dolazi na ovaj svijet“*. (Iv. I. 9.) Bor je takodjer slika drveta života, koje je Krist i koje donosi sladak plod života, a opreka je onomu drvetu u raju zemaljskom, koje je donijelo rodu ljudskomu smrt.

Vodi samo, kršćanka majko, u oči ovog božićnog blagdana djecu svoju pred božićno drvce, neka se vesele

djeca onomu sjaju i darovima. Ali ih onda sjeti i na to, da je to drvce podoba Isusa, koji je pravo svjetlo i od koga nam dolazi svako dobro. Kao što se je Bog dragi udostojao djetetom postati i tako se k djeci kano ti pripribližiti, tako treba da i ti djecu svoju k Isusu privodiš i opomeneš, neka ljube maloga Isusa i neka nastoje postati mu što sličnija. Božić je prava dječja svetkovina. Po tom što je Bog djetetom postao, ide djecu kršćansku neko osobito štovanje; ona su tim dogadjajem na poseban način počašćena.

Štuj i ti djecu svoju. Ti znadeš, da je dijete na sv. krstu dobilo milost posvećujuću i postalo djetetom Božjim i baštinikom neba; i kad kršteno dijete umre, prije nego li je grijehom okaljalo nevinost svoju, ide ravno u nebesku domovinu. Tako možeš lako razumjeti, kako je to, da se djeca na ovaj dan tako silno vesele, kliču i raduju, a ti se doduše opominješ, da si se i ti nekoć mogla tako radovati, ali sada te radosti ne osjećaš više u svojem srcu. Djeca su dakako djeca: ne poznaju još zlo i nevolju ovoga svijeta, pa se za to mogu laglje radovati, nego li odrasli. Ali i to stoji, da je dječije srce nevino i za to pristupno takovoj rekli bismo rajskoj radosti. To opominje i tebe i sve kršćane, da postanete „djeca“ — ne po ćudi dječjoj i nerazumu, nego po nevinosti i nedužnosti: Pisano bo je: „*Zaista vam velim, ako se ne obratite i ne postanete kao djeca, ne ćete unići u kraljevstvo nebesko*“. (Mat. 18. 3.) A na drugom mjestu: „*Pustite djecu i nemojte braniti joj dolaziti k meni: jer je takovih kraljevstvo nebesko*“. (Mat. 19. 14.)

Poglavlje sedamnaesto.

Marija i poklon pastira.

„*Koji sebe uzvisuje, ponizit će se; a koji sebe ponizuje, uzvisit će se*". (Mat. 23. 12.) To je načelo, po kojem Bog dragi postupa, upravljajući svijetom. Najočevidniji dokaz za to pravilo pokazuje nam narodjenje Kristovo. On se ponizio, što je postao čovjekom, što se rodio kao slabo, nejako dijete, što se rodio u krajnjem siromaštvu i bijedi: u štalici, na slami u jaslicama, nepoznat i zanemaren, kao da je sin najbjednijega prosjaka. Sveti Pavao kad piše o toj tajni, ne zadovoljava se ovom riječi „*ponizio se*", već rabi riječ „*uništiti*". „*Uništio je sam sebe, kad je uzeo na se podobu roba.*" (Filip. 2. 7.) No prema stupnju poniženja stiglo je njega uzvišenje. I o tom kad govori sv. Pavao veli: „*I kad je (Bog) opet uveo prvorodjenca svoga na ovaj svijet, rekao je: neka mu se poklone svi andjeli Božji.*" (Hebr. I. 6.)

Svijet ni iz daleka nije slutio, a najmanje narod sakupljen u Betlehemu, tko se je one noći rodio, i kako znamenit dogadjaj se zbio u onaj čas. Marija i Josip nijesu mogli toga nikomu priopćiti, jer tko bi im i vjerovao? Ali je za to nebo znalo za sve to, što se na zemlji dogadjalo. Naša je pamet plitka, naš um slab, da upozna barem donekle onu radost, koja je onda zavladala u nebu. Znak te radosti bilo je ono svečano pjevanje andjeoskih četa, o kojem nam pripovijeda sv. evandjelje

ovo: *„I bijahu pastiri na polju u istom kraju stražeći noćnu stražu nad stadom svojim. I gle, andjeo Gospodnji stade uz njih i svjetlo Božje obasja ih i uplašiše se jako. I reče im andjeo: Nemojte se bojati; jer gle, naviještam vam veliku radost, koja će biti svemu narodu. Jer vam se rodi danas Spasitelj, koji je Krist Gospodin u gradu Davidovu. I eto vam znaka: Naći ćete dijete povito u pelenice i položeno u jaslice. I u jedanput postade s andjelom mnoštvo vojske nebeske, koji hvaljahu Boga i govorahu: Slava Bogu u visini i na zemlji mir ljudima dobre volje.“* (Luk. 2. 8—14.) Bilo je dakle u istom kraju nedaleko od Betlehema, gdje je nekoć patrijarha Jakov čuvao ovce Labanove i David ovce oca svojega, mnogo pastira, koji su čuvali stada svoja. Noć se je u staro doba dijelila u četir dijela, svaki dio po 3 sata, koji se zvao „straža“, jer su se vojnici četir puta preko noći redali, da po tri sata straže. Što vojnici običavahu činiti zbog neprijatelja, to su činili pastiri zbog divlje zvjeradi i razbojnika i stražahu po redu kod stada svojega preko noći.

Dok su oni tako stražili, ukaza im se iznenada andjeo Gospodnji, — prema predaji arhandjeo Gabrijel, — taj glasnik ili vjesnik utjelovljenja Sina Božjega; ukaza im se naravno u podobi tjelesnoj, da su ga očima vidjeti mogli. Kako je andjeo Gospodnji stao uz njih, tako ih u isti mah obasja svjetlo Božje, da se u jednu ruku razprše tmine noćne, a u drugu ruku da pastiri upoznadu, da su ono, što u taj par vidješe i čuše, andjeli svjetla, koje je sam Bog poslao, pa da im odmah i vjeruju. U sv. Pismu staroga zavjeta nigdje ne čitamo, da su se andjeli ukazali ljudima u svjetlu, kao što se je tom zgodom dogodilo. A zbilo se je tako punim pravom, kako uči sv. Toma Akvinski, jer kad se u svijetu pojavilo samo sunce pravde — Isus Gospodin —, pristojalo

se je, da se i njegove sluge — andjeli, na njegov rodjendan ukažu u svečanom odijelu, — u svjetlu.

Istom što se narodio Isus u Betlehemu, odmah eto navješćuju andjeli pastirima tu radosnu zgodu. Lijepo o toj stvari raspravlja sv. Toma Akvinac. Kad se u carskoj ili kraljevskoj kući rodi dijete, običaj je da se postave vjeredostojni svjedoci, koji će svjedočiti, da se je upravo ovo dijete rodilo od carice ili kraljice, i da nije tudje koje podmetnuto. Tako se je eto pristojalo, da i Isus Krist imade svjedoka za svoje rodjenje, da je ono Mesija, kralj židovski, koji se je rodio u Betlehemu u štali na slami, kamo ga mati postavila u jaslice. To je dakle razlog, za što se rodjenje Isusovo razglašuje i ne drži se tajnom. I da se nije nikomu očitovalo, ne bi bilo koristi od toga, po onoj riječi sv. Pisma: *„Mudrost sakrivena i blago, koje se ne vidi, kakova korist od jednog i drugog?“* (Eccli 20. 32.) — A za što je andjeo baš pastirima javio rodjenje Isusovo, a ne drugima, i to imade svoje dobre razloge. Pastiri su naime ljudi dobroćudni i priprosti. A takovi su priprosti, ponizni i krotki ljudi Bogu najdraži, kakovi su obično pastiri. — Povrh toga Isus je došao, da „pase“ narod izraelski, da bude *pastir* i glava pastira, pa se je pristojalo, da se najprije pastirima očituje, tim više, što je on bio „Jaganjac Božji“, pa je dolikovalo, da se on kao janje najprije navijesti pastirima, a kao pastir stadu. Time htjede Krist ujedno svojim nas primjerom poučiti, da Bog tajne svoje najprije očituje pastirima — biskupima i svećenicima — a onda istom preko njih drugima. — A i to se imalo istaknuti, da se je Bog ukazao siromašnim pastirima, da postidi mudrace ovoga svijeta, ter si nitko pred Bogom slave ne usvoji.

Čujmo dakle, što govore andjeli pastirima: *„Nemojte se bojati“*. (Luk. 2. 10.) Da su se pastiri silno uplašili,

kad im se iznenada ukazao andjeo i kad ih obasjala svjetlost nebeska, lako je razumjeti. To je sasvim naravno. Ali andjeli Božji ne običavaju strašiti, već odgoniti strah od ljudi, kad im se ukažu, da uzmognu mirne duše slušati, što im se kazuje. Za što dakle da se ne boje? Prvo za to, jer im naviješta veliku radost, radost općenitu, „*koja će biti svakomu narodu*", (Luk. ibid.) i koju eto upravo njima samim naviješta. Imadu obilno razloga, da budu veseli i radosni: „*Jer vam se danas rodi Spasitelj, koji je Krist Gospodin, u gradu Davidovu*". (Luk. 2. 11.) I doista andjeo nije mogao ništa većega kazati, niti mogaše što radosnijega biti za Židove, koji su željno očekivali obećanoga Mesiju i sretnim bi se svaki smatrao, da je mogao ugledati dan njegov, nego li čuti, da im se je već rodio Spasitelj. Došao je dakle željno očekivani Mesija, koga je Bog toliko puti obećao i na koga već tako dugo cio svijet čeka. On je Krist, t. j. pomazanik, koji nije rob, već Gospodin, dà, sam Bog. Rodio se u gradu Davidovu, jer je to onaj, za koga je Bog Davidu kralju obećao, da će se roditi od njegova koljena. Idite zato, pastiri, da svojim očima ugledate to divno djetešce i da mu se poklonite! — No da andjeo dokaže, da ga je sam Bog poslao, i da je istinu navijestio, navodi znamenje kao dokaz, kojim će se njegove riječi posvjedočiti i potvrditi. „*I eto vam znaka*, reče: *Naći ćete dijete povito u pelenice i položeno u jaslice*". (Luk. 2. 12.) Naš Gospodin raspoznaje se dakle po znakovima najvećega siromaštva. Onaj dakle, kojega ide nebeski sjaj, nije se hotio zaodjeti ovim sjajem zemaljskim, da nama podade primjer siromaštva. Da je Isus došao u moći i slavi na ovaj svijet, ljudi bi ga se bojali, kao što će ga se bojati, kad dodje na sudnji dan sa silom i moći velikom. Bojao bi ga se svijet, ali ga ne bi ljubio. A upravo to je nakanio Gospodin postići, da ljude ljubavlju k sebi pritegne.

— Da je Krist došao kao mogući i silan kralj i da je prema tomu živio, ostao bi svijet u svojim grijesima: u pohoti puti i očiju i oholosti života. Trebalo je pak, da se ljudi otrgnu od tih grijeha. Za to se je Krist rodio u krajnjem siromaštvu, da nas svojim primjerom na to potakne, neka se klonimo bogatstva i časti i pohote, ako hoćemo da se obranimo od grijeha i s njim se sjedinimo. — Napokon htjede naš Gospodin i to postići, da njegova pobjeda nad paklom i djavlom bude što slavnija, a djavlov poraz što sramotniji. I tako nije Krist zametnuo tu borbu odjeven u slavu svoju, nego zaogrnut u slabo ljudsko tijelo. Mogao je Gospodin naš otkupiti rod ljudski i na drugi način; ali on je u svojoj premudrosti i nedokučivoj dobroti i ljubavi odabrao ovaj put, da se ponizi do siromašna, nejaka djeteta, da trpi studen, glad i žedju, bol i smrt. Odabrao je pak taj put, da nas gane na ljubav i za se predobije.

Čitamo u knjizi Jobovoj, da su uzele hvaliti Boga *„jutarnje zvijezde i klicali od veselja andjeli Božji"*. (Job. 38. 7.) za to što je Bog stvorio ovaj svijet i tim pokazao svoju moć, mudrost i dobrotu. No otkupljenje roda ljudskoga i utjelovljenje Riječi Božje još je veličanstvenije djelo moći božanske, očitiji dokaz mudrosti i dobrote Božje. Nije onda čudo, da je i ovaj put: *„mnoštvo vojske nebeske uzelo hvaliti Boga i govoriti: Slava Bogu na visini i na zemlji mir ljudima dobre volje"*. (Luk. 2. 11.) Andjele zove sv. Pismo vojskom nebeskom, jer se oni pokoravaju Bogu, kao vojnici svojemu vodji, i jer ih ima velika množina — čitava vojska Nad svom tom vojskom nebeskom kraljuje mali Isus i tako eto sva vojska kliče svomu kralju novorodjenomu slavu. Divan je to prizor! Tisuće i tisuće sjajnih zvijezda pozdravljaju svojim blagim svjetlom Stvoritelja svoga, a sada eto vojske od andjela, gdje Gospodaru svomu veselo hvalu pjevaju.

Za sve to, što se dogadjalo prigodom narodjenja Kristova, znala je njegova presveta majka Marija. Znala je i za mjesto, gdje će se roditi, i za čas, kada će se poroditi; sve to kao i druge prilike objavio je Bog njoj i sv. Josipu. Oni su o svemu prije poučeni bili, da se uzmognu pripraviti i štovanje iskazati, kakovo dolikuje božanskom djetešcu, čim se ono porodi.

Riječi andjelove nijesu ostale bez ploda. Pastiri se naime odmah odazvaše pozivu andjeoskom i počeše govoriti jedan drugomu: *„Hajdemo do Betlehema i vidimo tu riječ, što se dogodila, što nam pokaza Gospod"*. (Luk. 2. 15.) Tim riječima htjedoše pastiri reći: Kad nam je Bog toliko dobročinstvo iskazao, te nam je Spasitelja po andjelu navijestio, ne smijemo biti Bogu nezahvalni; hajdemo dakle, požurimo se onamo, kamo nas Bog zove. Krasna li primjera za nas! Kao što je Bog tada poslao andjela pastirima, tako i nama često šalje nadahnuće svoje, i tako nam volju svoju navješta. Kad tih nadahnuća nestane, ne smijemo oklijevati, da ne ohladne svete želje, koje u našoj duši uzbude nadahnuća Božja. Odmah valja da ispunimo volju Božju, kao što su i pastiri odmah, čim se je andjeo od njih udaljio, pošli u Betlehem potražit Isusa i njemu se poklonit.

„I dodjoše brzo, i nadjoše Mariju i Josipa i dijete položeno u jaslicama". (Luk. 2. 16.) Ta brzina i ta žurba, kojom pastiri onamo pohrliše, znak je velike i vruće želje, da što prije vide djetešce. I kad onamo dodjoše, vidješe, da je sve onako, kako im andjeo naprvo kaza, i tako se osvjedočiše, da su njegove riječi bile istinite. Nadjoše Mariju i Josipa i dijete. Kolike li sreće! Pastiri ispripovijedaše sve, što vidješe i čuše od andjela za djetešce Isusa, najprije Mariji i Josipu, a onda mnogima u gradu Betlehemu i svoj onoj okolici. *„I svi, koji čuše, divili su se tomu, što im kazaše pastiri"*. (Luk.

2. 18.) Ti ljudi, koji su se čudili i divili, nijesu vjerovali, da je ono novorodjeno djetešce obećani Mesija, pa za to i zaboraviše brzo na sve što su čuli. „*Marija pako*, koja se nije divila riječima pastira, jer je bila o svemu dobro obaviješćena i upućena, „*čuvaše sve te riječi prispodabljajući ih u srcu svojem*". (Luk. 2. 19.) Njoj je trebalo samo te riječi i dogadjaje u srcu sačuvati pa ih prispodobiti s riječima i dogadjajima, koje je sama iskusila, pa s onim, što ih je kod sv. Elizabete čula i sa sv. Josipom doživjela; zatim sa proročanstvima, koja su proročena o budućem Mesiji, i tako si predočiti sav tečaj otkupljenja. O kako je negdje kliktala njezina sveta duša od neopisive radosti! Kako je s ushitom ponovno zapjevala onu divnu svoju pjesmu: Veliča duša moja Gospoda! Punim pravom se za to misli, da je sv. Luka evandjelist, koji je napisao ovo evandjelje, sve to od B. D. Marije saznao, što je napisao. Ona, mudra djevica i ponizna službenica Gospodnja, pruža nam vanredan primjer djevojačke šutljivosti, skromnosti i čednosti; a uza sve to, što se s njom i oko nje zbivalo, nije se rastresla, nego ostade sabrana: ona šuteći razmišljava o čudesima Božjim, što se zbivaju oko nje i sa Sinom njezinim. I doista, kako je krasna i dragocjena ovako sabrana duša! O saberi se češće i ti, kršćanska dušo! Zatvori oči i uši i vrata srca svoga, pa budi sama s Bogom. Iz svoje samoće izaći ćeš stoputi mirnija, zadovoljnija i krjeposnija, nego li iz ne znam kako odlična društva, ili iz kazališta ili sa plesa.

Kad su pastiri betlehemski vidjeli djetešce Isusa i poklonili mu se, vratiše se k stadu svomu, ali puni nebeske utjehe i radosti. Vratiše se naime, kako veli sv. Pismo: „*slaveći i hvaleći Boga sa sve, što su čuli i vidjeli, kao što im bješe kazano*". (Luk. 2. 20.)

Kolika je to sreća bila po pastire, kolika milost Božja, što su se mogli pokloniti božanskomu djetešcu! Oni jedan

drugoga nagovaraju i potiču se medjusobno, da podju u Betlehem. Oni traže Spasitelja i nalaze ga, a onda hvale Bogu na toj milosti. Nijesmo ni mi kršćani gore sreće. Eto u svakoj crkvi se nalazi g. Isus u presv. oltarskom Otajstvu, živi i pravi Bog pod prilikama kruha. Podjimo dakle i poklonimo se njemu. Padnimo na koljena i ponizno mu se poklonimo u tom presv. Otajstvu. Potičimo jedan drugoga dobrim primjerom. Potražimo našega Gospodina i naći ćemo ga, i on će uslišati naše molbe. Hvalimo Gospodinu na velikoj milosti, što smo se rodili kao kršćani.

Kao što je B. D. Marija čuvala sve riječi u srcu svojem, što je čula, tako čuvajmo i mi u svom srcu onaj nauk, što smo ga čuli iz ustiju svećenika, Božjega namjesnika, i promišljavajući sažvačimo ga, da nam bude što korisnija i krepkija hrana za dušu.

Još jedno čuj, kršćanka majko! Svaki čovjek imade svoga andjela čuvara. Bog ga šalje čovjeku onda, kad se kao nejako dijete rodi na svijet. Kod narodjenja svakoga čovjeka dakle prisutan je andjeo Božji, te se veseli njegovu dolasku na ovaj svijet. Premda je izmedju tvojega djeteta i Sina Marijina neizmjerna razlika, to se ipak i kod tvoga djeteta nebo veseli. Zar ti nemaš svoga andjela čuvara, koji ti pomaže u svakoj nevolji i poteškoći, i koji se s tobom raduje, što je dijete ugledalo svjetlo Božje? Zar u času, kad čedo tvoje dolazi na svijet, ne dolazi s neba i njegov sv. andjeo čuvar, koji se s neopisivom ljubavi zauzima i brine za štićenika svoga? Pa zar te ta misao ne tješi? Zar da ti ona ne napuni srce tvoje obilnom radošću? Brini se ti i pazi na tvoje dijete, ali još ga većma preporučuj njegovom sv. andjelu čuvaru. Moli mu se svaki dan, zahvaljuj mu na dobroti. A čim ti dijete ponaraste, uputi ga i nauči, neka se i ono samo moli sv. andjelu čuvaru svomu, neka ga zazivlje, sluša i neka se boji sagriješiti, jer bi time njega jako ožalostilo.

Pa kao što sam ti savjetovao, da dijete svoje povedeš u ove dane pred božićno drvce, to ti sada još većma na srce stavljam, da dijete svoje i k jaslicama povedeš. Pokaži mu malo djetešce Isusa, Mariju i Josipa, andjela i pastire, već kako je to gdje predstavljeno. Što se je jednom dogodilo u istinu, to si mi kod jaslica svake godine živo u pamet dozivamo. Povedi dakle dijete svoje, neka se raduje. Ono će se u toliko jaslicama radovati, u koliko si ga naučila, da ljubi djetešce Isusa. Nemoj misliti, da se dijete samo onda može radovati, kad mu kolač dadeš, ili što drugo u usta. I dijete imade dušu; i ono se znade duševno radovati. Predstave i slike iz biblijske povjesti živo djeluju na djetinju dušu i oplemenjuju je i zabavljaju korisno. Nemoj se tim izgovarati, što je dijete jošte nerazumno. Istina, dijete ne razumije svega što vidi, ali utisak mu onaj ostane i dijete zapamti, te o tom kad odraste razmišlja i dalje gradi. Ono, što je dijete još nerazumno vidjelo i zapamtilo, ne treba na novo da uči, nego treba da se sjeti samo, i kano ti na novo gleda ono, što je već prije vidjelo. I tako ono, česa prije nije razumjelo, sada razumije i za dušu si korist odatle crpa. Pa sve kad toga ne bi bilo, stoput je pametnije, da mu tim uzvišenim stvarima radost prouzrokuješ, nego li kukavnim i ništetnim stvarima.

Poglavlje osamnaesto.

Marija i obred obrezovanja.

Mesija se dakle rodio i došao na ovaj svijet. On imade otkupiti rod ljudski krvlju svojom, i eto istom što se je rodio, već lijeva presvetu svoju krvcu. Bilo je to prigodom obrezovanja.

Obrezovanje bio je znak saveza ili ugovora, što no ga bješe sklopio Bog s Abrahamom obećavši mu, da će njegove potomke umnožati kao zvijezde na nebu i pijesak u moru, i da će u njegovu sjemenu, t. j. potomcima, blagosloviti sve narode svijeta; Abraham je pak sa svoje strane obećao, da će on i potomci njegovi vazda stupati stazom bogobojaznosti i poslušnosti. Abraham bio je starac, a žena mu Sara bijaše nerotkinja. Nije dakle bilo nikakove nade, da će imati potomaka. Pa ipak je Abraham vjerovao riječi Božjoj, kad mu je Bog rekao, da će umnožati potomke njegove kao zvijezde na nebu i pijesak u moru. Vjerovao je i to, da će se od njegova koljena roditi onaj, u kojem će biti blagoslovljeni svi narodi svijeta. Bila je to vanredno živa i stalna vjera. Bez vjere u Spasitelja nitko se ne može spasiti; u starom se zavjetu nitko nije mogao spasiti bez vjere u budućega Spasitelja, kao što se ni danas u novom zavjetu nitko ne može spasiti bez vjere u Spasitelja, koji je već došao na ovaj svijet. Vjera u budućega Spasitelja bila je već za vrijeme Abrahamovo malo ne iščezla, jer se mnogi odmetnuše od Boga. Da se ipak vjera donekle uzdrži i sačuva u rodu ljudskom,

ustanovi Bog obrezovanje, da bude znak, neka narod odabrani ne zaboravi na vjeru Abrahamovu i na obećanje zadano mu od Boga, da će iz njega izaći spasitelj svijeta.

Prvi je primio taj znak na tijelo svoje Abraham, a onda redom svi njegovi potomci.

Po tomu zakonu dakle imalo se i dijete Isus obrezati. Tim znakom saveza i obećanja, nekoć sklopljena s Abrahamom, primilo je djetešce Isus na se zadaću, da ispuni još preostali dio obećanja: „da se blagoslove svi narodi svijeta". (I. Mojs. 22. 18.) Njegova presveta Majka znala je za taj savez i za obećanje, koje je Bog bio dao Abrahamu. Ona je znala, da je to djetešce, koje je ona rodila, ono obećano „sjeme" t. j. potomak, u kojem će biti blagoslovljeni svi narodi, i koje će prodičiti prijestolje oca svoga Davida i vladati na vijeke. S velikom je dakle pripravnošću i drage volje sudjelovala kod tog inače bolnoga obreda, koji je po svoj prilici obavio sam sv. Josip svojom rukom. Jamačno je njezino materinsko srce zabolilo, kad je vidjela, gdje se prvom prolijeva nevina krv, koja će jednom oprati sve grijehe svijeta. S druge strane obuzimala je radost njezino presveto srce, videći na sinu svomu znak saveza i odredjenje njegovo, da ispuni najuzvišeniji i najspasonosniji njegov dio.

Sv. Toma Akvinski, to sunce medju učenjacima, navodi i druge razloge, za što se je Krist podvrgao zakonu obrezanja. Prvi je razlog bio, da Isus pokaže, da imade pravo ljudsko tijelo, a ne prividno samo, ili nekakovo božansko ili nebesko. Drugo, da odobri obrezovanje kao dobru i svetu stvar, koju je sam Beg ustanovio. Treće, da dokaže, da je i on potomak Abrahamov, koji je bio primio zapovijed o obrezovanju u znak vjere, koju je imao u Krista. Četvrto, da se Židovi ne mogu ispričati ne vjerujući Isusu i ne priznavajući ga; i tim bi se bili mogli ispričati veleći: ne ćemo da slušamo neobrezanoga. Peto,

da nam poda primjer poslušnosti; za to je i obrezan osmoga dana iza narodjenja, kao što je zakon nalagao. Šesto, da na sebi nosi znak grijeha, kao što je imao nositi kaznu grijeha. Sedmo napokon, da primivši na se breme zakona druge oslobodi od toga tereta.

I doista g. Isus, naš božanski učitelj, najprije primjerom svojim pokazuje, a onda riječima nauča. I ovdje vrijede one riječi, koje je izrekao učenicima svojim poslije pranja nogu: *„Primjer vam dadoh, da kao što ja vama učinih, i vi tako činite“*. (Iv. 13. 15.) U svom javnom životu naučao je Gospodin: *„Nijesam došao da razriješim zakon ili proroke, nego da ispunim“*. (Mat. 5. 17.) Što je onda naučao, eto čini tek što se rodio. Neka za to ni tebi, kršćanine brate, ne bude teško vršiti zapovijedi Božje i crkvene. Nijesu one nipošto teret nametnut ljudima, nijesu verige ni okovi, kojima Bog ljude zarobljuje. Zapovijedi su Božje stvar sveta i dragocjena; one su put, po kojem dolazimo u nebo. I na nebu se vrši sveta volja Božja, i to kud i kamo savršenije nego li na zemlji. Ta eto i sam Bog, jedinorodjeni Sin Božji, podvrgava se zapovijedima Božjim, te ih izvršuje na vlas. Neka ti ne bude odsele to teško. Eto, primjer ti je dao Gospodin Isus, pa radi i ti tako.

I novi zavjet imade svoj znak, kojim se raspoznaje, tko spada medju vjernike, medju učenike Kristove, kao što se je u starom zavjetu raspoznavalo po obrezovanju, tko je bio članom naroda odabranoga, potomak patrijarhe Abrahama. Novi zavjet utemeljio je sam Isus Krist i odredio kao znamen zavjeta sakramenat s v. k r s t a. Rodi li se dakle dijete na svijet, to kršćanka majka nema preče brige, nego li da se njezino čedo što prije okrsti, i tako postane član novoga zavjeta, dionik otkupljenja Kristova. Upravo za to, što je dijete najveće majčino milje, neka ona nastoji, da se ono što prije oslobodi istočnoga

grijeha; neka se pobrine, da dijete bude što prije posvećeno, da postane djetetom Božjim i baštinikom neba. I što je pobožnija majka, to će većma žudjeti za pokrštenjem svoga djeteta.

Zlo dakle rade one matere, koje krštenjem otežu od dana do dana, ispričavajući se, da je dijete još slabo i nejako, ili da moraju čekati, dok ne dodje kum iz daleka, ili dok se sama mati ne pridigne, ili navodeći druge kojekakove izlike. U tom slučaju ne valja ni jedan izgovor, akoprem može biti valjana razloga, da se počeka jedan ili dva dana. I na to treba da pazi kršćanka majka, da se sv. krst mora podijeliti u crkvi, a ne kod kuće. Za to neka se ne boji, da će se dijete nahladiti, ili da će mu svježi zrak, ma bio i oštar nauditi, ako ga odnesu u crkvu. Crkva je kuća Božja, sveto mjesto, na kojem Bog osobite milosti dijeli, kojih ne daje u privatnoj kući. Iznimka može biti, ako djetetu prijeti pogibelji, da umre na putu, ili za onu veliku gospodu, koja u svojim palačama imadu kućnu kapelicu, u kojoj se po povlastici sv. Oca Pape smije u nedjelju i manje blagdane čitati sv. misa. Takova gospoda mogu dati djecu svoju okrstiti u domaćoj kapelici.

I kad dijete odnesu u crkvu na kršćenje, prati ga, majka, svojim blagoslovom i dobrim željama. Idi, idi, drago moje, tako onda govori, u svojem srcu; idi i primi sveto kršćenje, primi Duha Svetoga, primi u svoju nježnu dušu zametak svete ljubavi Božje i zalog vječnoga života. Bože dragi! eto, ja ti posvećujem svoje milo čedo. Trojedni Bože! Oče, Sine, i Duše Sveti, posveti ga, neka raste u sv. vjeri, uhvanju i ljubavi, neka žive po tvojim sv. zapovijedima, da jednom zajedno sa svojom majkom zavrijedi doći k tebi u nebesku domovinu.

A kad ga donesu s kršćenja, uzmi ga u svoj naručaj i sretnijom se smatraj, nego li si bila poslije po-

roda. Od svega srca svoga zahvaljuj Bogu mjesto djeteta svoga na ovoj neizrečenoj milosti i dobročinstvu, koje je izvolio udijeliti tvomu čedu na sv. krstu. Nastoj onda da ga tako odgojiš, da poslije i samo sve ispuni, što je kum obećao u ime njegovo.

„*I kad se navrši osam dana, da dijete obrežu, nazvaše mu ime Isus, kako ga nazva andjeo, prije nego se je bio začeo u utrobi*". (Luk. 2. 21.) Tako sv. evandjelje govori kratko ali jezgrovito. Djeca se po zakonu obrezivahu osmi dan, jer je dijete odmah iza narodjenja prenježno, te bi mu mogao nauditi onaj krvavi obred, kad bi se odmah iza narodjenja obavio. S druge strane nije se za to dulje čekalo, da se ne bi dogodilo, da roditelji u opće ne dadu svoje djece obrezati, bojeći se, od prevelike ljubavi naprama njima, da im ne zadadu preveliku bol.

Prigodom obrezanja nadijevalo se djetetu ime. Pa tako je bilo i s djetetom Marijinim. Kao što je andjeo u ime Boga zapovjedio sv. Josipu, a prije kod naviješćenja B. D. Mariji, nadjenuše djetetu preslavno ime Isus, za koje sv. ime naročito veli sv. evandjelist, da ga tako nazva andjeo.

Velika je razlika izmedju imena, koja si ljudi medjusobno nadijevaju, i onih imena, koja katkada sam Bog daje. Ljudi nadijevaju imena svojoj djeci većinom prema vremenu, kada se rode; dijete se zove n. pr. Jakob, jer se rodilo na Jakobovo ili malo prije. Često se daje djetetu ono ime, koje nosi otac ili kum ili tko drugi iz iste porodice. Tako su n. pr. sv. Ivanu Krstitelju hotjeli nadjeti ime Zaharija, jer se tako zvao otac. Često opet odredjuje se slučajno, kako će se dijete zvati. — Ali kad Bog sam nadijeva komu ime, to ime, onda redovito znači posebnu milost, koju je Bog podijelio novorodjenčetu, jer ga je opredijelio za kakovu vanrednu stvar. Tako

n. pr. Abramu patrijarsi nadjenu Gospod ime Abraham t. j. otac naroda, jer ga i opredijeli za to, da bude praocem naroda židovskoga. Tako prozva g. Isus apostola Simona Petrom t. j. pećinom, jer mu dade posebnu milost i odredi, da bude temeljem Crkve Kristove i kanoti pećinom, na kojoj je Crkva sagradjena. Tako eto nadjenu Bog Otac Sinu svomu, kad je čovjekom postao i primio na se znak obrezovanja, ime Isus t. j. Spasitelj, jer je njemu bila povjerena služba milosti, da se po njemu svi spase. „*I nema u kom drugom spasa*“, svjedoči sv. Pismo. „*Jer i nema drugoga imena pod nebom danoga ljudima, u kojem bi se morali spasiti*“. (Dj. Ap. 4. 12.)

I doista presveto Ime „Isus“ kršćanima je sveto i časno ime. Za to pazite vi kršćanski roditelji na to, da ne izgovarate imena Isusova pred svojom djecom ili pred ukućanima inače, van s velikim počitanjem. Sveta mati Crkva nalaže svojim svećenicima, da glavu otkriju ili, ako je otkrivena, da njom naklone u znak štovanja, kad u službi Božjoj izgovaraju to sveto Ime. A i pobožni puk u mnogim krajevima običaje nakloniti glavom, ili prignuti koljeno, ili pače jedno i drugo zajedno, kad izgovara ili kad čuje izgovarati ime Isus. Ne dozvolite dakle ni vi, da se u vašoj kući to sveto Ime uzalud izuščuje, osobito neka se to ne dogodi u srditosti ili u nestrpljivosti, a niti onda, kad se tko čudi. Tko znade poštivati ime Isusovo, siguran je znak, da on i ljubi Isusa.

Pravi kršćanin počinje svaki barem znamenitiji svoj posao u ime Isusovo i njim ga završuje. Tako radi i ti, koji ovo čitaš. Započni dan, započni posao svoj u ime Isusovo i završi tim svetim imenom. Štogod radiš, štogod nepovoljna trpiš i patiš, radi i trpi za ime Isusovo. Pa tako uči onda i djecu svoju, neka i ona znadu sve u ime Isusovo raditi. Osobito pak čuvaj onaj lijepi običaj,

koji vlada u kršćanskom svijetu, da se medjusobno pozdravljamo sa ovim riječima: „Hvaljen Isus“. Tko po kršćansku živе, tko sve svoje u ime Isusovo čini, za toga je posve naravno, da će bližnjega svoga pozdraviti riječima „Hvaljen Isus“. I obratno je istina, da taj pozdrav iščezava ondje, gdje nema kršćanskoga života, gdje nema žive vjere u Isusa, Spasitelja svijeta.

I na sv. krstu se običaje nadjenuti djetetu ime, kojim će se onda za cijeloga života zvati. Kakovo ime da se nadjene djetetu? Kad bi čovjek mogao unaprijed znati, što će biti od djeteta, koje se istom rodilo, kakav će si stališ odabrati, čime će se baviti, onda bi mu mogli roditelji prema tomu ime dati. No pošto toga roditelji ne mogu znati, neka mu nadjenu ime onakove osobe, koja djetetu može biti na uzor, za kojim treba da teži. Imade li po tom u porodici kakova krjeposna osoba, koja je po svojim vrlinama i zaslugama na diku i ponos čitavomu rodu, pa ako roditelji žele, da im dijete bude slično toj osobi, neka mu slobodno nadjenu na sv. krstu ime te osobe. Pravo je, da se vrline i djela otaca kao zajedničko dobro obitelji poštivaju i cijene, te potomcima kao uzor i primjer pokazuju, tim više, ako je to ime ujedno ime kojega sveca. Ali svakako je bolje, da djetetu nadjeneš ime kojega Božjega ugodnika, neka ono njegovim stopama ide, osobito ako su roditelji sami po zagovoru takova sveca zadobili od Boga kakovu milost. Ali dakako nekim se materama svidjaju bolje tako zvana narodna imena: Branko, Vlatko, Zvonko i t. d., jer to ljepše zvoni; neke su pak oduševljene za imena onih junaka, i junakinja, o kojima su možda gledale dramatska prikazivanja u kazalištu, ili čitale o njima romane i novele. Nadjene li majka takovo ime svomu djetetu, to bi se moglo dogoditi, da ono u tom majčinom duhu i odraste, u duhu naime svjetskom, punom taštine i razmaženosti!

pa bi onda njegovo ime bilo ujedno slika njegova značaja. Ona majka, koja je dobro podučena u vjeri kršćanskoj, o životu Isusa, sv. Crkve i svetaca, jamačno se ne će na to odlučiti, da djetetu nadjene pogansko kakovo ime, već kršćansko.

Pošto su roditelji djetetu nadjenuli ime, neka ga nazivaju tim pravim njegovim imenom krsnim, a ne da mu pridjevke davaju, ili da mu pravo ime krnje i kvare drugim preinakama. A kad dijete ponaraste i k razumu dodje, neka mu majka rastumači ime, koje nosi, neka mu pripovijeda život onoga Božjega ugodnika i uputi ga, da mu bude sličan svojim životom. Neka u mladjahnom srcu djeteta uzbudjuje uvjerenje, da je sramota zvati se istim imenom sveca, a životom biti sasvim drukčiji. I kad nadodje djetetov imendan, neka dobra majka ne propusti proslaviti taj dan u kršćanskom smislu. Taj dan imade biti uspomena na milost dobivenu na sv. krstu i poticalo na zahvalnost prama Bogu. Taj dan neka majka s djetetom u crkvu ide i zajedno se s njim Bogu zahvali i pomoli. Taj dan neka je dan radosti i za majku i za čedo njezino.

Poglavlje devetnaesto.

Očišćavanje B. D. Marije i prikazanje Isusa.

Povjest očišćavanja Marijina zabilježio je sv. Luka u svom evandjelju; i to se evandjelje čita na svetkovinu očišćavanja Marijina, koja se inače naziva Svijećnica, kod službe Božje. U troje se dijeli ovo evandjelje: u prvom se dijelu pripovijeda o prikazanju Isusa u hramu, zatim kako je starac Simeon uzeo u naručaj dijete Isusa, i treće napokon kako je tom zgodom zapjevao Simeon svečanu pjesmu.

O prvom dogadjaju, o prikazanju Isusa u hramu, ovako čitamo u sv. evandjelju: „*Pošto se ispuniše dani njezina očišćavanja po zakonu Mojsijevu, donješe ga u Jerusalem, da ga prikažu Gospodinu, kao što je napisano u zakonu Gospodnjem: sve muško, što otvori matericu, neka se posveti Gospodinu; i da prinesu žrtvu, kao što je rečeno u zakonu Mojsijevu, dvije grlice ili dva golubića.*“ (Luk. II. 22—24.)

Što se tu pripovijeda, zbilo se četrdeseti dan iza poroda prečiste Djeve Marije. Po zakonu naime Mojsijevu (III. Mojs. XII.) smatraše se žena, koja rodi muško, kroz osam dana nečistom. Vrijeme pak očišćavanja njezina imalo je trajati četrdeset dana. Kroz cijelo to vrijeme nije se smjela ni dodirnuti svete stvari, niti unići u hram, već je morala kod kuće ostati. Kad je isteklo tih četrdeset dana — ako je žena rodila žensko, trajalo je vri-

jeme očišćavanja osamdeset dana — nalagao je zakon, da žena rodilja dodje u hram i donese svećeniku jagnje od godine za žrtvu paljenicu i golupče ili grlicu za žrtvu za grijeh. Ako li zbog siromaštva ne mogaše dati janjeta, onda nalagaše zakon, neka uzme dvije grlice ili dva golupčeta, jedno za žrtvu paljenicu, a drugo za žrtvu za grijeh. Kad prikaže tu žrtvu, svećenik će moliti za nju, i tako će se očistiti.

Taj dakle obred za očišćavanje žene rodilje propisivao je zakon Mojsijev, zakon staroga zavjeta.

Što je B. D. Marija kroz tih četrdeset dana radila, ne spominje sv. evandjelje, već naviješta samo ono, što se je poslije dogodilo. Pošto su naime Marija i Josip četrdeset dana proboravili u Betlehemu, donesoše dijete Isusa u Jeruzalem u hram. Jedino u Jeruzalemu imao je židovski narod svoj hram, i tude se moralo dijete prikazati i žrtva za očišćavanje prinesti. Dva su dakle razloga bila, radi kojih dodjoše Marija i Josip s djetetom u hram jeruzalemski: prvo, da dijete Isusa, *„prikažu Gospodinu“*, t. j. da dijete Bogu u njegovom hramu kao njegovu svojinu žrtvuju; drugo, da *„prinesu žrtvu“*, t. j. da Bogu dar donesu, kako je zakonom naloženo bilo.

Jedan je dakle zakon nalagao, da se prinese žrtva Gospodinu, a drugi zakon, da se dijete prvorodjeno Gospodinu prikaže.

Kad su se Izraelci iz Egipta imali povratiti u obećanu im od Boga zemlju, otvrdnu Faraon, kralj Egipta, i ne htjede pustiti Izraelce. Za to ga kazni Bog mnogim nevoljama, a najveća medju njima bijaše ta, što je Gospodin pobio sve prvence u zemlji Egipatskoj, od prvenca čovječjega do prvenca od stoke, ali poštedio sve prvence naroda odabranoga. Na uspomenu toga velikoga dobročinstva svoga zapovjedio je Bog po Mojsiju, neka se *„sve muško, što otvori matericu“*, t. j. prije kojega

se ništa rodilo nije od iste matere, *„posveti Gospodinu"*. (II. Mojs. 13. i IV. Mojs. 18.) Prema tomu su se zakonu svi prvenci od stoke Bogu žrtvovali, a prvenci od ljudi imali bi se uzeti u službu Božju. No budući da si je Bog za službu u hramu odabrao cijelo pleme, a to je bilo pleme Levijevo, to u znak svojega prava na prvorodjence, ter da se svaki glavar obitelji u Izraelu sjeti, što mu je dužnost, odredi Bog, da mu se svaki prvorodjeni sin prikaže u hramu, a onda da ga roditelji od službe oltarske u hramu otkupe za pet sikala srebra — po prilici 4 for, u našem novcu — i natrag k sebi uzmu.

Tom dvostrukom zakonu eto podvrgava se Marija, mati Božja. Izrično za to govori sv. Luka, da su se ispunili dani očišćavanja Marijina *„po zakonu Mojsijevu"*; da su Marija i Josip prikazali Isusa u hramu *„kako je pisano u zakonu"*; da su došli prinijeti žrtvu *„kao što je rečeno u zakonu Gospodnjem"*. Na zakon se poziva triput sv. evandjelista, da nas upozori na tajnu, o kojoj se radi. Ako naime dobro pročitamo i promotrimo zakon, opazit ćemo, da se ni najmanje ne tiče prečiste Djeve Marije ni Isusa Krista. Ako se dakle ipak zakonu dragovoljno pokoravaju, biva to nama na primjer, pouku i spasenje.

Zakon Mojsijev vezao je one žene, koje su rodile dijete na običan naravski način; takove se doista i moraju čistiti. Ali prečista Djeva Marija, na kojoj nema ni sjenke kakovoj nečistoći, koja je po Duhu Svetom začela, koja je kao djeva rodila i takova bila prije poroda, u porodu i poslije poroda, rodila je Isusa Krista bez ikakove povrjede tijela svoga i bez ikakove nečistoće na vanredan i vrhunaravan način, kako se nije nikada dogodilo, niti će se dogoditi. Nju dakle nije vezao Mojsijev zakon. U toj preblaženoj materi nije bilo, što bi

trebalo očistiti; nije dakle bila dužna držati se toga zakona, kao što ni Isus nije bio vezan na zakon o obrezovanju. No iz ljubavi naprama zakonu Božjemu, a ponajpače da po primjeru Isusovu uzradi, podvrže se drage volje zakonu očišćavanja. Kao što je Isus, podvrgavši se obrezovanju, ostavio nam divan primjer poniznosti i posluha, tako eto čini i Marija, koja je vrlinama Isusu najsličnija, i ostavlja sjajan primjer poniznosti i poslušnosti svim ženama rodiljama. To je bio prvi i glavni razlog. — S druge strane htjede B. D. Marija zakon očišćavanja u svemu izvršiti, jer je tako dolikovalo majci onoga, koji nije došao da *„razriješi zakon i proroke, nego da ih ispuni“*. (Mat. 5. 17.) Majka prečista, na kojoj nije bilo ni radi začetka ni radi poroda nikakove ljage, htjede sa svim tim biti ubrojena medju nečiste, da druge ljude ne sablazni, koji bi videći, da ona zakona ne drži, a ne poznavajući njezinih tajni, mogli o njoj zlo misliti. A napokon htjede, da to bude za nas ponuka, neka se čuvamo od strasti i grijeha, i tako čuvajući se neka se duhovno obrežemo, a onda da se od grijeha po pokori očistimo.

Zakon Mojsijev očišćavanja ne veže više; prestao je naime stari zavjet. U novom zakonu postoji lijepi starinski običaj, da se žene poslije poroda u crkvu uvode uz molitvu i blagoslov svećenika. U starom je zavjetu bio uvod takov zakonom zapovijedan, u novom zavjetu samo se preporučuje, samo ga ište zahvalnost. Pa kamo da rodilja, kad ozdravi, prvi put izadje, kamo da učini prvi korak, ako ne u kuću Onoga, koji nije samo njezin dragi život očuvao u čas pogibelji i boli, nego joj darovao i drugi isto tako mio život? Neka ti ne bude zato kršćanka majko, taj uvod nepriličan, nego ga obavi radosno. Sačuvaj Bože, da se toga svetoga obreda kršćanskoga stidiš, ili da misliš, da se to ne slaže sa današnjom

naobraženosti. Zar je to naobraženost, ako mati ne uvidja, za što bi ona svoj prvi posjet iza poroda Bogu, Stvoritelju svomu, posvetila, te u to ime u crkvu došla, da se Bogu zahvali i pokloni? Što je tko savršeniji, to je ponizniji i spremniji pokorit se zakonu i onda, kad bi se pravom mogao ispričati. Tako je i B. D. Marija voljela, da je svijet smatra ženom kao što su i druge, nego li da otkrije ljudima dostojanstvo matere Božje. I za to lijepo veli sv. Augustin: „Prem po milosti uzdignuta bijaše nad zakon, htjede po poniznosti dragovoljno se zakonu podvrći".

Kao što zakon očišćavanja nije vezao B. D. Mariju, tako je nije vezao ni onaj drugi o prikazanju prvorodjenca. Ponajprije je taj zakon vrijedio za one prvorodjence, koji su se rodili na običan, naravan način. No Krist se je rodio ne po čovjeku, već krjepošću Duha Svetoga, ne od žene, već od djevice, ne po zakonu naravi, već nad zakon naravi. Niti se može za Krista reći: *„neka se posveti Gospodinu"*, kad je on Sin Božji, sama svetost, pravi Bog. Niti je trebalo Isusa prikazivati Bogu, da služi u hramu kao svećenik, kad je on i onako, kako veli kralj David, (u Ps. 110.) *„svećenik do vijeka po redu Melhisedekovu"*, vrhovni veliki svećenik postavljen od Boga Oca, da pomiri rod ljudski s njim, i da sebe sama prikaže Ocu svojem nebeskomu za žrtvu za grijehe svijeta. I za to ga ni otkupit nijesu mogli njegovi roditelji, jer je za to i došao na svijet, da se preda za naše spasenje.

Pa ipak B. D. Marija prikazuje Isusa Bogu Ocu. Ona to čini zato, da tim vanjskim djelom priznade, da je njezino čedo Božja svojina, Božji Sin. I kad joj svećenik natrag uruči dijete Isusa u naručaj, uze ga ona, ali ne kao otkupljena, nego samo kano u pohranu, da ga čuva i poslije ga za uvijek Bogu predade. Tko da

opiše, s kolikom li ljubavlju prikaza Marija Ocu nebeskomu svoje predrago, Duhom Sv. začeto jedinče! S kolikom dragošću uprije ona oči na nebesko čedo; koliko blaženstvo, kolika milina napuni njezinu dušu, kad ga preporuči Ocu! Možemo misliti, da je prikazivajući Isusa ovako govorila: „Svevišnji Bože, gle Sina tvoga! Svemogući oče, gle koga si obećao kao nadu i utjehu Izraela! — Ta tko sam ja, da smijem njega sinom svojim zvati i na svojim ga rukama tebi prikazati? Ja sam doista blagoslovljena medju ženama, i tko da pojmi moju sreću!"

Pomisli i ti, kršćanka majko! Zar da ti ne prikažeš čedo svoje Gospodu u njegovoj crkvi? Zar da ga ti u crkvu ne doneseš, i to prije nego li ga drugamo nosiš? Čije je to čedo? Tko ti ga je dao i s njim radost srcu materinjemu? Tko može čedo tvoje na životu uzdržati i u buduće dati mu sve što treba? — Ti bi bila dosta lakoumna i nezahvalna majka, kad te ne bi to nukalo, da se Bogu od srca zahvališ za sreću materinju i da čedo svoje staviš pod okrilje Božje.

I doista, dijete je Božja svojina. Mati ga čuva kao blago njojzi povjereno. Dijete imade ona odgojiti, da Bogu služi, u službi Božjoj treba da ono živi i umre. Ali kako da Bogu služi i u kojem stališu? To je Božja briga, to Bog odredjuje. On stavlja djetetu u srce nagnuće i volju za onaj stališ, za koji ga je on odabrao. Samo treba da se ono tomu pozivu odazove. Moguće da tvoje dijete, kršćanka majko, imade zvanja za svećenički stališ. Pa za pobožnu majku nema veće sreće, nego da joj se sinak, kad odraste, posveti službi Božjoj. Kolika je to za nju utjeha, kad vidi dijete svoje kod oltara! Ali pazi, da se ne prevariš. Jer velika je to nesreća, ako ti sin postane zao svećenik, nevaljao monah, ili kći pokvarena duvna ili koludrica. Kad se najljepše i najplemenitije pokvari, najgore postane. Znaj dobro, ako tvoje dijete žudi za sta-

lišem svećeničkim ili redovničkim, da mu ne smiješ toga braniti, i u tom dijete mora Boga slušati, a ne tebe. Neka bude sin svećenik, a kćerka opatica, kad Bog tako hoće, pa ma to tebi ne znam kako zazorno bilo i cijeloj obitelji. S druge opet strane ne smiješ po svojoj volji tjerati djecu u onaj stališ, za koji nemaju zvanja, a najmanje u svećenički ili redovnički, pa ma ti ne znam kako silno to željela. I drugi su staleži dobri, te nema ni jednoga, iz kojega ne bi bilo svetaca. Ma izabralo dijete tvoje i stalež svjetovni, valja da Bogu služi i tako se spasi.

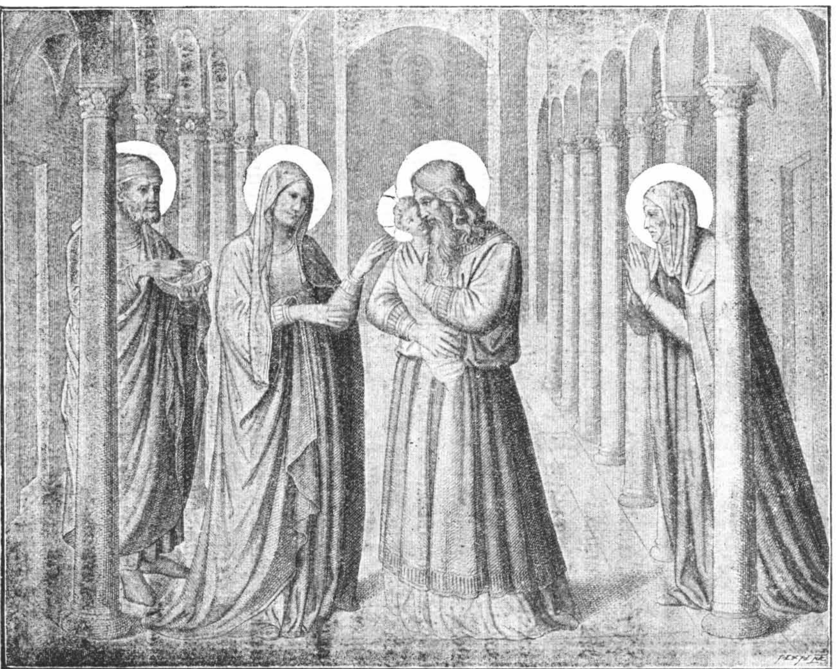
Kod prikazivanja nalagao je zakon prinijeti Bogu za žrtvu jagnje jednoljetno i golupče ili grlicu. A tko ne bi mogao zbog siromaštva smoći jagnje, imao je donijeti dva golupčeta ili dvije grlice, od kojih bi se jedno cijelo spalilo u čast Bogu, da ga se prizna Stvoriteljem svega, od koga je svaka plodnost, a drugo je bilo za grijeh, da se žena očisti od nečistoće naravne, koja je posljedica istočnoga grijeha. Sv. Luka ne spominje, da li su Marija i Josip žrtvovali golubiće ili grliće, ali izostavlja govoriti o janjetu, koje običavahu donositi bogati, pa tvrdi, da su prinijeli *„par grlica ili dva golupčeta“*, naznačujući time, da su prinijeli žrtvu poput siromaha. Gospodin Isus naime *„prem bijaše bogat, postade siromašan poradi nas, da po njegovom oskudijevanju postanemo bogati“*, kako veli sv. Pavao (II. Kor. VIII. 9.) htjede, da se za nj dade žrtva, kakovu običavaju siromasi davati, kao što je hotio u pelene biti povit i položen u jasle.

Ne stidi se ni ti, kršćanska dušo, siromaštva. Ti znadeš, da je rečeno: *„blago siromašnima“*. Siromaštvo nije sramota, niti nesreća. I da nas o tom uvjeri, odabrao je g. Isus dragovoljno potpuno, krajnje siromaštvo. I sv. Obitelj u Nazaretu živjela je u velikoj sirotinji. Hiljade i hiljade svetih iz sviju staleža poveli su se tečajem sto-

ljeća za primjerom Kristovim. Mnogo imade redovnika i redovnica, koji su se bogate baštine odrekli i prigrlili dobrovoljno siromaštvo.

Ako te nužda pritište, onda ti je posao još laglji; onda ti ne treba tražiti siromaštva, kad je ono tebe našlo. Onda ga samo strpljivo podnašaj, dok se ne naučiš radosno podnašati ga. A kad ti bude teško na srcu, sjeti se Isusa, sjeti se B. D. Marije, pa će ti odlanuti. Sjeti se i ovih riječi sv. evandjelja: *„Blago siromašnima duhom; jer je njihovo kraljevstvo nebesko"*. (Mat 5. 3.) Ondje počinje se blaženstvo po sudu Božjem, gdje se po sudu ljudskom nalazi najveća nevolja. Najsigurniji i najlakši put u nebo, kojim se bez zapreka može hoditi jest siromaštvo duhom t. j. dobrovoljno siromaštvo. Ništa naime toliko ne priječi, da se ide u nebo, koliko bogatstvo. Blago si ga dakle onomu, koji radi kraljevstva nebeskoga drage volje siromaštvo odabere, ili barem strpljivo podnosi. Tko prezre bogatstvo zemaljsko vrijedan je, da mu se za nagradu dade bogatstvo nebesko. *„Blago siromašnima duhom; jer je njihovo kraljevstvo nebesko"*.

Mariji proriče Simeon.

Poglavlje dvadeseto.

Mariji proriče Simeon.

Marija, mati Božja i kraljica neba, i sv. Josip njezin zaručnik — osobe najveće i najuzvišenije od sviju — dapače sam Bog u podobi malena djeteta, dolaze u Jeruzalem, ulaze u hram, prinose svoju žrtvu poput siromaha i odlaze napokon kući svojoj, a nitko ih u Jeruzalemu ne pozna, nitko ni ne sluti, tko bi mogao biti ta na oko siromašna obitelj. No ipak — kao što je Bog one noći kad se je rodio Isus, objavio pastirima po andjelu taj radosni dogadjaj, tako je i sada Duh Sveti nutarnjim nadahnućem objavio starcu Simeonu i proročici Ani, da je došao Mesija u hram jeruzalemski. I kao što je onda dolazak pastira k stalici Betlehemskoj ugodno iznenadio B. D. Mariju, tako joj se dogodi i sada, kadno u hramu jeruzalemskom pristupi k njoj častan starac, smjerno ju pozdravi, uze djetešce njezino u svoj naručaj i stade hvaliti Boga i proricati. Taj dogadjaj ovako opisuje sv. Luka kako slijedi.

„*I gle, bijaše u Jeruzalemu čovjek po imenu Simeon, i taj čovjek bijaše pravedan i bogobojeći, koji čekaše utjehu Izraelovu, i Duh Sveti bijaše u njem. I odgovor primi od Duha Svetoga, da ne će vidjeti smrti, dok ne vidi Krista Gospodnjega. I dodje po Duhu u hram. I kad donesoše dijete Isusa roditelji njegovi, da učine za njega po običaju zakona, on ga uze na ruke svoje*

i hvali Boga i reče: Sad otpuštaš s mirom slugu svojega, Gospodine, po riječi svojoj; jer vidješe oči moje spasenje tvoje, koje si pripravio pred licem svih naroda, svjetlo da rasvijetli pogane, i slavu naroda tvoga izraelskoga". (Luk. 2. 25—32.)

Tko je dakle bio taj starac? — Ime mu bijaše Simeon ili Samea. Povjesničar Josip Flavije (Antiqu. l. XIV. 9. 4.) tvrdi o njem, da je bio na glasu kao prorok, da je prorekao osvojenje Jeruzalema, a kralju Hirkanu, da će ga Bog zbog njegovih opačina pogubiti rukom Herodovom. Veli takodjer, da je bio starješina u vijeću židovskom, i kad je Herod sabrao sve glavare svećeničke i književnike naroda i pitao ih, gdje bi se imao Krist roditi, da je on prvi bio, koji je u vijeću rekao, da se Mesija imade roditi u Betlehemu Judinu. Ali mnogo više doznajemo o tom časnom starcu iz samoga sv. Pisma. On bijaše *pravedan i bogobojeći*, t. j. muž pobožan, čovjek svet. U istom smislu naziva sv. Pismo sv. Josipa pravednim, i za sv. Elizabetu i Zahariju veli, da su bili oboje pravedni pred Bogom. Taj pravedni i sveti muž *čekaše utjehu Izraelovu* t. j. čekaše dolazak Mesije, koji je imao biti na utjehu svemu narodu izraelskomu. U starom su zavjetu vjerovali, da će doći Mesija, željno mu se nadali, a pravedni Simeon uz to ga je i „očekivao" znajući, da će skoro doći. U ono vrijeme bilo je u Judeji mnogo farizeja i književnika, koji su sv. zakon Božji odnemarivali i svoj nametali, ili Božji krivo tumačili. Istina se gazila, a pravednosti nije bilo mjesta. To je pobožni Simeon jako žalio i vruće Boga molio, neka se milostivo obazre na narod izraelski i zlu učini kraj. Misao, da će se dobri Bog narodu smilovati, tješila ga je veoma. I na tu utjehu poticaše ga i Duh Sveti, jer „*Duh Sveti bijaše u njem*" i milošću svojom, kako je u duši svakoga pravednika, i proročanskim nadahnućem,

jer ga je odmah potaknuo, neka proriče budućnost. Budući dakle da je Duh Sveti stanovao u duši pravednoga Simeona kao u svojem hramu, za to kaže sv. Pismo, da je on *„dobio odgovor od Duha Svetoga“*, u nutrini naime srca njegova bi mu objavljeno, *„da ne će vidjeti smrti, dok ne bude vidio Krista Gospodnjega“*, t. j. Pomazanika Gospodnjega ili obećanoga Mesiju. Kad je dakle došlo vrijeme, da se ispuni zadano obećanje, opomene ga Duh Sveti, neka ide u hram, i otkrije mu, da će vidjeti Krista, koga je očekivao. Simeon posluša nutarnji glas i ode sav radostan u hram.

U isto vrijeme donesoše dijete Isusa roditelji njegovi, naime Marija, mati njegova, i Josip, kojega je svijet smatrao ocem onoga djeteta, ali nije bio otac već samo branitelj. Čini se, da je Simeon nešto prije u hram došao i da je Isusa dočekao. Istom milosti Duha Svetoga, kojom je naprvo saznao, da će Spasitelj doći, upozna ga Simeon eto i sada, kad je došao. Veseo i s oduševljenjem pohiti starac prema B. D. Mariji, koja na rukama svojim držaše Isusa, uze njega u svoj naručaj i poče sipati hvalu Bogu.

Sretna li sada Simeona! Ako je bolesna žena odmah ozdravila, čim se je dotakla skutâ haljine Isusove, što da mislimo o Simeonu, koji ga je na ruke svoje uzeo i nosio! I za njega vrijede one riječi Isusove, koje je rekao jednom svojim apostolima: *„Blago očima, koje vide, što vi vidite. Jer vam velim, da su mnogi proroci i kraljevi željeli vidjeti, što vi vidite, i nijesu vidjeli“*. Tko da opiše, kakovim je veseljem pobožni Simeon staračke svoje ruke raširio, kakovom nježnosti dijete Isusa u naručaj svoj primio, kolikom li ljubavi Isusa ogrlio i na rukama svojim držao? Kad je vidio, da mu je vruća želja ispunjena, da je Duh Sveti svoje obećanje izvršio, dapače puno više dozvolio ne samo da vidi, nego i da u ruke

uzme i ogrli Pomazanika Gospodnjega, — uze hvaliti Boga, t. j. od srca se zahvaljivati, priznavati dobrotu Božju i moliti, neka bi svi ljudi upoznali Mesiju i poklonili mu se. Držeći dijete Isusa na rukama svojim, i rastapajući se sav od radosti i pun veselja uze zatim ovako govoriti: „*Sad otpuštaš s mirom slugu svojega, Gospodine, po riječi tvojoj*". Sada mi je želja ispunjena, sada drage volje umirem, „*jer vidješe oči moje spasenje tvoje*", t j. Mesiju, Spasitelja svijeta, „*kojega si pripravio pred licem sviju naroda*", t. j. kojega si dao cijelomu svijetu, da u njega vjeruje i po tom se spasi. Hotio si, da se on rodi poput sunca, da svjetlom svojim rasprši tmine poganstva, i da tvoj narod odabrani imade čime da se ponosi. Za to se veli, da je „*Krist svjetlo da rasvijetli pogane i slava naroda israelskoga*". Pogani su dosada živjeli u raznim bludnjama ne poznavajući pravoga Boga ni istine; a sada je eto milosrdni Bog njima pripravio spasenje, dao Spasitelja, da im bude svjetlo, koje rasvjetljuje svakoga čovjeka, što dolazi na ovaj svijet. Narod izraelski dičio se je dosada Abrahamom, Izakom i Jakobom, od kojih je potekao sav narod židovski; ponosio se je Mojsijom, od kojega mu je zakon predan; ponosio se prorocima svojim i hramom jeruzalemskim. Ali sada imade nešto više, čim da se diči. Najveća je slava naroda izraelskoga to, što se je od njega rodio obećani Mesija. To je smisao riječi pobožnoga Simeona. I doista Krist je i naša slava, i naša dika; mi ne treba da se ičim ponosimo, van jedino Isusom Kristom Gospodinom našim.

Isus Krist poslije rodjenja svoga objavio se najprije pastirima betlehemskim, poslije mudracima od istoka a sada eto objavljuje se pobožnomu proroku Simeonu i Ani, i to u hramu na svečani način; a poslije će se objaviti cijelomu narodu, ne samo nekim odabranicima

kao svjedocima, kad bude javno naučao i kad bude na križu uzdignut.

Prije nego li spomene proročanstvo Simeonovo, govori sv. evandjelist Luka, da se *„otac njegov i mati čudjahu tomu, što se govoraše za njega“*. Ne smijemo misliti, kao da B. D. Marija nije do onda znala, da je g. Isus Spasitelj cijeloga svijeta, da je on svjetlo, dika i ponos naroda izraelskoga. Dobro bo je ona bila podučena u svim i najdubljim tajnama, što se ticahu spasenja svijeta po Isusu Kristu. Nema se dakle to njezino čudjenje tako razumijevati, kao da je istom od Simeona saznala za te tajne. Nego se je divila, jer su te tajne uzvišene, te natkriljuju svaki naravni um; divila se je i dobroti Božjoj, što je starca Simeona odabrala i poslala, da dočeka u hramu Isusa i da ga proslavi, a i za to, što su Simeonu takodjer bile objavljene tajne utjelovljenja Sina Božjega.

Kad je Simeon dovršio svoj hvalospjev, i dao hvalu Bogu, obrati se k onima, koji dijete donesoše, te *„blagoslovi ih (naime Mariju i Josipa) i reče Mariji, materi njegovoj: Evo, ovaj je postavljen na propast i uskrsnuće mnogih u Izraelu, i u znak, proti komu će se govoriti; a i tebi će samoj dušu probosti mač, da se otkriju misli iz mnogih srdaca“*. Po tim riječima, da je Simeon blagoslovio Mariju i Josipa, misli se, da je on bio svećenik, a taj blagoslov da je bio svečani blagoslov i ne obična dobra želja. Blagoslov svoj podijeli Simeon i Mariji i Josipu, ali kad uze proricati, proreče budućnost samo materi, jer se je to samo nje ticalo, a ne Josipa, koji nije imao to doživjeti. A što proreče Simeon? Da mnogi ne će u Krista vjerovati, nego da će se o njega sablazniti svojom krivnjom, osuditi i za uvijek propasti, kao što se je to i zbilo mnogim književnicima i farizejima. Ali drugi će opet u njega vjerovati i uskrsnuti od grijeha na život duhovni. On je postavljen od Boga Oca,

da se svijet po njemu spasi, ali on nikoga ne sili, već tko hoće može vjerovati i vjerujući steći si spasenje. On hoće, da se svi spase; i daje u to ime svakomu potrebite milosti spasenja. Ali on unaprijed znade, da ne će svi ljudi htjeti vjerovati, da se ne će htjeti služiti dobivenim milostima, pa za to znade unaprijed, da će mnogi propasti. Jednima je dakle na propast, a drugima na spasenje; na spasenje svima, koji budu htjeli spasiti se, a na propast nekima, koji po svojoj vlastitoj krivnji i pokvarenosti budu spasenje zanemarili. U tom smislu veli prorok Simeon za Isusa, da će biti „*znak, proti komu će se govoriti*". Poredjuje naime Isusa znaku n. pr. bojnom zastavi, proti kojoj svi oni govore, je ne slijede niti vojuju pod njom. Zastava Kristova je njegov sveti znak, sv. evandjelje, koje je on sam propovijedao, a poslije apostoli njegovi. Proti toj nauci ustali su farizeji i književnici naroda i govorili proti njoj; a u g. Isusa kao u kakav nišan bacali su strjelice svoje mržnje, zavisti i zlobe, sve dok ga ne predadoše Pilatu na smrt. „Pa kao što svjetlo ostaje svjetlo, ako ga slabe oči i ne podnose, kako veli sv. Ivan Zlatousti, tako i spasitelj ostaje spasitelj, sve ako mnogi i propadnu; jer nije on, koji ih upropašćuje, nego njihova pakost". Prema tomu Krist je na propast zlima, a na uskrsnuće dobrima.

Čovjek bi mislio, da će sav narod s oduševljenjem pristati uz svoga željno očekivanog Mesiju, čim se pokaže; da će ga s neizmjernim veseljem primiti i njegovom se nauku i zapovijedima dragovoljno pokloniti. Tako bi barem trebalo da bude. Ali Duh sv. znade, da će se drukčije dogoditi; to znade i Simeon Duhom Svetim nadahnut. A i sv. Pismo na mnogim mjestima govori o mukama i progonstvima, štono će ih pretrpjeti Mesija. I tako zamijeniše radosna čuvstva u srcu Simeonovu čuvstva tuge i žalosti. Njega boli, kad vidi u duhu, da će se mnogi

ljudi opirati Spasitelju svomu, koji ih je hotio spasiti. Simeon vidi takodjer u duhu, koliko će radi muka Sinka svoga pretrpjeti njegova presveta majka, te joj proriče, da će i „njoj samoj probosti mač dušu“. Te se riječi ne mogu razumijevati o maču željeznom, koji ubija i probada tijelo, nego o žalosti poradi muke Isusove, koja probada dušu, jer to boli, kao kad tijelo probada mač. Premda je B. D. Marija znala, da će Isus smrt nadvladati, i da drage volje umire, ipak nije mogla bez veoma velike žalosti gledati, gdje joj na drvu križa u mukama visi onaj, koga je rodila. Napokon nadodaje Simeon, da će se time, što Isus bude trpio, „otkriti misli iz mnogih srdaca“. Smisao je tim riječima ovaj: prigodom muke i smrti Isusove pokazat će se, kakova je tko srca napram njemu. Kad bi g. Isus lagodan i udoban život provodio, sve bi pošlo za njim. Ali kad ga vidješe obružena, popljuvana, trnjem ovjenčana, izranjena i na križ razapeta, jedni podjoše za njim, a drugi se sablazniše o njega; jedni u njega vjerovaše, a drugi mu se narugaše. Na istoj Golgoti jedan od razbojnika priznaje ga kao Boga i moli mu se kao Bogu, a drugi ga drži zločincem, kao što je sam bio, i huli na njega. A tako i danas biva i bivat će do konca svijeta, da mnogi protuslove Isusu i njegovu znaku, križu i njegovoj Crkvi i njegovim službenicima i upropašćuju se za uvijek; a drugi opet slušajući riječ Božju s Kristom ustaju na novi život. Pa i mi ako i ne protuslovimo Kristu ne vjerujući u njega, a ono često protuslovimo životom, jer živimo protivno nauci Kristovoj. Krist naime ljubi siromaštvo, a mi bogatstvo; Krist voli rad i napor, a mi odmor i počinak; Krist žalost i muku, a mi radost i nasladu; Krist porugu i sramotu, a mi štovanje i čast. Nemojmo protusloviti Kristu, ako želimo, da nam bude na uskrsnuće, a ne na propast.

Ni to proročanstvo Simeonovo nije moglo biti nepoznato B. D. Mariji. Za nju kao Mater Božju nije dolikovalo, da od čovjeka nauči, što se odnosilo na Krista Spasitelja, nego je bila u svemu tomu podučena od Duha Svetoga. Nego ipak probudiše u njezinu srcu veliku bol te riječi starca Simeona, za koje držimo, da ih je izgovorio uz osobitu sućut napram B. Djevici. A prorekao ih je po nadahnuću Duha Svetoga ponajviše za poduku nama i cijeloj Crkvi. Presveta majka Marija saslušala ih je poniznim srcem, kao da joj sam Bog govori, i moguće opetovala one riječi, koje je rekla andjelu Gabrijelu: „*Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj!*“

Da se već kod rodjenja Mesijina pokaže, da je on došao spasiti sve ljude, — tako uči sv. Toma Akvinski — očitovao se svakovrsnim ljudima. Pastiri bijahu Izraelićani, mudraci iz istoka pogani; oni iz bliza, ovi iz daleka. Bila je medju njima i druga razlika: jer mudraci bijahu učeni i mogući, a pastiri neuki i priprosti. Očitovao se je takodjer pravednima, Simeonu i Ani, i grješnicima, mudracima iz istoka. Očitovao se je muškima i ženskima, naime Simeonu i Ani, da se tim pokaže, da nijedan razred ljudi nije isključen od spasenja. Uz Simeona dakle vidimo u hramu jeruzalemskom i Anu proročicu, i tako se Isus proslavi još većma. O tom dogadjaju sv. Luka evandjelist piše ovako:

„*I bješe Ana proročica, kći Fanuelova od plemena Aserova; ona je bila veoma ostarjela, a sedam je godina živjela s mužem od djevojaštva svojega. I ova udova oko osamdeset i četiri godine, koja ne odlažaše od hrama služeći noć i dan postom i molitvama. I ona u taj isti čas nadošavši hvaljaše Gospodina i govoraše o njem svima, koji čekahu otkup Israelov*“. (Luk. 2 36—38.)

Uz Simeona kao svjedoka, da je došao Spasitelj svijeta, eto i Ane kao svjedokinje. Pa kao što je Simeon svetošću svojom, vrlinama i dobju vjeredostojan svjedok, tako je eto i Ana proročica sa svake strane dostojna da joj vjerujemo. Sv. Luka nadodaje ime njezina oca i pleme, kojemu je pripadao. Spominje časnu starost njezinu i opisuje njezine vrline i krjeposti. Kao djevojka udala se, ali nakon sedam godina postade udovicom. Nije se htjela udavati po drugi put, već ostade udovicom sve do svoje starosti. Bila je takodjer ta Ana i veoma pobožna i puna vjere, jer je često pohadjala hram i uvijek u hramu bila, koliko god je vremena za to imala, tako se je moglo reći, da nije nikada gotovo ni odlazila od hrama. Bila je uz to još i stroga u svojem životu, jer je služila Bogu postom i molitvom. Čovjek posteći tijelom služi Bogu, a u molitvi se duša k Bogu diže. Jedno i drugo kad se spoji, potpuna se služba Bogu daje. Nije čudo da je tu svetu i pravednu dušu obdario Bog proročanskim duhom. Tim duhom nadahnuta dodje u hram u isto vrijeme, kad i Simeon. Baš u taj čas nadodje, da se vidi, kako je i nju sam Duh Sveti na to potaknuo, i da je u istu svrhu došla, da potvrdi, što je Simeon kazao o Kristu. Hvalila je Gospodinu, što je izvolio doći na ovaj svijet i tim priznala, da je on Bog. Govorila je onda o njemu svima, koji su bili u hramu i u Jeruzalemu, da je on Krist Gospodnji, obećani Mesija i pravi Bog.

Tko da se ne divi providnosti Božjoj, koja umije sve tako divno urediti. Lijepo je rekao sv. Ambrozije: „Tko da ne vjeruje, da je Krist Bog? Kad ne samo andjeli, proroci i pastiri navješćuju njegovo rodjenje, nego i pravednici, starci iz naroda izraelskoga. Staro i mlado, muško i žensko složno potvrdjuju vjeru, koja se temelji na tolikim čudesima. Gle! Djevica rodi; žena nerotkinja takodjer daje na svjetlo sina; nijemi (Zaha-

*

rija) govori: Elizabeta proriče; magi dolaze poklonit se; dijete jošte u utrobi materinoj od radosti poskakuje; udovica priznaje taj čudnovati dogadjaj, a pravednik ga očekuje".

Po primjeru te svete proročice služimo i mi revno Bogu Gospodaru našemu: postom neka mu služi tijelo, a molitvom duša. Priznavajmo i mi Gospodina našega Isusa Krista ne samo riječju, nego i srcem i činom. Govorimo i mi o njemu, da ga drugi upoznadu, štuju ljube, kako je zavrijedio, da ga svako stvorenje najvećim poštovanjem štuje i svim srcem ljubi.

Od prvoga časa, kad je B. D. Marija rodila Isusa, bila je njezina radost pomiješana sa žalošću. No ovom zgodom se to očitije pokazalo, kad je Simeon prorekao, da će i njoj samoj dušu probosti mač. Moguće da je i ona često puta u životu molila Gospodina, neka bi je minuo taj gorki kalež, ali njezina molitva bijaše uvijek odana, uvijek završivaše riječima: *„Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj!"*

I druge se majke raduju, kad im Bog dijete pokloni, i njihova je radost velika; ali one neka za sigurno znadu, sve ako im toga i ne proriče kakav prorok, da će imati s djetetom svojim i brige i žalosti. Ako je milo čedance slabašno, ako oboli, zadaje već u povojima materi svojoj brige po danu i po noći. I kad poodraste po nestašnosti svojoj i neopreznosti nebrojeno puta dolazi u pogibelj da se ozledi, osakati, pogine. Eto opet za majku straha, brige i žalosti. A koliko puta zadje dijete medju zločestu djecu, od koje se nauči psovati, lagati, nečednosti kojekakove, i tako se rani na duši. Ako mati i pazi, opominje i brine se za dijete, ne može svega prepriječiti. I to će dobroj materi još veću bol prouzročiti i tugu. Često se puta mati ražljuti na dijete i mora ga kazniti, jer je svojeglavo i neposlušno. Teškom mukom ali opet mora da se katkada

lati i šibe, osobito kad opazi, da joj dijete naginje na opačine: kradju, laž, zavist, taštinu, škrtost, nepokornost, bludnost i t. d. Kako to onda boli čestitu majku, kad pomisli, što će biti od ovoga djeteta, hoće li sin ili kćerka održati pobjedu nad puti, svijetom i djavlom, ili će postati po grijehu robom vražjim. A istom onda, kad se opazi, da je sin ili kćerka u poodmakloj već dobi krivim putem zašla, da se je dala zavesti i da provodi život sramotan i nećudoredan, što se katkada može dogoditi i poslije čestite i sretne ženidbe i udaje! Koliki je to onda križ za majku i za čitavu obitelj! Nju izjeda tuga i sramota. Kad joj je djetešce, još onda sasvim nedužno, mirno u krilu počivalo i ona ga sva sretna promatrala, nije ni slutila, da će joj jednom britak mač dušu probosti. Pa ipak se je dogodilo tako. Za to, kršćanka majko, koja uživaš radost i veselje u djetetu, budi pripravna i na žalost i tugu. Nema na ovom svijetu čiste radosti, nego je svaka pomiješana sa žalošću. Sjeti se samo još toga slučaja, da ti dijete umre. Moguće da će ti nemila smrt ugrabiti svu tvoju djecu, ili više njih, ali na svaki način jedno ili dvoje. Tko da opiše u tom slučaju tugu i bol majčina srca! Pa ako je *„blagoslovljenoj medju ženama“* rečeno: *„I tebi će samoj probosti mač dušu“*, kako bi mogla ti sebi utvarati, da ćeš biti bez ikakove tuge i žalosti s tvojom djecom na ovom svijetu, — ti, kći Evina, kojoj je rečeno: *„Uz bol radjat ćeš djecu svoju?“* (1. knj. Mojs. 3. 16.) U ostalom Bog je već tako stvorio srce tvoje, da ti ona ljubav, kojom djecu svoju ljubiš, podaje takodjer jakosti, te rado podnašaš žalost i brigu zbog djece svoje.

Samo se one žalosti čuvaj, samo ona tuga neka ne probada tvoga srca, kojoj si ti sama uzrok. Jer ako zbog tvojeg nemara ili krivoga odgoja dijete pane u grijeh i zaplete se u opačine, onda si ti sama kriva onoj tuzi i

sramoti, koju doživiš. Ako želiš, da si taj grijeh ne svališ na dušu, da ti taj mač srce ne probode, čuj, što ću ti reći: Ne daj djetetu svega na volju; nemoj zadovoljiti svakoj i nesretnoj želji djeteta; ne štedi šibe, kadgod ustreba. Zapovijedaj djetetu i nauči ga, da te sluša; ne ogovaraj i ne psuj nikoga pred djetetom, osobito ne njegove pretpostavljene, kao n. pr. svećenika, učitelja, poglavarstvo, jer će tako izgubiti svako poštovanje napram starijima, a i naprama tebi. Ne će znati poštivati zakona, nego će slijediti svoju samovolju i na svakoga će mrziti, koji ga bude putio na dobro ili kaznio, a najviše će tebe prezirati i tvoje opomene i na njih odgovarati pogrdama i ruganjem.

Pa kad sam već počeo o tom govoriti, čuj, koja odgajaš djecu, još ovo nekoliko riječi: Nemoj cifrati djeteta ni metati na njega fino odijelo i kojekaki nakit. Neka bude dijete važda čisto i uredno odjeveno, ali ne nacifrano. Po gotovo se toga čuvaj, da se ne bi divila djetetu, kad ga tako obučeš, ni hvalila ga, da je lijepo, da mu odijelo stoji kao saliveno i slične laskave mu riječi govorila. A još se više čuvaj da ga ne odvedeš odmah k susjedima, k tetkama i drugim rodjacima, da se nacifranomu još i oni dive i da ga hvalama opsipavaju. Jer ako budeš tako radila, onda će ti dijete — osobito ako je žensko — postati tašto, gizdavo, slavohlepno, oholo, koje će se iz vana nadimati i isticati, a u duši će biti prazno i šuplje. Pazi i na to, da ti dijete postane bogoljubno i pobožno, ali u srcu i u duši ne samo iz vana. Priuči ga, da rado ide u crkvu k sv. misi, ali ne da vidi, tko će sve doći u crkvu i kako će koja biti obučena, ili da se kćerka pokaže u novoj opravi, nego da ide Bogu dragomu se pokloniti i čast mu izkazati. Ne upozoruj djeteta na lijepo vezani molitvenik, nego na sadržinu molitvenika, da se u crkvi moli. Govori s njim

kod kuće češće o Bogu, o sv. vjeri, o dužnostima čovjeka kršćanina, a ne daj da čita kod kuće bajke, beskorisne pripovijetke ili romane. Ne daj djetetu dangubiti; ne dozvoli mu svaku zabavu, koju si ono poželi, nego takovu samu, koja mu koristi i koja ga krijepi. Ne vodi djece u kazalište, a još manje na ples. Ne dozvoli, da se druži sa drugovima bez tvoga znanja i odobrenja, nego biraj drugove i drugarice svomu djetetu izmedju najboljih. Jer inače dijete će ljubiti svijet, a ne Boga, težit će za zabavama, a ne za poslom, postat će lijeno i razuzdano, mjesto da postane vrijedno i ćudoredno. — A najviše pazi na svoj jezik. Nemoj nikada pred djecom osudjivati i svoje mržnje pokazivati na druge osobe; ali nemoj druge ni hvaliti pristrano ni laskati drugima; nemoj muža svoga pred djetetom ogovarati, na njega se tužiti, pogrde na njega sipati; ne moj roditelja svojih prezirati, nego ih poštuj, a to vrijedi i za svekra i svekrvu. Nemoj ni družine svoje pred djecom grditi, ni zlo s njom postupati, prezirati ili odnemarivati. Jer ćeš tako odgojiti djecu prpošnu, drzovitu, bezobraznu, okrutnu, koja će isto tako raditi, kako su vidjela, da ti radiš, ali će raditi tako i s tobom, pa će ti i smrt željeti, samo da se dokopaju neodvisnosti i imetka. Sve ovo zadavat će ti bol i tugu, srce će tvoje probadati mač — ali ti ćeš samo ono žeti, što si sijala.

Poglavlje dvadesetprvo.

Marija i mudraci od istoka.

O tom veoma znamenitom dogadjaju pripovijeda nam sv. evandjelje ovako:

„*Kad se Isus rodi u Betlehemu judejskom za vrijeme Heroda kralja, a to dodju mudraci od istoka u Jeruzalem govoreći: gdje je kralj židovski što se je rodio? Jer smo vidjeli njegovu zvijezdu na istoku i došli smo poklonit mu se. Kad to ču Herod kralj, uplaši se on i sav Jeruzalem s njim. I sabravši sve glavare svećeničke, i književnike narodne pitaše ih, gdje bi se Krist rodio. A oni mu rekoše: U Betlehemu judejskom; jer je tako prorok napisao: I ti, Betleheme, zemljo Judina, ni po čem nisi najmanji medju kneževskim gradovima Judinim; jer će iz tebe izići vodja, koji će vladati nad narodom mojim Izraelom. Onda Herod tajno dozvavši mudrace točno saznade od njih vrijeme zvijezde, koja im se pojavila. I šaljući ih u Betlehem reče: Idite i raspitajte dobro za dječaka, pa kad ga nadjete, javite mi, da idem i ja poklonit mu se. I oni saslušavši kralja odoše. I gle, zvijezda, koju su vidjeli na istoku, idjaše pred njima, dok ne dodje i stade odozgora, gdje bijaše dječak. A kad su vidjeli zvijezdu, obradovaše se veoma velikom radosti. I ušavši u kuću nadjoše dječaka s Marijom materom njegovom i padoše i pokloniše mu se; i otvorivši blago*

svoje darivaše ga zlatom, tamjanom i smirnom. I primivši u snu zapovijed, da se ne vraćaju k Herodu, drugim putem otidoše u svoju zemlju." (Mat. 2. 1—12,)

Tako sv. evandjelje. I po tom se vidi, da su se doslovce obistinula prijašnja proročanstva, da će se Sin Božji objaviti svim narodima. Jedno od najstarijih i ujedno najznamenitijih proročanstvâ o toj stvari jest ono proroka Baalama. Kad se je narod izraelski vraćao iz Egipta u obećanu zemlju, valjalo mu je medju ostalim narodima svladati i Moabljane. Videći kralj Moapski Balak, da ne će moći odoljeti sili naroda izraelskoga, posla po proroka Baalama s porukom, neka bi došao i prokleo Izraelce, jer se tako nadaše suzbiti ih. Baalam nije s prvine hotio da ugodi kralju, ali na silne molbe podje ipak pred kralja Balaka. Ali kad je došlo do toga, da prokune Izraelce, blagoslovi ih prorok do tri puta, te tom zgodom progovori i ovo proročanstvo: „*Vidjet ću njega, ali ne sada; vidim ga, ali ne blizu. Izići će zvijezda iz Jakoba i niknut će šibljika od Izraela: i udarit će vojvode Moapske i uništit će sve sinove Sethove .... Od Jakoba će biti onaj, koji će zagospodovati i upropastit ostatke grada .... Jao, tko će živjeti, kad bude to učinio Gospod? Doći će na ladjama iz Italije, nadvladat će Asirce i uništit će Hebreje i napokon će i sami propasti.*" (4. knj. Mojs. 24. 17 sl.)

U tom se proročanstvu izrično govori o zvijezdi, koja će izići iz Jakoba t. j. iz zemlje, u kojoj stanuju potomci Jakobovi, narod židovski, koji, razdijeljen u dvanaest plemena, polazi od dvanast sinova Jakovljevih. A ta se je zvijezda eto pokazala sada i dovela mudrace s istoka u Jeruzalem, a onda u Betlehem. Zatim se i vrijeme točno proriče. Kad budu naime Rimljani iz Italije došli, nadvladali Asirce i podjarmili Judeju. A to se je sve dogodilo u vrijeme dolaska Mesijina.

Ti mudraci od istoka bili su dakle prvi i do tada jedini pogani, koji su došli poklonit se Isusu. Nisu bo bili oni od naroda židovskoga niti vjerozakona Mojsijeva. Sv. Pismo ih zove *magi*. Tim su se pako imenom zvali kod naroda medskoga — kod Medjana — svećenici i proroci, a poslije su se tako zvali i u Perziji, gdje su bili muževi na glasu. Bavili su se mnogo zvjezdoznanstvom, uživali su velik ugled i poštovanje kod sviju, tako te su ih se bojali često i sami kraljevi, koji su ih uzimali sebi za savjetnike. Kako svjedoče povjesničari, većina ovih maga prezirali su blago svjetsko, provodili život strog, živjeli u zabiti, spavali na golom tlu, a odijelo im bijaše bijelo. Znali su iz zvijezda nagadjati budućnost i sreću ili nesreću drugih. I do te vještine nijesu dolazili vražjom pomoću kao čarobnjaci, nego dugotrajnom vježbom. Tako je bilo u Perziji. A kad su Perzijanci za kraljevanja Cira i njegovih nasljednika postali gospodari cijeloga gotovo istoka, to je za cijelo u zemlji, koja je ležala Palestini na istoku — to je bio kraj oko rijeke Eufrata — bilo takovih maga ili mudrih i učenih ljudi.

Magi ili mudraci bili su, kako spomenusmo, ljudi učeni i ugledni. To ne smeta što ih predaja naziva kraljevima. Dapače i proroci prorekoše, da će k r a l j e v i donijeti darove; a i sv. Oci su većinom toga mnijenja. Prema tomu se obično i slikaju tako kao kraljevi s krunom na glavi i s velikom pratnjom. Dakako da to nijesu bili mogući i silni carevi kao n. pr. car perzijski, ali su bili svakako ugledni i vidjeni ljudi, gospodari kojega grada ili pokrajine. Predaja nam je i njihova imena sačuvala: Gaspar, Melhior i Baltazar. I premda sv. Pismo ništa ne spominje, koliko ih je bilo, ipak nam najstariji spomenici u rimskim katakombama svjedoče, da ih je bilo ni više ni manje nego t r i.

Kad je dakle ovu trojicu nakon mnogih neprilika i tegoba ona čudnovata zvijezda dovela do mjesta, gdje je bio Isus, unidjoše unutra i smjerno mu se pokloniše. B. D. Mariji, materi njegovoj, vjerno ispripovijedaše sve svoje doživljaje, pokazaše joj zvijezdu, koja ih dovela, i predadoše svoje darove, koje su po običaju svoga naroda donijeli. B. D. Mariji bijaše jasno, da je Bog na čudnovat način objavio tim izabranicima dolazak Sina svoga na ovaj svijet, da je milost Božja ganula njihova srca, te su vjerovali i došli poklonit se. Njoj je bilo to neizmjerno drago, kad je vidjela, kako se poštiva njezin svijetli Sinak. Po svoj prilici mislila je tada na proročanstva staroga zavjeta, napose na riječi proroka Izaije: *„I narodi će doći k vidjelu tvojemu, i kraljevi k svjetlosti, koja te obasja.“* (Iz. 60. 3.) *„Svi će iz Sabe doći, zlato i tamjan prinoseći i hvalu Gospodu javljajući.“* (Iz. 60. 6.) Znala je ona dobro za ta proročanstva, ali sada, kad vidi, da se ispuniše, i da pogani iz dalekih krajeva dodjoše poklonit se Mesiji, velika joj radost obuze dušu. Ona je već sada razumjela, da je Mesija spasitelj ne samo židovskoga naroda, već cijeloga svijeta, premda je to Židovima išlo teško u glavu.

Mudraci od istoka bili su zastupnici sviju onih, koji ne pripadahu židovskomu plemenu. Njihov poklon Isusu bio je prvi poklon od strane nežidovskoga naroda. Iza njih pokloniše se milijuni i milijuni Gospodinu svomu, medju koje spadamo i mi, kojih pradjedovi bijahu pogani. I sada se klanjaju Gospodinu svi narodi svakoga plemena i jezika, a on je kralj i pastir sviju njih.

Kad su mudraci od istoka išli poklonit se Isusu, držali su, da je on veliki neki kralj, koji će, kada odraste, postati silan i slavan i biti valjda bolji gospodar nego li drugi kraljevi, istom božanskim svjetlom obasijani upoznaše u onom djetetu nešto više i tajno neko

čeznuće vuklo ih je k njemu, a i nada im je srce ispunjavala, da će novorodjeni kralj jednom pomoći svijetu nevoljnomu. Mnogo im je o djetetu Isusu rekla i B. D. Marija. Ali ni iz daleka nijesu znali, što će sve Isus radi njih raditi i trpjeti. Mi to sve znademo bolje i vidimo na svakom raspelu, što je za nas Isus Krist trpio i koliko nas je ljubio. Pa ipak oni mudraci iz poganske zemlje natkriljuju svojim poklonom mnoge i mnoge kršćane. Mi ne trebamo daleko ići do crkve poklonit se Isusu, kao što su oni mudraci morali silan prevaliti put, pak nam se ipak ne će. Dapače i onda, kada nas dužnost zove u nedjelju i blagdane k sv. misi, lako nalazimo kakovu ispriku. Ružno je vrijeme, daleko mi je, imam posla i t. d. čuju se ovakovi izgovori. A i kad se već dodje u crkvu, dolazi se često samo za to, da nas drugi vide, ili da mi druge vidimo, a ne da se Gospodinu poklonimo.

Kad su mudraci došli poklonit se Isusu, pružila im je B. D. Marija radosnim srcem božansko djetešce. To ona čini i dan danas. Kad gdjegod opaziš sliku sv. Bogorodice s djetetom Isusom na ruci, pomisli, da ona i tebi i cijelomu svijetu pruža dijete Isusa, da ga ljubiš, da mu se pokloniš i da mu se podložiš. Kao da ti govori ona: gle, ovo je tvoj Bog i Spasitelj! Ona dobro znade, koliko je dobročinstvo došlo svijetu po njoj, te iz svega srca želi, da svi ljudi, da svi grješnici, da svi tužni i bijedni sinovi Evini dolaze prosit milost i blagodat od njezinoga Sinka i da je zadobiju. Nju boli gledajući, gdje hiljade i hiljade ljudi ne vjeruju u Isusa, ili za njega ne mare, pa tako ludo i nesretno za uvijek pogibaju. S druge strane veseli ju neizmjerno, kad vidi vjernike, da ljube i poštivaju Gospodina svoga. Učinimo joj dakle tu radost, pa će ona nama, što smo već više puta od nje molili, pokazati Isusa poslije ovoga progona t. j. boravka na ovoj zemlji.

Kao što je zvijezda mudrace dovela u Betlehem, gdje bijaše Isus, tako će nas vjera Kristova, kako ju nauča sv. mati Crkva, dovesti jednom u nebo k Isusu Gospodinu našem. Crkva je Kristova poput čudotvorne sjajne zvijezde, koja nas vodi k velikomu kralju i Spasitelju svijeta. Tko nju sluša, tko ono vjeruje, što Crkva uči, tko njezine zapovijedi obdržaje, taj će naći Gospodina i biti će s njim zajedno na vijeke. Tim putem su već milijuni i milijuni blaženika došli do svoje mete.

Prije nego li otidoše mudraci, prinesoše Isusu darove svoje, kako to bijaše običaj u njihovu kraju. Ti su darovi bili: zlato, tamjan i smirna (dragocjena, mirisava mast), sve sami domaći proizvodi, kojima rodi njihova zemlja. No ti darovi imali su takodjer svoje tajno znamenovanje. Zlato je znak kraljevskog dostojanstva; tamjan božanske naravi u Isusu, a smirna ljudske njegove naravi, po kojoj je mogao trpjeti umrijeti i po običaju pokopan biti. I drugo imadu znamenovanje ti darovi. Zlato znači ljubav, tamjan molitvu, a smirna pokoru. Prinesi dakle i ti, kršćanine dragi, svoje darove Isusu. Ne dolazi pred njega praznoruk. Dodji u crkvu sa živom vjerom, da je Isus pravi Bog i pravi čovjek i kralj i gospodar cijeloga svijeta. Kad u crkvu ideš, ponesi u srcu ljubavi, moli se pobožno i sabrano i budi pripravan, da što pretrpiš Isusu za volju. Obećaj mu n. pr. da ćeš češće dolaziti na svetu ispovijed i presvetu pričest, a ne samo jedanput na godinu; da ćeš više crkvu polaziti nego si to do sada činio; da ne ćeš više na ples ići, u pogibeljno za tebe društvo, gdje se kartaju, psuju, piju neumjereno; ili na ina pogibeljna mjesta. Obećaj, da ćeš svoj jezik bolje obuzdavati nego do sada, da ćeš biti prijazniji naprama ocu i majci, braći i sestrama. Trsi se, da kod svake mise takov koji dar doneseš Isusu.

Mudraci, pošto se pokloniše i svoje darove prikazaše, podučeni i utješeni oprostiše se od Isusa i Marije, te se povratiše u svoju domovinu. Bogorodica presveta zahvalila im od srca na trudu i ljubavi i od Isusa im isprosila blagoslov i milost.

Gdje je što?

Cijena knjigama,

što ih je izdalo književno društvo sv. Jeronima, a mogu se još kupiti u Dubrovniku kod Pretnera, na Rijeci kod P. Balbi, u Senju kod Devčića i dr. i I. Hreljanovića, u Spljetu kod Morpurga, u Varaždinu kod Štiflera i Štreihera, u Križevcu kod Neuberga, u Zagrebu kod odbora, u kući družtvenoj, Trenkova ulica br. 14, u knjižari Dioničke tiskare (jugoslav. akademije), u knjižari Kugli i Deutsch, u sveuč. knjižari Rob. Auera, u knjižari Strmeckia, Ivančića i Hribara, u Metkoviću kod Ante Nikolacza, trgovca.

Životinje. Diel III. i IV. Napisao prof. Šebišanović (Sa sl.) 20 nč.
Životinje. Diel V., VI., VII. i VIII. Napisao D. Trstenjak. (Sa sl.) 20 nč.
Životi svetaca i svetica Božjih. Napisao dr. Fr. Iveković. Za mjesece lipanj do prosinca. 20 nč. svaki svezak.
Prirodni zakonik za svakoga. Svjetlarstvo. Od dra. B. Šuleka. 30 nč.
Mijat Briguša, pripovijest za puk. Napisao Drag. Stražimir (Sa 2 sl.) 20 nč.
Pripovijesti iz povjesti hrv. iz okolice križevačke. Od D. Ferkića. 10 nč.
Ratarstvo za puk. Napisao Drag. Stražimir. 20 nč.
Večernji razgovori o sv. obredih kat. crkve. Napisao Gj. Šimončić. 10 nč.
Govedarstvo. Napisao M. Kučenjak. 20 nč.
Opis zemalja, u kojih obitavaju Hrvati. Od Vj. Klaića. I., II., III. Po 20 nč.
Voćarstvo za puk. Napisao Fr. Kuralt. (Sa slikami.) 20 nč.
Domaća perad ili živad. Priredio Andrija Hajdinjak. 15 nč.
Vjekopis biskupa tršćanskoga **Dobrile.** Od Cvj. Rubetića. 15 nč.
Supruga (žena) **prava kršćanka.** Za puk napisao Isidor F. Paulić. 15 nč.
Nauk o domaćem uzgoju. Napisao Ferdo Filipašić. 20 nč.
Krmadarstvo ili kako valja svinje gojiti. Napisao Nikola Vežić. 10 nč.
Kovačeva Barica. Seoska pripovijest. Napisao Dragutin Lihl. 20 nč.
Pripovijesti iz hrvatske povjesti. Od Vj. Klaića I., II. i III., po 25 nč.
Svilogojstvo za puk. Napisao Stjepan Mažuranić. (Sa 23 sl.) 15 nč.
Živinski liečnik. Napisao Ivan Jagić. (Sa 9 sl.) 30 nč.
Stolna crkva u Djakovu. (Sa 3 slike.) 1 for.
Pripovijetke za puk Lava N. Tolstoga I. i II. sv., svaki 20 nč.
Zbirka korisnih pouka u kućanstvu i gospodarstvu. Priredio Ivan Krst. Cerovski. 30 nč.
Dobro diete. Dobar mladić. Dobar muž. Od Cvjetka Grubera. 30 nč.
Grof Borovački. Pripovijest od J. Zorića. 50 nč.
O pristojnom ponašanju i o čistoći. Za puk napisao J. Kotarski. 15 nč.
Opis naše zemlje ili crte iz obćega zemljopisa. Sastavio Lovro Matagić. (Sa 12 slika.) 30 nč.
Naši svagdašnji griesi. Napisao Ivan Filakovac. 20 nč.
Pčelarenje sa pokretnim saćem. Napisao Kvirin Broz. (Sa sl.) 30 nč.
Jagica i Mijo. Slika iz seoskoga i obrtničkoga života. Od J. Zorića 40 nč.
Pobožna duša. Napisao I. K. Pagani. Preveo Stjepan Korenić. 40 nč.
Fabiola ili drevni kršćani. Od I. Gojtana. 15 nč.
Molitvenik za hrvatski puk. Od Kanižlića. Nevezan 1 for.
Segregacija u Jurjevici. Pučka pripovijest od J. Zorića. 30 nč.
Lučba za puk po Vertovcu. Priredio L. Matagić. 35 nč.
Čovjek od rodjenja do ženitbe i II. sv. od ženitbe do smrti. Po Albanu Stolcu priredio Stjepan Korenić. Svaki 15 nč.
Život g. Isusa Krista Od nadbisk. J. Stadlera. Knj. I., II. i III. po 40 nč.
Majstor Adam. Pripovijetka od V. Novaka. 25 nč.
Vračara Klara. Od I. Lepušića. 30 nč.
Štitite životinje. 10 nč.
Okovi. Napisala Milena S. Pokupska. 30 nč.
Magnetizam i elektricitet. Napisao Oton Kučera. (Sa 42 sl.) 25 nč.
Život bl. djevice Marije. Napisao dr. Josip Pazman. 40 nč.
Pripovijesti iz bosanskog života. Napisali Osman Aziz. 15 nč.
Domaća ljekarna. Napisao Škender Horvat. 30 nč.